

JOC
Journal of
Organizational Innovation & Culture

วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ

Volume 16 Issue 1 January-June 2025

ISSN: 2822-0854 (Print)

ISSN: 2822-0862 (Online)

JOC

Journal of
Organizational Innovation & Culture

วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ

Volume 16 Issue 1 January-June 2025

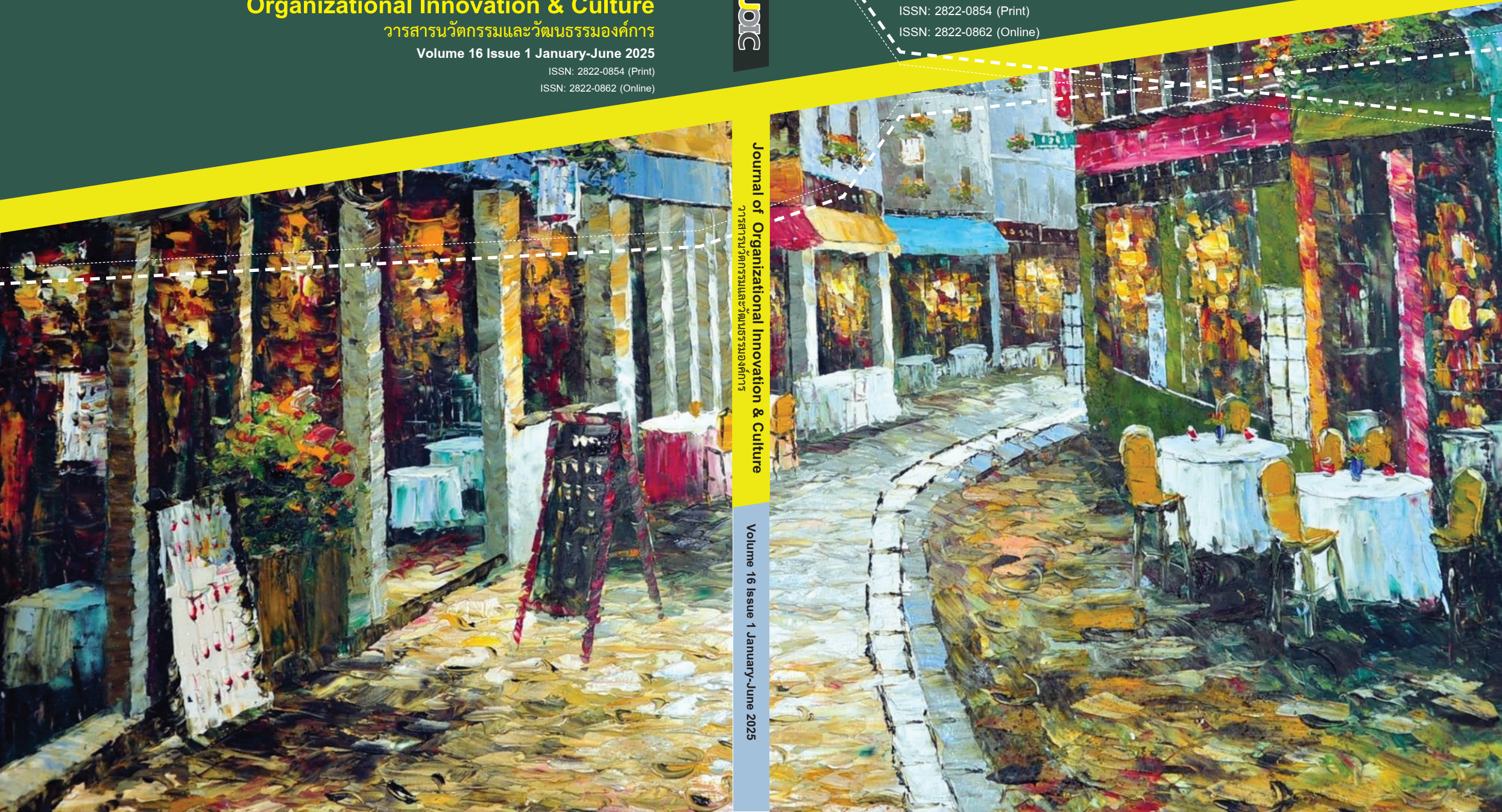
ISSN: 2822-0854 (Print)

ISSN: 2822-0862 (Online)

JOC

Journal of Organizational Innovation & Culture
วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ

Volume 16 Issue 1 January-June 2025

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2568

ISSN: 2822-0854 (Print) ISSN: 2822-0862 (Online)

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัยและองค์ความรู้ที่เป็น Best practice ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์กร เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ และบุคลากรทางวิชาชีพต่างๆ โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมการและวัฒนธรรมองค์กรนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer Review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ศาสตราจารย์ ดร.ตุงเดือน พันธุมนาวิน

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ประเภทา

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ ไฉมยา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ พรหมสัจจพรต

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.อพันธ์ พูลพุทธา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ภมรพรรณ ยุระยาตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราพร เกษสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณิ์ แกมเกตุ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ ประเสริฐสังข์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ กิตติพิชัย

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา จันทร์แจ่มหล้า

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ สิริทิพร ภิรมย์รัตน์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ปาณาวงษ์

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นำฝั่ง อินทะเนตร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตา อินสมบัติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริศักดิ์ อาจิวชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศานิตย์ ศรีคุณ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ ดร.เสกสรรค์ ทองคำบรรจง

มหาวิทยาลัยบูรพา

เลขานุการ

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยเลขานุการ

พัทตรีวิไล จันทร์ลอย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จิรารัตน์ ภูสีฤทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักกองบรรณาธิการ กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

โทรศัพท์ 0-471-9827 ภายใน 1754

กำหนดออกเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

ในยุคที่โลกหมุนเร็วจากพลังแห่งเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องได้ส่งผลต่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโลกและของประเทศไทยอย่างลึกซึ้ง การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมดิจิทัลที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก ส่งผลให้แนวทางในการบริหารจัดการองค์กร การเรียนรู้ การพัฒนาแรงงาน ตลอดจนการดูแลทรัพยากรมนุษย์ จำเป็นต้องปรับตัวตามบริบทใหม่กันอย่างเร่งด่วน

ภายในบริบทของประเทศไทย ความท้าทายสำคัญที่เผชิญอยู่คือการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของระบบการศึกษาและการพัฒนาแรงงานที่ต้องรองรับทั้งความหลากหลายของผู้เรียน ความไม่แน่นอนของตลาดแรงงาน และความเร่งด่วนในการบูรณาการเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด งานวิจัยต่างๆ ในฉบับนี้สะท้อนถึงความพยายามของนักวิจัยในการตอบโจทย์ดังกล่าวผ่านการศึกษาในหลากหลายบริบท บทความเรื่อง “การศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา” โดย ศิริพร น้อยอำคำ และคณะ ชี้ให้เห็นถึงทิศทางของการเรียนรู้ในอนาคตที่ต้องอาศัยสื่อเสมือนจริงในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในขณะที่งานของ อูมาพร ไวยรัตน์ และคณะ ก็ชี้ให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้กระบวนการสะท้อนคิดและการเสริมต่อโดยเพื่อน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพในรายวิชาการพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งทั้งสองบทความนี้แสดงถึงความสำคัญของนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบรับกับโลกยุคใหม่ ในด้านการบริหารจัดการองค์กร งานของ อรรถพล จันทร์สมุทร เสนอแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งถือเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิด Industry 4.0 เข้าสู่บริบทสถาบันอุดมศึกษา ขณะเดียวกัน บทความของ กนกตักกนิษฐ์ หาญวงษา ก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแนวทางการบริหารพัสดุกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของระบบสนับสนุนในองค์กรในการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงาน ด้านจิตวิทยาองค์กรและทรัพยากรมนุษย์ บทความของ อนันณลักษณ์ พัวสิทธิ์ และถวัลย์ เนียมทรัพย์ ได้หยิบยกประเด็น “บทบาทที่มากเกินไป” และ “การบ้าน” ที่ส่งผลต่อการฟื้นคืนพลังของพนักงานในอุตสาหกรรมยานยนต์ โดยมี “ความเครียดในงาน” เป็นตัวแปรส่งผ่าน ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนความท้าทายด้านสุขภาพจิตที่กำลังเกิดขึ้นในองค์กรต่างๆ ในปัจจุบัน อีกมุมหนึ่งของบทความที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือเรื่อง “ความต้องการใช้

สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู” โดย จรรยา หืดแก้ว ซึ่งเน้นการสื่อสารความรู้ท้องถิ่นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างความเข้าใจในมิติของวัฒนธรรมที่หลากหลายในกลุ่มมหาวิทยาลัย ภาคใต้ ซึ่งถือเป็นการใช้วัฒนธรรมเป็นทุนทางการศึกษาอันสำคัญ ปิดท้าย ด้วยบทความที่สะท้อนภาพรวมของการพัฒนาชุมชนและบทบาทของสถาบัน อุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ บทความของ วชัญญา อ่อนนางใย ที่ประเมินผลการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคามในช่วงเวลาสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งเน้นย้ำถึงพันธกิจของมหาวิทยาลัยไทยในการรับใช้ สังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน

วารสารฉบับนี้จึงไม่เพียงแต่เป็นเวทีเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ในหลากหลายศาสตร์ หากแต่ยังสะท้อนถึงแนวโน้มสำคัญของโลกและสังคมไทย ที่เน้นการปรับตัว สร้างนวัตกรรม และคงคุณค่าทางวัฒนธรรมไว้ในทุกมิติของการพัฒนา อันเป็นเป้าหมายหลักของวารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ

รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา

บรรณาธิการ

วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ (JOIC)

Contents

A Study of Requirements on Virtual Learning Model for Higher Education <i>Siriporn Noiumkar, Ruethai Nimnoi and Ratanachote Thienmongkol</i>	1
Evaluation of Scholarship Support for Academic Service Projects, Mahasarakham University, During 2011 - 2023 <i>Watchaya Onnangyai</i>	11
Influence of Role Overload and Workaholic on Resilience of Employees in an Automotive Industry Company: Job Stress As the Mediator <i>Ananyalak Puawisit and Thawan Nieamsup</i>	40
Needs in Using Online Learning Resources Regarding Arts and Culture in Southern Thailand and the Malay Peninsula of the Students in the Three MOU Universities <i>Janya Heetkaew</i>	54
Relationships between Guidelines on Material Administration and Performance for Personnel in Mahasarakham University <i>Kankanit Harnvongsa</i>	74
Smart Supply Chain Management in Thai Universities <i>Artaphon Chansamut</i>	85
The Development of Learning Activities Based on Reflective Thinking and Peer Scaffolding for Undergraduate Students in a Course of Study “Learning Development for Elementary Students”, Roi - Et Rajabhat University <i>Umaporn Waiyarat, Permporn Summart, Wichit Thiradachochai and Kochaporn Numnaphol</i>	95

สารบัญ

การศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา	
ศิริพร น้อยอำคา, ฤทัย นิ่มน้อย และ รัตนาโชติ เทียนมงคล	1
การประเมินผลการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2566	
วิษญา อ่อนนางใย	11
อิทธิพลของบทบาทที่มากเกินไปและการบ้านที่มีผลต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัท อุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน	
อนันต์ลักษณ์ พัววิสิทธิ์ และ ถวัลย์ เนียมทรัพย์	40
ความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทร สยาม-มลายูของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย	
จรรยา หีดแก้ว	54
ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรใน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
กนต์กนิษฐ์ หาญวงษา	74
การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย	
อรรถพล จันทร์สมุด	85
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน สำหรับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด	
อุมาพร ไวยารัตน์, เพิ่มพร สุ่มมาตย์, วิชิต ธีรเดโชชัย และ กชพร นำนาผล	95

A Study of Requirements on Virtual Learning Model for Higher Education

Journal of Organizational Innovation & Culture, 16(1), 1-10.

ISSN: 2730-3830(Online) ISSN: 1906-893X (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (21 July 2024) : Revised (14 August 2024) : Accepted (29 October 2024)

Siriporn Noiumkar^{1*}, Ruethai Nimnoi² and Ratanachote Thienmongkol³

¹ Assistant Professor, Faculty of Informatics, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Informatics, Mahasarakham University

³ Associate Professor, Faculty of Informatics, Mahasarakham University

* Corresponding author: Siriporn Noiumkar, email: siriporn.p@msu.ac.th (Noiumkar, S.)

Citation

Noiumkar, S., Nimnoi, R., & Thienmongkon, R. (2024). Cross-Cultural Research in Social Sciences and Behavioral Sciences. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 1-10.

Abstract

This research aimed: 1) to study the needs for virtual learning models in higher education, and 2) to propose a conceptual framework for virtual learning models in higher education. The research samples were 379 undergraduate students from Mahasarakham University, determined by Krejcie & Morgan sample size formula. They were selected by accidental sampling method. A questionnaire was a research instrument consisting of quantitative and qualitative questions. Data analysis was conducted in the form of frequency and typological analysis. The results were explained in descriptive form. The research results revealed that: 1) the need of a virtual learning model for higher education based on online learning, the interaction between instructors and students not require physical presence in a real classroom, and various programs assist learning beyond the regular classroom, and 2) the conceptual framework of virtual learning models for higher education consists of two main interrelated factors were: 1) higher education learning and virtual learning, including virtual reality, synchronous learning/asynchronous learning, learning support software, and the ability to learn both online and offline, and 2) new era learning components, including collaborative learning, interactive learning, and technology. This conceptual framework can serve as a guideline for developing virtual learning in higher education to meet learners' needs and ensure sustainability in the future.

Keywords: Virtual Learning, Higher Education, Learning Model, Virtual Classroom, Student Needs

การศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา

ศิริพร น้อยอำคา¹, ฤทัย นิ่มน้อย² และ รัตนโชติ เทียนมงคล³

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อ้างอิง

ศิริพร น้อยอำคา, ฤทัย นิ่มน้อย, และ รัตนโชติ เทียนมงคล. (2568). การวิจัยข้ามวัฒนธรรมทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. *วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ*, ปีที่ 16(1), หน้า 1-10.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา และ 2) เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 379 คน โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan และใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการซึ่งประกอบไปด้วยคำถามเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในรูปแบบความถี่และการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูลอธิบายผลในรูปแบบพรรณนา ผลการศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษาพบว่า 1) ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษาต้องเป็นการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมานั่งในห้องเรียนจริง และมีโปรแกรมเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ต่างๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนปกติ และ 2) กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา ประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยหลักที่สัมพันธ์กัน คือ 1) การเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาและการเรียนรู้เสมือนจริง ได้แก่ ความจริงเสมือน, Synchronous Learning / Asynchronous Learning, Software ที่สนับสนุนการเรียน, สามารถเรียนได้ทั้ง Online and Offline และ 2) องค์ประกอบการเรียนรู้ยุคใหม่ ได้แก่ Collaborative Learning, Interactive, Technology ซึ่งจากกรอบแนวคิดนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และทำให้เกิดความยั่งยืนต่อไปได้ในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนรู้เสมือนจริง, อุดมศึกษา, รูปแบบการเรียนรู้, ห้องเรียนเสมือนจริง, ความต้องการของผู้เรียน

บทนำ

ห้องเรียนเสมือนจริง หมายถึงการใช้ซอฟต์แวร์จัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนผู้เรียน อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเลือกสถานที่ ความสนใจและเวลาด้วยตนเองผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่ม กับผู้สอนหรือเพื่อนๆ ร่วมชั้นได้เต็มที่โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในห้องเรียนจริงๆ (Sornsirivong, 2021) ฉะนั้นหากห้องเรียนเสมือนจริงมีการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนได้ดี ซึ่งการจัดการเรียนรู้หมายถึง แบบแผนหรือรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยสร้างขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีและหลักการต่างๆ เพื่อช่วยในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์บรรลุเป้าหมายที่กำหนดซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องได้รับการยอมรับพิสูจน์หรือทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว (Sangthong, 2019) และการเรียนรู้เสมือนจริง คือ การจัดแหล่งเรียนรู้หรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ซึ่งประกอบไปด้วย การนำสื่อ ข้อความ ภาพนิ่ง วิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว หรือกิจกรรมต่างๆ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ (Pooyang *et al.*, 2023)

สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหน้าที่หลัก คือการจัดการเรียนการสอนหรือการผลิตบัณฑิตเพื่อออกไปรับใช้สังคมและประเทศชาติ และในส่วนของผู้เรียน สถาบันมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนา ส่งเสริมให้บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้มีสติปัญญา มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะ ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ เพื่อให้เป็นผู้นำที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Riansut, 2017) ฉะนั้นผู้สอนจึงต้องหาแนวทางรูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมการสอนที่สามารถสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน โดยไม่เป็นการสอน

ที่เน้นแต่เพียงให้รู้เนื้อหาสาระเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงความสำคัญของกระบวนการแสวงหาความรู้ ต้องสร้างความใฝ่รู้ ตลอดจนการเห็นคุณค่าและสร้างเจตคติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการสืบเสาะหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยต้องใช้กระบวนการที่มีการร่วมปฏิสัมพันธ์ เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การสร้างความกระตือรือร้น การร่วมมือกัน เสริมสร้างความมั่นใจในการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของผู้เรียน โดยมีผู้สอนคอยให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (Ounraun, 2020)

ปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปแม้แต่ความต้องการของผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนก็มีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนต้องการมีความอิสระในการเรียน ไม่ชอบที่จะเรียนในห้องเรียนเป็นระยะเวลาานเพราะมองว่าเกิดความน่าเบื่อ ฉะนั้นหากผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจและมีรูปแบบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียนและพร้อมแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความต้องการ และความคาดหวังของนิสิตระดับ อุดมศึกษากับการเรียนรู้เสมือนจริง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาระบบการเรียนรู้อเสมือนจริงที่เหมาะสมกับระดับอุดมศึกษา ที่สามารถบริหารจัดการเรียนรู้ได้ประหนึ่งอยู่ในห้องเรียนจริง ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็สามารถเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดของเวลา และระยะทาง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา

2. เพื่อนำเสนอกรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงที่เหมาะสมกับระดับอุดมศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 23,416 คน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 379 คน โดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie & Morgan และใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา โดยจำแนกเป็นคำถามเชิงปริมาณ จำนวน 6 ข้อ และคำถามเชิงคุณภาพจำนวน 3 ข้อ

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

3.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา

3.3 หาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งพบว่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 โดยค่าความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งหมดเท่ากับ 0.96

3.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบนำร่องหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจซึ่งพบว่าอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 โดยค่าความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งหมดเท่ากับ 0.76

3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

3.6 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็นสองส่วน ประกอบไปด้วยส่วนที่หนึ่งกลุ่มคำถามเชิงปริมาณเพื่อจัดเก็บข้อมูลด้านบริบทและประสบการณ์การใช้งานคอมพิวเตอร์ของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่สองจัดเก็บความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงแบบปลายเปิดสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาในรูปแบบเชิงคุณภาพ

5. การจัดการทำข้อมูลในการวิจัย

การจัดการทำข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามนำข้อมูลป้อนเข้าระบบคอมพิวเตอร์ และแบ่งการจัดกระทำโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนข้อมูลคำถามเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลโดยการรวบรวมและวิเคราะห์จำแนกความถี่ (Frequency Analysis) และ 2) การจัดการทำข้อมูลในส่วนคำถามเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการจำแนกชนิดข้อมูลในรูปแบบคำและกลุ่มคำ (Typological Analysis) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่สัมพันธ์กันไปอธิบายผลในรูปแบบพรรณนาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

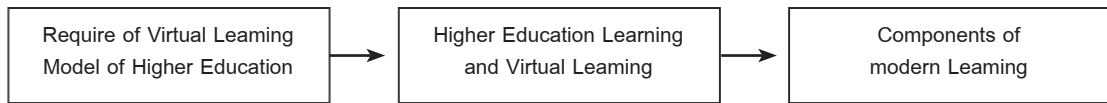

Figure 1 Conceptual Framework of Study

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพทั่วไป และความต้องการของนิสิตระดับอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 379 คน ผลการศึกษามีดังนี้

Table 1 General information for undergraduate students, Mahasarakham University

List Items	Amount (379 student)
Do you know "Virtual Learning" is?	
Yes, I do.	320
No, I don't.	59
What is your level of knowledge about virtual learning?	
State your level of knowing/ understanding/ knowledge with regard to virtual learning?	
Low level	215
Moderate	132
High level	32
Have you ever taken an online courses or classrooms?	
Yes	281
No	98
Which device do you use to access online courses or classrooms?	
Smartphone	144
Notebook	127
Computer	56
Tablet/iPad	52
What network do you use to access online courses or classrooms?	
Home Wi-Fi	64
mobile phone network	130
University Wi-Fi	57
Public Wi-Fi	40
Dormitory Wi-Fi	81
Pocket Wi-Fi	7

จาก Table 1 นิสิตจำนวน 320 คน ทราบว่า การเรียนรู้เสมือนจริงคือการเรียนรู้แบบออนไลน์ นิสิตจำนวน 59 คน ไม่ทราบเกี่ยวกับการเรียนรู้เสมือนจริง และความรู้เกี่ยวกับ "การเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning)" ของนิสิตมาก

ที่สุดคือ มีความรู้อยู่ในระดับน้อย จำนวน 215 คน ปานกลาง 132 คน และมาก 32 คน และนิสิตที่เคยใช้บทเรียนออนไลน์/คลาสรูม มีจำนวน 281 คน ไม่เคยใช้ จำนวน 98 คน ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเข้าถึงข้อมูลของนิสิตมากที่สุดคือ สมาร์ทโฟน รองลงมา

ตามลำดับคือ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ และแท็บเล็ต/ไอแพด ซึ่งเครือข่ายในการใช้เรียนออนไลน์มากที่สุดคือ เครือข่ายโทรศัพท์มือถือ รองลงมาตามลำดับคือ Wi-Fi หอพัก Wi-Fi บ้าน Wi-Fi มหาวิทยาลัย Wi-Fi สาธารณะ น้อยที่สุดคือ Pocket Wi-Fi

1. ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา จำนวน 379 คน โดยการสอบถามแบบปลายเปิด

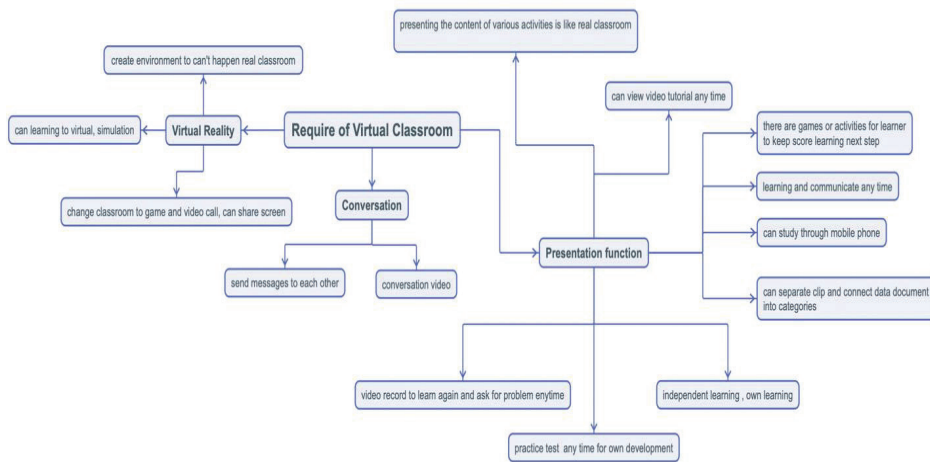

Figure 2 Require of Virtual Learning Model for Higher Education

จาก Figure 2 ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษาที่นิสิตต้องการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวด

หมู่ความต้องการที่สอดคล้องกันอยู่ในกลุ่มชุดเดียวกัน ซึ่งแยกเป็นประเด็นรายการของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามได้ Table Table 2

Table 2 Require of Virtual Learning Model for Higher Education

List	Amount (379 student)
Virtual reality aspects	
- Able to create a learning environment that cannot occur in a physical classroom.	113
- Able to learn in real-world simulations	20
- Able to transformed classroom into a game mixed with video chat and screen sharing.	22
Conversation aspects	
- Able to text and video sharing	321
Presentation aspects	
- Able to present content and activities in a variety of formats	300
- Able to watch the teaching video.	332
- Able to record teaching videos.	320
- Able to do exercises that are developed consistently.	200
- Allow learners to choose the study content by themselves.	134
- Able to collect marks by playing games or participating in activities.	220
- Able to link the information learned to other content or documents	59

จาก Table 2 ความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความจริงเสมือน ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในรูปแบบที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในห้องเรียน สามารถเรียนแบบสมจริงจำลองสถานการณ์จริง และสามารถถอดแบบห้องเรียนมาเป็นเกมส์ผสมกับการสนทนาวิดีโอและแชร์หน้าจอได้

2) ด้านการสนทนา ได้แก่ สามารถส่งข้อความและวิดีโอถึงกันได้

3) ด้านการนำเสนอ ได้แก่ มีการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมต่างๆ เสมือนห้องเรียนจริงๆ สามารถดูวิดีโอการสอนได้ และผู้เรียนสามารถสอบถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา บันทึกวิดีโอการสอนได้ มีแบบฝึกหัดที่คอยพัฒนาตลอดเวลา สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนและหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง มีเกมหรือกิจกรรมที่บังคับให้ผู้เรียนต้องทำคะแนนหรือทำแต้มเพื่อไปบทเรียนต่อไป เรียนรู้และสื่อสารกันได้ตลอด 24 ชั่วโมง สามารถเรียนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ได้ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่เรียนจัดแบ่งคลิป และเอกสาร เป็นหมวดหมู่

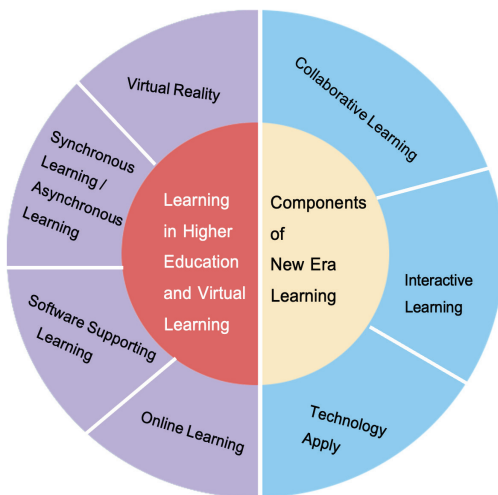

Figure 3 Virtual Learning Model for Higher Education Framework

2. กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริง ที่เหมาะสมกับระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงที่เหมาะสมกับระดับอุดมศึกษาดัง Figure 3 ซึ่งประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา และการเรียนรู้เสมือนจริง (Learning in Higher Education and Virtual Learning) ประกอบด้วย ด้านความจริงเสมือน

(Virtual Reality), การเรียนที่ทุกคนมาเรียนพร้อมกันผ่านระบบ conference (Synchronous Learning) / การเรียนที่ผู้เรียนเรียนผ่านวิดีโอแบบออนไลน์ (Asynchronous Learning) , Software ที่สนับสนุนการเรียน (Software Supporting Learning), การเรียนแบบออนไลน์ (Online Learning) และ 2) องค์ประกอบการเรียนรู้ยุคใหม่ ประกอบด้วย การเรียนแบบร่วมมือกัน (Collaborative Learning), การเรียนแบบโต้ตอบ (Interactive Learning) และ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (Technology

Apply) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเข้าสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

การอภิปรายผล

1. ศึกษาความต้องการรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงสำหรับระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยพบว่าความต้องการแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความจริงเสมือน ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้เสมือนจริงสามารถสร้างบรรยากาศในรูปแบบที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริงในห้องเรียน สามารถเรียนแบบสมจริงโดยการจำลองสถานการณ์ และสามารถถอดแบบห้องเรียนมาเป็นเกมส์ผสมกับการสนทนาวิดีโอและแชตหน้าจอได้ 2) ด้านการสนทนา โดยการเรียนรู้เสมือนจริงสามารถส่งข้อความและวิดีโอถึงกันได้ และ 3) ด้านการนำเสนอ การเรียนรู้เสมือนจริงสามารถนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมต่างๆ เหมือนเรียนอยู่ในห้องเรียนจริง สามารถดูวิดีโอการสอนได้ และผู้เรียนสามารถสอบถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา บันทึกวิดีโอการสอนได้ มีแบบฝึกหัดที่คอยพัฒนาตลอดเวลา สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนและหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง มีเกมหรือกิจกรรมที่บังคับให้ผู้เรียนต้องทำคะแนนหรือทำแต้มเพื่อไปบทเรียนต่อไป เรียนรู้และสื่อสารกันได้ตลอด 24 ชั่วโมง สามารถเรียนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลที่ยืนยันจัดแบ่งคลิป และเอกสาร เป็นหมวดหมู่ สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ที่เน้นการเรียนรู้โดยการสร้างความรู้อันเองจากประสบการณ์และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และจากผลที่ได้ในครั้งนั้นผู้วิจัยค้นพบประเด็นการเชื่อมโยงและความสัมพันธ์จากสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามว่านิสิตระดับอุดมศึกษามีความพร้อมในการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในทุกๆ รูปแบบ มีความพร้อมในอุปกรณ์การใช้บทเรียนออนไลน์ ส่วนใหญ่เคยใช้บทเรียนออนไลน์/คลาสรูม แต่รู้จัก “การเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual

Learning)” น้อย จึงส่งผลกระทบต่อความต้องการระบบการเรียนรู้เสมือนจริงไปในทิศทางของบริบทที่ผสมผสานกันระหว่างบทเรียนออนไลน์/คลาสรูม ซึ่งจากความต้องการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความคาดหวังของผู้ตอบแบบสอบถามกับระบบการเรียนรู้เสมือนจริง 3 ประเด็นหลัก คือ 1) มีความน่าสนใจ 2) ห้องเรียนเสมือนสร้างความรู้สึกคล้ายห้องเรียนจริง และ 3) ห้องเรียนเสมือนนำไปโปรแกรมเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ต่างๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Xiaogai Shen และ Jianli Liu (Shen & Liu, 2022) เรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจของผู้ใช้ในการใช้แพลตฟอร์มการศึกษาออนไลน์เสมือนจริง พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์เสมือนจริงต้องมีความโดดเด่น สามารถตอบสนองความคาดหวังของผู้ใช้และเกิดความพึงพอใจ รวมถึงการให้บริการออนไลน์เสมือนจริงต้องมีคุณภาพสำหรับผู้ใช้ และสามารถปรับได้ตามความต้องการของผู้เรียน และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาเสริมในการเรียนรู้เสมือนจริงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเกิดความน่าสนใจ

2. กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริง ที่เหมาะสมกับระดับอุดมศึกษาพบว่าประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) การเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาและการเรียนรู้เสมือนจริง ซึ่งประกอบด้วย ด้านความจริงเสมือน, การเรียนแบบที่ทุกคนมาเรียนพร้อมกันผ่านระบบ conference (Synchronous Learning), การเรียนที่ผู้เรียนเรียนผ่านวิดีโอแบบออนไลน์ (Asynchronous Learning), Software ที่สนับสนุนการเรียน, การเรียนเป็นแบบออนไลน์ และ 2) องค์ประกอบการเรียนยุคใหม่ ประกอบด้วย การเรียนแบบร่วมมือกัน, การเรียนแบบโต้ตอบ และการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ (Technology Apply) สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคชันนิสซึม (Constructionism Theory) ที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาเป็นเครื่องมือในการจัดการ ซึ่งกรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงนี้ไม่ได้เป็นเพียงเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน แต่เป็นการสร้างโอกาสใหม่สำหรับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jessica L. Bennett (Bennett, 2022) เรื่องการรับรู้ของนักเรียนและผู้สอนของเซสชันการสอนห้องสมุดเสมือน พบว่าผู้เรียนมีความพอใจต่อการสอนแบบซิงโครนัสและอะซิงโครนัส ขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน โดยผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ในเวลาเดียวกันกับผู้สอนที่สอนอยู่สถานที่ต่างกันแต่สามารถเชื่อมต่อกันได้แบบเรียลไทม์และในขณะเดียวกันเมื่อผู้เรียนต้องการศึกษาด้วยตนเองผู้เรียนยังสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนต่างๆ และทำกิจกรรมการเรียนรู้ในเวลาที่ไม่ต้องเป็นเวลาเดียวกันกับผู้สอนในเวลาที่กำหนดไว้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมุ่งไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ยั่งยืนได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยครั้งนี้ผู้เรียนต้องการการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ และนำเทคโนโลยีมาช่วย

ในการเรียนรู้ ฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำผลการวิจัยที่พบไปดำเนินการต่อดังนี้

- 1) เมื่อต้องนำความต้องการและกรอบแนวคิดไปพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงระดับอุดมศึกษา ระบบการเรียนรู้เสมือนจริงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ผ่านการจำลองสถานการณ์จริงได้ เพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน
- 2) ควรสำรวจอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการนำรูปแบบการเรียนรู้เสมือนจริงมาใช้งาน
- 3) ควรทำการเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสียระหว่างการเรียนรู้แบบดั้งเดิมและการเรียนรู้เสมือนจริง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ฤทัย นิ่มน้อย รศ.ดร.รัตนโชติ เทียนมงคล ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

References

- Bennett, J. L. (2022). Student and instructor perceptions of virtual library instruction sessions. *Journal of Library & Information Services in Distance Learning*, 15(4), 224-235. <https://doi.org/10.1080/1533290X.2021.2005216>
- Ounraun, W. (2020). *An instructional model development based on social constructivism and authentic learning approaches to enhance differentiated instruction ability for student teachers* [Doctoral dissertation, Naresuan University]. Naresuan University Repository.
- Pooyang, I., Kosaiyaporn, O., & Lateh, A. (2023). Development of virtual learning environment based on constructivism to enhance computational thinking skills in Grade 10 students taking computing science course 1. *Journal of Information and Learning*, 34(2), 40-51. <https://doi.org/10.14456/jil.2023.18>

- Riansut, W. (2017). A study of backgrounds and habits from undergraduate students of Thaksin University who have normal status and probation, using Hotelling's T2 test. *Journal of Science & Technology Ubon Ratchathani University*, 19(2), 144-158.
- Sangthong, S. (2019). *The development of MECCA model to enhance critical reading abilities for upper secondary school students* [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. Silpakorn University Repository.
- Shen, X., & Liu, J. (2022). Analysis of factors affecting user willingness to use virtual online education platforms. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 17(1), 74-89. <https://doi.org/10.3991/ijet.v17i01.28713>
- Sornsiriwong, P. (2021). Virtual classroom. *Journal of Education Silpakorn University*, 19(2), 81-93.

Evaluation of Scholarship Support for Academic Service Projects, Mahasarakham University, During 2011 - 2023

Journal of Organizational Innovation & Culture, 16(1), 11-39.

ISSN: 2730-3830(Online) ISSN: 1906-893X (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (13 August 2024) : Revised (10 September 2024) : Accepted (9 October 2024)

Watchaya Onnangyai

Academics, Division of Research Facilitation and Dissemination, Mahasarakham University
e-mail: watchaya.o@msu.ac.th

Citation

Onnangyai, W. (2025). Evaluation of Scholarship Support for Academic Service Projects, Mahasarakham University, During 2011 - 2023. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 11-39.

Abstract

This research has two primary objectives. The first is to analyze the outcomes of scholarship allocations for academic service projects. The second is to examine opinions regarding support for the academic service mission of Mahasarakham University. The research sample consisted of lecturers, researchers, and internal personnel who applied for scholarships for academic service projects. Data collection tools included questionnaires, and the data were analyzed using statistical methods such as percentages, averages, and standard deviations. Furthermore, documents and databases related to the scholarship allocation outcomes for academic service projects funded by national and university revenues from 2011 to 2023 were analyzed. The research findings are as follows:

1. The analysis of the university's budget support revealed that the majority of academic service projects were new initiatives. The Faculty of Humanities and Social Sciences was the primary agency responsible for implementing these projects, with the Faculty of Accounting and Management serving as the most collaborative partner. The primary target area for project implementation was Maha Sarakham Province, with villages and communities being the most common locations for these activities. The groups most frequently involved were community members and villagers. The predominant issues addressed were related to community and social development, particularly in the areas of education and language skills, with the economic dimension being the most commonly pursued aspect of development.

2. The results of opinion analysis on support for the university's academic service mission from the interpretation of the results It was found that overall and individual satisfaction was at a high level. Both in terms of funding for academic service projects and in terms of promoting project activities. When considering each item, it was found that the most satisfying item was the rapid and thorough dissemination of funding information from both internal and external funding sources. The lowest satisfaction is the amount of funds suitable for the scope of work. Lecturers and researchers have given additional comments on the most common problem, which is unclear policies. rule Conditions, scope, and operational guidelines should be clear.

3. The results of opinion analysis on the service of the Division of Research Promotion and Academic Services. It was found that overall satisfaction was at a high level. When considered on a case-by-case basis, it was found that the service of the staff Satisfaction is at the highest level. In terms of service processes and facilities. There is a high level of satisfaction. When considering each item, it was found that the most satisfying item was to provide service with courtesy and friendliness, coordination and advice every time there is an error or problem. The lowest satisfaction is that there are enough and appropriate seats for visitors. Professors and researchers have suggested relocating departments or improving the working environment both internally and externally.

Keywords: Academic Services, Academic Service Projects, Analysis, Evaluation, Satisfaction

การประเมินผลการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2566

วิชาญา อ่อนนางโย

นักวิชาการศึกษา, กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อ้างอิง

วิชาญา อ่อนนางโย. (2568). การประเมินผลการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2566. *วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ*, ปีที่ 16(1), หน้า 11-39.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ (1) เพื่อวิเคราะห์ผลการจัดสรรทุนโครงการบริการวิชาการ (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรภายในที่เคยขอรับทุนโครงการบริการวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์เอกสารและฐานข้อมูลผลการจัดสรรทุนโครงการบริการวิชาการ จากเงินแผ่นดินและเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2566 ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผลจากการวิเคราะห์การสนับสนุนงบประมาณของมหาวิทยาลัย พบว่า โครงการบริการวิชาการส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นโครงการใหม่ มีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินงานโครงการมากที่สุด และมีคณะกรรมการบัญชีและการจัดการเป็นหน่วยงานร่วมดำเนินงานโครงการมากที่สุด ส่วนพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานโครงการมากที่สุด คือ จังหวัดมหาสารคาม สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการมากที่สุด คือ หมู่บ้านหรือชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ กลุ่มชุมชนหรือชาวบ้าน โดยประเด็นในการพัฒนาชุมชนและสังคมมากที่สุด คือ ด้านการศึกษา และทักษะภาษา และมีกิจการพัฒนาที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือ มิติด้านเศรษฐกิจ ทั้งนี้โครงการส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินงานโครงการให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามสัญญาการรับทุนได้

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยจากการแปลผล พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ และด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการให้ทุนทั้งจากแหล่งทุนภายในและแหล่งทุนภายนอกมีความรวดเร็วและทั่วถึง ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ จำนวนเงินทุนเหมาะสมกับขอบเขตของงาน ทั้งนี้อาจารย์และนักวิจัยได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาที่พบมากที่สุด คือ นโยบายที่ไม่ชัดเจน จึงเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขอบเขต และแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการให้บริการของกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการจากการแปลผล พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ การให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร การประสาน และให้คำแนะนำทุกครั้งเมื่อมีข้อผิดพลาดหรือเกิดปัญหา ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอและเหมาะสม ทั้งนี้อาจารย์และนักวิจัยได้เสนอแนะให้ย้ายสถานที่ตั้งหน่วยงานหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งภายในและภายนอกให้ดีขึ้น

คำสำคัญ: การบริการวิชาการ, โครงการบริการวิชาการ, การวิเคราะห์, การประเมินผล, ความพึงพอใจ

บทนำ

มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้ก่อกำเนิดขึ้นภายใต้การเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน ภายใต้ปรัชญาของมหาวิทยาลัย ที่ว่า “พหุเน ปณฺหิตโต ชิเว (ผู้มีปัญญาพึงเป็นอยู่เพื่อมหาชน)” ซึ่งเป็นที่มาของเอกลักษณ์ “การเป็นที่พึ่งของสังคมและชุมชน” และอัตลักษณ์ของนิสิต “นิสิตกับการช่วยเหลือสังคมและชุมชน” และกำหนดวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยคือ “มหาวิทยาลัยชั้นนำของเอเชีย” ในแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564, ฉบับปรับปรุงกันยายน 2563 และแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565 - 2569 โดยมีภารกิจหลักในการดำเนินงาน 5 ภารกิจ คือ การผลิตบัณฑิต การพัฒนานิสิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม และในแผนพัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565 - 2569 ฉบับปรับปรุงกันยายน 2565 ได้กำหนดให้มีพันธกิจในการดำเนินงาน 5 พันธกิจ คือ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนางานวิจัย การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และการบริหารจัดการ สำหรับพันธกิจด้านการบริการวิชาการเพื่อให้เชื่อมโยงสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนอุดมศึกษา จึงได้มีการสนับสนุนให้ทุกคณะหน่วยงานดำเนินงานโครงการบริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ การบริการวิชาการจะมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด นอกจากผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะต้องทราบและเข้าใจกฎระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติ และขั้นตอนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีแล้ว ผู้บริหารจะต้องทราบและเข้าใจสถานการณ์ ทิศทาง สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทราบความต้องการของอาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรที่ดำเนินงานบริการวิชาการที่อยากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมการทำงานด้วย ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารทราบและเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมา คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลผลการจัดสรรทุน ความสามารถในการจัดการทุนของผู้รับทุน รวมถึงการศึกษาและวิเคราะห์ความคิดเห็นหรือความต้องการในการสนับสนุนการทำงานของอาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรผู้ดำเนินงานโครงการ เพราะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาหรือวิเคราะห์จะช่วยประกอบการตัดสินใจที่ดีขึ้น ทำให้เข้าใจสถานการณ์ ช่วยคาดการณ์อนาคต มองเห็นแนวโน้ม และโอกาสต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะทำหน้าที่บริหารงานทั้งในด้านการวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing) การจัดการบุคลากร (Staffing) การสั่งการหรือการปฏิบัติการ (Directing) และการควบคุมติดตาม (Controlling) ต่อไป ซึ่งปัจจุบันยังขาดการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ข้อมูลยังไม่เพียงพอที่จะมองเห็นสภาพปัญหา

และแนวโน้มในอนาคต ทำให้การขับเคลื่อนพันธกิจด้านบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยบางส่วนยังขาดความชัดเจนและล่าช้า ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการสนับสนุนและส่งเสริมการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำวิจัยเรื่อง “การประเมินผลการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในช่วงปี พ.ศ. 2554-2566” เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเสนอต่อผู้บริหารเพื่อประกอบการวางแผนการสนับสนุนพันธกิจและการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคน พัฒนางองค์กร และพัฒนาชุมชนสังคมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ผลการจัดสรรทุนโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอนของการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์จากเอกสาร

1.1 แหล่งข้อมูล คือ ประกาศผลการพิจารณาจัดสรรทุนอุดหนุน ข้อเสนอโครงการที่ได้รับการอนุมัติทุน และฐานข้อมูลการจัดสรรทุนโครงการบริการวิชาการจากเงินแผ่นดินและเงินรายได้ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่จัดสรรในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2566

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นตารางที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อเก็บข้อมูลผลการจัดสรรทุนอุดหนุนโครงการบริการวิชาการ ที่จัดสรรในช่วงปี พ.ศ. 2554 - 2566

1.3 วิเคราะห์เอกสารและข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ร้อยละ

2. การศึกษาความคิดเห็นจากแบบสอบถาม

2.1 ตัวอย่าง คือ อาจารย์ นักวิจัย และบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่เคยเข้ามาติดต่อขอรับทุนและขอรับบริการ จากกลุ่มงานส่งเสริมการบริการวิชาการ กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 57 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ดังนี้

ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

ความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านบริการวิชาการ ของกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

ส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย เป็นข้อคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และทดสอบความเที่ยง ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) เท่ากับ 0.83

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างแบบฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ด้วย google form ผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสารออนไลน์ต่างๆ

2.5 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คำนวณความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลความคิดเห็นโดย อันตรภาค 5 ชั้น ดังนี้

น้อยที่สุด	คะแนน 1.00 - 1.79 ความพึงพอใจ
น้อย	คะแนน 1.80 - 2.59 ความพึงพอใจ
ปานกลาง	คะแนน 2.60 - 3.39 ความพึงพอใจ
มาก	คะแนน 3.40 - 4.19 ความพึงพอใจ
มากที่สุด	คะแนน 4.20 - 5.00 ความพึงพอใจ

ผลการศึกษา

จากผลวิเคราะห์ข้อมูล ผลปรากฏดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการจัดสรรทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1 มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณมากที่สุด ในช่วงปี พ.ศ. 2555-2560 โดยสนับสนุนปีละ 6,000,000 บาท รองลงมา คือ ปีพ.ศ. 2554 จำนวน 4,000,000 บาท และปี พ.ศ. 2561 จำนวน 3,074,700 บาท ซึ่งใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2562 2563 และ 2566 ที่สนับสนุนเท่ากัน คือ ปีละ 3,000,000 บาท และน้อยที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2564 และ 2565 ที่สนับสนุนจำนวนเท่ากัน คือ ปีละ 2,000,000 บาท

เมื่อเปรียบเทียบแผนการสนับสนุนงบประมาณกับผลการจัดสรรทุน พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 และ 2565 มีผลการจัดสรรทุนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมา คือ ปี พ.ศ. 2559 2560 2556 2555 2557 2554 2562 2566 และ 2558 ซึ่งใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 99.83 99.57 99.33 98.67 98.58 97.50 96.67 95.67 และ 93.92 ตามลำดับ ส่วนปีงบประมาณ 2564 คิดเป็นร้อยละ 62.50 และผลการจัดสรรทุนน้อยที่สุด คือปี พ.ศ. 2563 คิดเป็นร้อยละ 13.33 (Table 1)

Table 1 Amount and percentage of budget allocation for grants, classified by project type and fiscal year

Year	Type of Grant	Budget Amount		Percentage
		Planned Support	Actual Support	
2011	One Faculty, One Community Project		3,700,000	97.50
	Academic Service to Society Project	4,000,000	200,000	
2012	One Faculty, One Community Project		720,000	98.67
	One Curriculum, One Community Project	6,000,000	5,200,000	
2013	One Curriculum, One Community Project	6,000,000	5,960,000	99.33

Table 1 Amount and percentage of budget allocation for grants, classified by project type and fiscal year (cont.)

Year	Type of Grant	Budget Amount		Percentage
		Planned Support	Actual Support	
2014	One Curriculum, One Community Project	6,000,000	5,115,000	98.58
	Academic Service to Society Project		800,000	
2015	One Curriculum, One Community Project	6,000,000	3,865,000	93.92
	Targeted Academic Service Project		610,000	
2016	Academic Service to Society Project	6,000,000	1,160,000	99.83
	One Curriculum, One Community Project		4,605,000	
2017	Targeted Academic Service Project	6,000,000	1,385,000	99.57
	One Curriculum, One Community Project		3,215,000	
2018	Targeted Academic Service Project	3,074,700	2,740,000	100.00
	Integrated One Curriculum, One Community Project		334,700	
2019	Curriculum Integration Project for Community Development	3,000,000	2,900,000	96.67
2020	Curriculum Integration Project for Community Development	3,000,000	400,000	13.33
2021	Academic Service Project for Innovation toward Sustainable Development	2,000,000	1,050,000	62.50
	Academic Service to Society Project		200,000	
2022	Integrated Project for Innovation and Model Communities toward Sustainable Development	2,000,000	2,000,000	100.00
2023	Integrated Project for Innovation and Model Communities toward Sustainable Development	3,000,000	2,870,000	95.67

1.2 ลักษณะโครงการบริการวิชาการ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นโครงการใหม่ คิดเป็นร้อยละ 69.06 และมีลักษณะเป็นโครงการต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.43 และมีโครงการที่ขอยกเลิกการรับทุน คิดเป็นร้อยละ 2.01 และมีการขอคืนทุน คิดเป็นร้อยละ 0.50

1.3 หน่วยงานที่มีสถานะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานโครงการมากที่สุด คือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.52

รองลงมาคือ คณะเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์ คณะการบัญชีและการจัดการ คณะวิทยาการสารสนเทศ และ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ ซึ่งมีจำนวนโครงการใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 9.43 8.23 7.55 7.72 และ 7.20 ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานที่มีสถานะเป็นผู้ร่วมดำเนินงานโครงการมากที่สุด คือ คณะการบัญชีและการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 12.33 รองลงมาคือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ และคณะสิ่งแวดล้อมและ

ทรัพยากรศาสตร์ ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคือ คิดเป็น ร้อยละ 9.59 และมีจำนวนใกล้เคียงกับคณะเทคโนโลยี และ คณะวิทยาการสารสนเทศ ที่มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 8.90 (Table 2)

Table 2 Number and percentage of academic service projects classified by responsible agencies

Faculty/Agency	Status as Primary Project Responsible Unit		Status as Co-Responsible Unit	
	Number of Projects	Percentage	Number of Projects	Percentage
Faculty of Humanities and Social Sciences	73	12.52	7	4.79
Faculty of Accounting and Management	44	7.55	18	12.33
Faculty of Education	26	4.46	8	5.48
Faculty of Fine Arts and Cultural Studies	13	2.23	4	2.74
Faculty of Tourism and Hotel Management	12	2.06	8	5.48
College of Music	11	1.89	1	0.68
College of Political Science and Governance	9	1.54	1	0.68
Faculty of Cultural Studies	7	1.20	1	0.68
Faculty of Law	5	0.86	-	0.00
Faculty of Technology	55	9.43	13	8.90
Faculty of Science	48	8.23	7	4.79
Faculty of Informatics	45	7.72	13	8.90
Faculty of Architecture, Urban Planning, and Creative Arts	42	7.20	14	9.59
Faculty of Environment and Resource Studies	25	4.29	14	9.59
Faculty of Engineering	16	2.74	4	2.74
Faculty of Medicine	24	4.12	4	2.74
Faculty of Public Health	24	4.12	4	2.74
Faculty of Veterinary Medicine	13	2.23	3	2.05
Faculty of Pharmacy	12	2.06	8	5.48
Faculty of Nursing	10	1.72	2	1.37
Walairuk Vej Research Institute	15	2.57	7	4.79
Silk Innovation Excellence Center	11	1.89	3	2.05
Isan Arts and Culture Research Institute	9	1.54	-	0.00
Paleontology Research Center	7	1.20	-	0.00

Table 2 Number and percentage of academic service projects classified by responsible agencies (cont.)

Faculty/Agency	Status as Primary Project Responsible Unit		Status as Co-Responsible Unit	
	Number of Projects	Percentage	Number of Projects	Percentage
Maharakham University Demonstration School (Secondary Division)	5	0.86	2	1.37
Maharakham University Farm	5	0.86	-	0.00
Maharakham University Bai Lan Conservation Project	3	0.51	-	0.00
General Education Division	3	0.51	-	0.00
Maharakham University Museum	2	0.34	-	0.00
Student Affairs Division	2	0.34	-	0.00
Building and Facilities Division	2	0.34	-	0.00
Public Relations and Special Affairs Division	2	0.34	-	0.00
Computer Center	1	0.17	-	0.00
Academic Resources Center	1	0.17	-	0.00
Maharakham University Demonstration School (Primary Division)	1	0.17	-	0.00
Total	583	100.00	146	100.00

1.4 พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินโครงการบริการวิชาการ จำแนกตามจังหวัด พบว่า จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนโครงการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.73 รองลงมา คือ จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 4.48 และ 3.86 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดขอนแก่น จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ

มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 1.39 0.77 และ 0.46 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดสกลนคร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดยโสธร และจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.31 และจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย และจังหวัดชัยภูมิ มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.15 (Table 3)

Table 3 Number and percentage of academic service projects classified by target provinces of implementation

Province	Year													Total	Percentage
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Maha Sarakham	33	67	68	68	82	77	75	21	19	2	5	8	37	562	86.73
Roi Et	2	5	3	7	5	3	1	-	2	-	-	-	1	29	4.48
Kalasin	1	2	4	2	4	3	4	2	3	-	-	-	-	25	3.86
Khon Kaen	1			1	1	1	1	1	3	-	-	-	-	9	1.39
Surin	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	1	5	0.77
Si Sa Ket	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	3	0.46
Sakon Nakhon	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	0.31
Ubon Ratchathani	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.31
Buri Ram	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	0.31
Yasothon	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.31
Nakhon Ratchasima	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	0.31
Mukdahan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.15
Nakhon Phanom	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.15
Nong Khai	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0.15
Loei	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0.15
Chaiyaphum	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0.15
Total	40	75	76	85	93	92	81	24	27	2	5	8	40	648	100.00

Note: Some projects were implemented in more than one province. This does not include projects with canceled or returned funding.

1.5 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการโครงการบริการวิชาการ มากที่สุด คือ หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 51.06 รองลงมา คือ โรงเรียน และ เทศบาล/อบต. คิดเป็นร้อยละ 18.49 และ 11.46 ตามลำดับ ส่วนป่าชุมชน และ มหาวิทยาลัย มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 2.95 และ 2.62 ตามลำดับ

ส่วนศูนย์/แหล่งเรียนรู้ และ พิพิธภัณฑ์/โบราณสถาน มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.45 ส่วนสหกรณ์/ฟาร์ม วัด/สำนักสงฆ์ และโรงพยาบาล มีจำนวนใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 1.80 1.64 และ 1.47 ตามลำดับ (Table 4)

Table 4 Number and percentage of academic service projects classified by project implementation location

Location	Year													Total	Percentage
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
Village / Community	28	36	44	39	39	40	33	13	9	-	3	6	22	312	51.06
School	6	15	16	18	20	19	11	4	3	-	-	1	-	113	18.49
Municipality / SAO	-	13	9	1	5	9	26	4	2	1	-	-	-	70	11.46
Community Forest	1	2	1	2	1	5	2	1	-	-	1	1	1	18	2.95
University	1	1	-	-	2	4	1	-	1	-	1	-	5	16	2.62
Learning Center	1	3	3	1	4	-	1	-	-	1	-	-	1	15	2.45
Museum	1	2	-	4	6	1	1	-	-	-	-	-	-	15	2.45
Cooperative / Farm	-	1	-	1	4	3	1	1	-	-	-	-	-	11	1.80
Temple / Monastic Center	1	2	1	1	2	2	1	-	-	-	-	-	-	10	1.64
Hospital	-	-	1	1	2	2	3	-	-	-	-	-	-	9	1.47
Health Service Center	-	2	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	5	0.82
Early Childhood Development Center	-	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	4	0.65
Provincial Cluster	1	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	4	0.65
Hotel	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	0.49
Khok Nong Na Model Area	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	0.49
Educational Service Area Office	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	2	0.33
Public Health Office	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	0.16
Total	40	78	75	71	88	89	81	24	18	2	5	8	35	611	100.00

Note: A single project may be implemented in more than one location. This does not include projects with canceled or returned funding.

1.6 กลุ่มเป้าหมายที่มีการดำเนินโครงการมากที่สุด คือ กลุ่มชุมชน/ชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 36.22 รองลงมา คือ ประเภทนักเรียน/เยาวชน/ครู คิดเป็นร้อยละ 21.86 ส่วนกลุ่มเกษตรกร วิชาหกิจชุมชน ราชการส่วนท้องถิ่นหรือบุคลากรภาครัฐต่างๆ กลุ่มเปราะบาง(เด็กเล็ก/ผู้สูงอายุ/ผู้พิการ/

ผู้ป่วย) และผู้ประกอบการ มีจำนวนใกล้เคียง คิดเป็นร้อยละ 14.19 9.62 6.20 5.71 และ 4.24 ตามลำดับ ส่วนประเภทที่น้อยที่สุด คือ นิสิต/บุคลากรของมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 1.96 (Table 5)

Table 5 Number and percentage of projects classified by target group type

Target Group	Year												Total	Percentage	
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013			2011
Community / Local Residents	13	26	34	22	35	23	38	11	9	1	2	3	5	222	36.22
Students / Teachers	8	20	18	21	23	22	12	4	4	-	-	-	2	134	21.86
Farmers	10	11	9	13	8	9	8	4	2	-	2	4	7	87	14.19
Community Enterprises	2	3	4	7	14	12	2	1	-	-	1	2	11	59	9.62
Government Agencies	4	7	7	1	-	5	9	3	1	1	-	-	-	38	6.20
Vulnerable Groups	-	5	1	4	2	7	13	1	-	1	-	-	1	35	5.71
Entrepreneurs	1	2	3	3	6	3	1	-	1	-	-	-	6	26	4.24
University Students / University Staff	-	-	-	1	2	5	1	-	-	-	1	-	2	12	1.96
Total	38	74	76	72	90	86	84	24	17	3	6	9	34	613	100.00

Note: A single project may be implemented for more than one target group. This does not include projects with canceled or returned funding.

1.7 ประเด็นการพัฒนาชุมชนและสังคมที่มีการดำเนินโครงการ มากที่สุด คือ ด้านการศึกษา/ทักษะภาษา คิดเป็นร้อยละ 10.39 รองลงมา คือ ด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 10.04 ส่วนด้านศิลปะ/วัฒนธรรม/ประเพณี/ดนตรี และด้านการบริหารจัดการกลุ่ม/ชุมชน มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 9.09 และด้านอาหาร คิดเป็นร้อยละ 7.79 ส่วนด้านเกษตร ด้านท่องเที่ยว และ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน/สินค้าบริการ มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.61

ซึ่งใกล้เคียงกับด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 6.02 และ 5.55 ตามลำดับ ส่วนด้านปศุสัตว์ ด้านน้ำ/ดิน/อากาศ และด้านป่าไม้/ความหลากหลายทางชีวภาพ มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.66 ส่วนด้านผ้าไหม ด้านสมุนไพร ด้านประมง และด้านพลังงาน คิดเป็นร้อยละ 3.19 2.36 2.24 2.13 ตามลำดับ และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านกฎหมาย/การเมือง การปกครอง คิดเป็นร้อยละ 1.30 (Table 6)

Table 6 Number and percentage of academic service projects classified by community and social development issues

Development Issues	Year												Total	Percentage	
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013			
Education and Language	1	10	13	14	20	15	11	3	1	-	-	-	-	88	10.39
Health	4	14	11	10	5	17	15	3	3	1	1	-	1	85	10.04
Arts and Culture	4	9	8	7	14	13	15	3	3	1	-	-	-	77	9.09
Management and Administration	-	6	12	13	14	9	10	4	4	1	-	1	3	77	9.09
Food	6	5	5	8	11	9	4	5	2	-	1	2	8	66	7.79
Agriculture	9	7	4	8	6	3	8	4	3	-	1	2	1	56	6.61
Tourism	3	5	2	8	7	6	13	3	3	-	1	2	3	56	6.61
Products / Goods	4	2	3	4	10	6	3	3	-	-	1	-	20	56	6.61
Information Technology	2	9	7	7	7	12	7	-	-	-	-	-	-	51	6.02
Environment	-	5	6	1	7	8	13	2	4	-	-	-	1	47	5.55
Livestock	5	3	2	4	5	3	3	1	1	-	-	1	3	31	3.66
Water / Soil / Air	2	3	-	1	2	5	2	-	-	-	15	1	-	31	3.66
Forestry / Biodiversity	1	1	3	2	7	7	5	1	-	-	1	2	1	31	3.66
Thai Fabric / Silk	3	2	1	4	6	5	1	-	-	-	1	-	4	27	3.19
Herbs	2	6	1	1	1	1	1	-	-	-	-	2	5	20	2.36
Fisheries	-	2	3	3	1	1	1	-	-	-	1	1	6	19	2.24
Energy	2	4	3	1	1	4	2	-	-	-	-	-	1	18	2.13
Law / Governance	1	2	2	1	1	1	1	2	-	-	-	-	-	11	1.30
Total	49	95	86	97	125	125	115	34	24	3	23	14	57	847	100.00

Note: A single project may address more than one development issue. This does not include projects with canceled or returned funding.

1.8 มิติการพัฒนาชุมชนและสังคมที่มีการดำเนินโครงการ มากที่สุด คือ มิติด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.37 รองลงมา คือ มิติด้านสังคม และมิติด้านการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.85 และ

17.68 ตามลำดับ ส่วนมิติด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 14.79 และ 14.31 ตามลำดับ (Table 7)

Table 7 Number and percentage of academic service projects classified by dimensions of community and social development

Dimensions	Year												Total	Percentage	
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013			2011
Economic	18	22	20	30	25	27	22	13	7	-	4	8	24	220	35.37
Social	10	15	19	12	18	10	19	4	3	1	-	-	-	111	17.85
Educational	7	13	16	18	25	17	9	3	2	-	-	-	-	110	17.68
Health	4	14	14	9	7	16	19	3	3	1	1	-	1	92	14.79
Environmental	4	10	10	5	15	18	14	3	4	-	2	1	3	89	14.31
Total	43	74	79	74	90	88	83	26	19	2	7	9	28	622	100.00

Note: Some projects were implemented across more than one development dimension. This does not include projects with canceled or returned funding.

1.9 ความสำเร็จในการดำเนินโครงการส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินงานโครงการให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามสัญญาการรับทุนฯ คิดเป็นร้อยละ 52.34 ส่วนโครงการที่สามารถดำเนินงานโครงการให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

คิดเป็นร้อยละ 45.15 และมีโครงการที่ขอยกเลิกการรับทุน (ไม่มาทำสัญญารับทุนฯ) คิดเป็นร้อยละ 2.01 และส่วนน้อยมีการขอคืนทุน คิดเป็นร้อยละ 0.50 (Table 8)

Table 8 Number and percentage of academic service projects classified by project completion status within the timeframe specified in the funding contract

Completion Status	Year												Total	Percentage	
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013			2011
Not Completed	5	30	51	58	57	74	8	2	3	2	1	8	14	313	52.34
Completed	33	44	22	13	25	9	71	21	14	-	4	-	14	270	45.15
Funding Canceled	-	1	3	1	4	-	2	-	1	-	-	-	-	12	2.01
Funding Returned	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	3	0.50
Total	38	75	76	72	88	83	81	23	18	2	5	8	29	598	100.00

2. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการสนับสนุนพันธกิจบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.39 อยู่ในช่วงอายุ 46-55ปี คิดเป็นร้อยละ 57.90 มีอายุการทำงาน 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.84

จบการศึกษาระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 82.46 มีสถานะในการทำงานเป็นอาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 92.99 มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ คิดเป็นร้อยละ 56.14 และสังกัดคณะหน่วยงานในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.35 (Table 9)

Table 9 Number and percentage of general information of the sample group

General Information	Number	Percentage
1. Gender		
- Female	31	54.39
- Male	26	45.61
Total	57	100.00
2. Age		
36 - 45 years	19	33.33
46 - 55 years	33	57.90
55 years and above	5	8.77
Total	57	100.00
3. Years of Work Experience		
Less than 5 years	2	3.51
5 - 10 years	7	12.28
11 - 15 years	6	10.53
16 - 20 years	21	36.84
21 - 25 years	8	14.03
26 - 30 years	9	15.79
31 - 35 years	-	-
More than 35 years	4	7.02
Total	57	100.00
4. Educational Level		
- Bachelor's Degree	1	1.75
- Master's Degree	9	15.79
- Doctoral Degree	47	82.46
Total	57	100.00
5. Job Position		
- Lecturer / Faculty Member	53	92.99
- Researcher	2	3.51
- Specialist / Expert	1	1.75
- Academic Officer	1	1.75
Total	57	100.00
6. Academic Rank		
- Associate Professor	5	8.77
- Assistant Professor	32	56.14
- None	20	35.09
Total	57	100.00
7. Department Affiliation		
- Humanities and Social Sciences Division	23	40.35
- Science and Technology Division	22	38.60
- Health Sciences Division	5	8.77
- Educational Support Unit	7	12.28
Total	57	100.00

2.2 ตัวอย่างส่วนใหญ่เคยได้รับทุนโครงการบริการวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 98.25 ซึ่งได้รับทุนจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 36.64 จากแหล่งทุนภายในประเภทเงินแผ่นดิน/

เงินรายได้มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 35.11 และประเภทเงินรายได้ของคณะหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 28.24 โดยส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักโครงการ (Table 10)

Table 10 Number and percentage of sample group receiving academic service project funding

Funding Information	Number	Percentage
Funding Status		
- Have received funding	56	98.25
- Have never received funding	1	1.75
Total	57	100.00
Sources of Funding Previously Received		
1. University Revenue Funds	46	35.11
- Principal Investigator	35	26.72
- Project Collaborator	7	5.34
- Both Principal Investigator and	4	3.05
Project Collaborator		
2. Faculty/Department Revenue Funds	37	28.24
- Principal Investigator	28	21.37
- Project Collaborator	6	4.58
- Both Principal Investigator and	3	2.29
Project Collaborator		
3. External Funding Sources	48	36.64
- Principal Investigator	27	20.61
- Project Collaborator	16	12.21
- Both Principal Investigator and	5	3.82
Project Collaborator		
Total	131	100.00

2.3 ตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน ได้แก่ ด้านการ

สนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ ($\bar{X}=3.64$) และด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการ ($\bar{X}=3.61$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการให้ทุนทั้งจากแหล่งทุนภายในและแหล่ง

ทุนภายนอกมีความรวดเร็วและทั่วถึง ($\bar{X}=4.00$) รองลงมา คือ การจัดสรรทุนมีความโปร่งใสและ ยุติธรรม ($\bar{X}=3.91$) และกระบวนการติดตามและ ประเมินผลการให้ทุนมีความเหมาะสม ($\bar{X}=3.77$) ซึ่งทั้ง 3 ข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ส่วน

ข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด โดยอยู่ระดับปานกลาง มี 2 ข้อ คือ วิธีการดำเนินการเบิกจ่ายเงินเหมาะสม และเอื้อต่อการทำงาน ($\bar{X}=3.33$) และจำนวน เงินทุนเหมาะสมกับขอบเขตของงาน ($\bar{X}=3.28$) (Table 11)

Table 11 Average scores and opinion levels regarding support for the academic service mission of the university

Questionnaire Items	\bar{X}	S.D.	Level of Opinion
1. Funding Support for Academic Service Projects			
1.1 The dissemination of funding information, both from internal and external sources, is timely and comprehensive.	4.00	0.80	High
1.2 The criteria and conditions for funding are clear and appropriate.	3.72	0.77	High
1.3 The process and procedures for funding evaluation are appropriate and efficient.	3.46	0.98	High
1.4 The allocation of funds is transparent and fair.	3.91	0.71	High
1.5 The amount of funding is suitable for the scope of work.	3.28	0.84	Moderate
1.6 The disbursement procedures are appropriate and facilitate the work.	3.33	0.93	Moderate
1.7 The process of monitoring and evaluating funding usage is appropriate.	3.77	0.73	High
Total	3.64	0.87	High
2. Promotion of Project Activities			
2.1 The organization of activities/projects to develop the capacity of lecturers/ researchers for academic service work is comprehensive and appropriate.	3.70	0.84	High
2.2 The existence of a coordination center that liaises with external agencies and funding sources.	3.56	0.93	High
2.3 Preparation of resources and readiness in various aspects to support the work.	3.63	1.06	High
2.4 The promotion of the dissemination of work at presentation forums, exhibitions, academic conferences, or in academic journals is appropriate.	3.56	0.96	High
Total	3.61	0.95	High
Overall	3.63	0.90	High

2.4 ตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการให้บริการของกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการจากการแปลผล พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ

ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=4.25$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X}=3.85$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X}=3.45$) ซึ่งทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความ

พึงพอใจสูงสุด คือ การให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร ($\bar{X}=4.51$) รองลงมา คือ ประสานและให้คำแนะนำทุกครั้งเมื่อมีข้อผิดพลาด/ปัญหา ($\bar{X}=4.39$) และการให้บริการอย่างไม่เลือกปฏิบัติ

($\bar{X}=4.33$) ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจต่ำสุด คือ การมีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X}=3.21$) (Table 12)

Table 12 Mean scores and levels of opinion on the services provided by the office of research promotion and academic services

Questionnaire Items	\bar{X}	S.D.	Level of Opinion
1. Service Process and Procedures			
1.1 The service delivery is systematic and easy to understand.	3.86	0.83	High
1.2 The service is provided promptly.	3.98	0.74	High
1.3 The service procedures are concise and not overly complicated.	3.74	0.88	High
1.4 The services are aligned with the needs of the service recipients.	3.88	0.85	High
1.5 There is a clear system and mechanism for service requests.	3.77	0.91	High
Total	3.85	0.84	High
2. Service Delivery by Staff (Academic Research Tone)			
2.1 The clarity of guidance and responses provided to service users.	4.12	0.93	High
2.2 The efficiency and timeliness of service delivery.	4.18	0.80	High
2.3 The level of attentiveness, enthusiasm, and willingness to provide services.	4.28	0.82	Highest
2.4 The politeness and friendliness demonstrated during service delivery.	4.51	0.71	Highest
2.5 The responsibility of staff in providing accurate and reliable information.	4.25	0.91	Highest
2.6 The accuracy and credibility of the information provided by staff.	4.16	0.84	High
2.7 The decision-making ability of staff in handling unforeseen problems.	4.00	0.87	High
2.8 The fairness and non-discriminatory practices in service provision.	4.33	0.79	Highest
2.9 The effectiveness of coordination and guidance provided in response to errors or service-related issues.	4.39	0.75	Highest
Total	4.25	0.83	Highest
3. Service Facilities			
3.1 There are sufficient and appropriate seating areas provided for service users while they wait for services.	3.21	1.16	Moderate
3.2 The service areas are clean, orderly, and appropriately maintained to ensure a pleasant environment for users.	3.54	0.95	High
3.3 There are various and modern service delivery channels available to meet the diverse needs of service users.	3.60	0.98	High
Total	3.45	1.04	High
Overall	3.99	0.93	High

2.5 ตัวอย่างให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจด้านบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ดังนี้

1) ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาในการสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจด้านบริการวิชาการ มากที่สุด คือ นโยบายที่ไม่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดสรรทุน ส่งผลให้การจัดสรรทุนล่าช้าและเหลือระยะเวลาในการทำงานน้อย ทำให้มีผลต่อคุณภาพงานในการพัฒนาพื้นที่และชุมชน รองลงมา คือ การปรับหรือกำหนดพื้นที่ดำเนินการใหม่ทำให้การพัฒนาในพื้นที่เดิมไม่ต่อเนื่อง และบางหน่วยงานภาระงานสอนเยอะ ทำให้ไม่มีเวลาทำงานบริการวิชาการ นอกจากนี้ผลงานหรือความเชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จึงไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในบางสาขา จึงไม่ยากขอทุน และกระบวนการบางอย่างหลายขั้นตอนทำให้การจัดทำเอกสารไม่ทันตามระยะเวลาที่กำหนด

2) ข้อเสนอแนะที่เสนอให้มีการดำเนินการมากที่สุด คือ การกำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขอบเขต และแนวทางการดำเนินงาน ตั้งแต่แรกเริ่มให้ชัดเจน รองลงมา คือ สนับสนุนทุนให้สอดคล้องและเชื่อมโยงพันธกิจและความเชี่ยวชาญของหน่วยงาน ต่อยอดผลงานและพื้นที่เดิมที่ผ่านมาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ควรปรับเปลี่ยนงบประมาณทั้งในภาพรวมของมหาวิทยาลัย และรายโครงการกิจกรรม มีการวิเคราะห์ความจำเป็น Training Needs และพัฒนา E-learning เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ต้องการขอรับทุนอย่างเป็นระบบที่ไม่จำกัดเวลา สามารถเรียนรู้ได้เอง มีการแบ่งประเภททุนและกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน คือ 1) การช่วยเหลือระบบใหญ่ของจังหวัด และ 2) เพื่อชุมชนระบบรากหญ้า มีเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพของพื้นที่หรือชุมชนที่จะขอรับบริการเพื่อประเมินโอกาสในการพัฒนาที่จะให้เกิดความยั่งยืน มีการพัฒนาการนำเสนอข้อมูลผ่าน Dashboard มีการถอดบทเรียนการดำเนินงานจากอาจารย์/นักวิจัยและแหล่งทุนเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น (Table 13)

Table 13 Additional comments and suggestions on the support and promotion of the university's academic service mission

Comments and Suggestions	Frequency
Comments	
Unclear policies and frequent changes in fund allocation criteria cause delays and reduce the available time for project implementation, impacting the quality of community development.	6
Redefining operational areas disrupts continuity; some researchers are unable to work in their specialized areas, hindering established community engagement.	3
Heavy teaching loads limit time for academic service, and misalignment between expertise and community needs discourages some from seeking funding.	1
Complex, multi-step procedures delay document submission unless managed personally by applicants.	1
Some academic service approaches do not align well with the university's mission.	1

Table 13 Additional comments and suggestions on the support and promotion of the university's academic service mission (cont.)

Comments and Suggestions	Frequency
Suggestions	
Establish clear policies, plans, criteria, conditions, scope, and operational guidelines from the outset without frequent changes. Lack of clarity leads to repeated project revisions, causing frustration among applicants and discouraging proposal submissions and project continuation.	7
Provide funding that aligns with and supports the missions and expertise of departments, building upon previous work and existing operational areas to ensure continuity and enhance project outcomes.	3
Increase the overall university budget as well as individual project funding.	2
Conduct systematic training needs analysis and develop flexible E-learning programs to enhance applicants' knowledge and skills. This will enable new researchers to develop competencies in academic service and contribute broadly to university development.	1
Clearly define funding categories and target groups: (1) support for major provincial systems, and (2) grassroots community support.	1
Expand academic service support to include additional dimensions, such as addressing inequality, mitigating impacts of state and corporate development, and human rights issues.	1
Extract lessons learned from faculty and researchers funded by various sources to proactively develop systems for securing more external funding.	1
Review and summarize operational lessons from ongoing university funding sources to create streamlined mechanisms and procedures that accelerate administrative processes.	1
Establish criteria for assessing the potential of target areas or communities requesting services to evaluate development opportunities that ensure sustainability or pilot projects requiring continuous development, such as leadership capacity, local development plans, network partnerships, existing operational resources, and area management.	1
Present lessons learned from past project implementations in the form of spatial data systems and dashboards accessible to stakeholders, reflecting gaps or opportunities for proactive improvements.	1
Support the implementation of holistic and systematic academic service approaches.	1
Integrate the university's four core missions comprehensively.	1
Promote spatial integration at the community level, involving villages, temples, schools, and subdistrict administrative organizations.	1
Invite relevant government agencies and target community representatives to present problems and needs at the beginning of the fiscal year, enabling faculty and researchers to align their work direction, prevent confusion, and reduce repeated project proposal revisions.	1
Community development should be multidimensional, encompassing economic, social, environmental, and educational aspects, rather than being solely driven by the needs of faculty or researchers, as academic service differs from research activities.	1
Each meeting should have clear objectives and aim for actionable resolutions to avoid wasting participants' time.	1
Apply digital platforms that integrate research knowledge, technology, and innovation, aligned with the university's international development goals such as the SDGs and UI Green Metric. Such systems should also support departments in referencing their KPI evaluations.	1
Emphasize targeted development approaches.	1
Implement systematic monitoring and evaluation processes to track outcomes.	1
Increase the adoption of international standards in academic service operations.	1

6. ตัวอย่างให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการให้บริการด้านบริการวิชาการของกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ ดังนี้

1) ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการให้บริการด้านบริการวิชาการของกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มากที่สุด คือ การให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้คำปรึกษาดีมาก เป็นกันเอง ตอบคำถามรวดเร็ว ให้คำปรึกษาแม้นอกเวลาราชการ ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำให้ประทับใจมาก รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่มีพื้นที่รองรับสำหรับผู้ที่มาติดต่อ อาคารสำนักงานไม่สะดวก ไม่มีที่จอดรถ เข้าออกลำบากเต็มไปด้วยมอเตอร์ไซด์นิลิตและขาดระบบติดตามงาน

2) ข้อเสนอแนะที่เสนอมากที่สุด คือ ควรย้ายสถานที่ตั้งหน่วยงานหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งภายในและภายนอกอาคารสำนักงาน รวมทั้งห้องประชุมและห้องน้ำ

ให้เพียงพอ สะอาด และเรียบร้อย รองลงมา คือ นำเอาเครื่องมือดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ลดขั้นตอนการทำงาน และเกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ยกเลิกการขอทุนที่ใช้เอกสารปะหน้าจากคณะ การสื่อสารระหว่างผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ คณาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการให้เป็นระบบ ชัดเจน มีข้อมูลในแต่ละประเด็น และมีแนวทางในการปฏิบัติเป็นขั้นตอน ไม่ควรมีกลุ่มไลน์หลายกลุ่มเนื่องจากสร้างความสับสน จัดโปรแกรมพัฒนาศักยภาพและสร้างขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อเตรียมความพร้อมการให้บริการระดับสากลจากแหล่งทุนภายนอกมากขึ้น มีช่องทางการประสานข้อมูลหรือการติดตามงานกรณีผู้รับผิดชอบหลักลา ไปราชการ หรือติดราชการ และการจัดงานกิจกรรมโครงการต่างๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายควรมีความใส่ใจในหน้าที่และงานที่ตนเองรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น (Table 14)

Table 14 Additional comments and suggestions on the academic service delivery of the office of research promotion and academic services

Comments and Suggestions	Frequency
Comments	
The staff provide excellent consultation services; they are friendly, respond promptly, offer advice even outside office hours (via Line/Facebook), and maintain a cheerful demeanor, which leaves a very positive impression.	5
The work environment lacks a designated area to accommodate visitors.	3
The office building is inconvenient, with no parking facilities and difficult access due to motorcycle congestion from students.	1
There is an absence of a systematic mechanism for work follow-up.	1

Table 14 Additional comments and suggestions on the academic service delivery of the office of research promotion and academic services (cont.)

Comments and Suggestions	Frequency
Suggestions	
Relocate the office or enhance the working environment both inside and outside the building to be visually appealing, organized, and conducive to external coordination. Meeting rooms should be spacious and aesthetically pleasing, as they are frequently photographed for external publicity, thereby shaping the university's image. Additionally, ensure there are sufficient clean restrooms for visitors and meeting participants.	6
Utilize digital tools to streamline management processes, increase efficiency, and reduce workflow complexity.	1
Eliminate the requirement for faculty endorsement documents in funding applications, as this adds extra steps and delays due to waiting for signatures. Instead, allow project certification by the Vice President in a single step, followed by notifying faculties of approved projects collectively.	1
Establish systematic and clear communication channels among administrators, staff, and faculty responsible for projects, ensuring resolution of issues and clear procedural guidelines.	1
Avoid creating multiple Line groups to prevent confusion.	1
Develop capacity-building and morale-enhancing programs for the Office of Research Promotion staff to better prepare them for delivering international-standard academic service projects and securing more external funding.	1
Provide communication and coordination channels for task follow-up in cases where key personnel are on leave, official duties, or otherwise unavailable.	1

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในช่วงปีงบประมาณพ.ศ. 2554 - 2566 สามารถนำผลการวิเคราะห์มาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. อภิปรายผลเกี่ยวกับการจัดสรรทุนโครงการบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.1 มหาวิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณมากที่สุดในช่วงปีงบประมาณ 2555 - 2560 และเริ่มลดลงใน ปีงบประมาณ 2561 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากในนับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 มหาวิทยาลัยตอบสนองต่อนโยบาย “หนึ่งจังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” ของประเทศ และหลังจากปี 2561 มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้อาจารย์/นักวิจัยแสวงหางบประมาณ

ในการดำเนินโครงการจากแหล่งทุนภายนอก และด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วงปี 2563 เป็นต้นมา ที่มหาวิทยาลัยจะต้องดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลในการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยการรักษาระยะห่างทางสังคม ห้ามเดินทางข้ามเขตจังหวัด มาตรการกักตัว 14 วัน ห้ามชุมนุม หรือมีผู้ชุมนุม หรือจัดกิจกรรมที่มีคนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก รวมถึงการประกาศเคอร์ฟิวทั่วประเทศในช่วงเวลา 22.00-04.00 น. หรือที่เรียกว่ามาตรการ “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” (Naseub, 2021) ดังนั้นจึงทำให้อาจารย์/นักวิจัยไม่สามารถลงพื้นที่ดำเนินงานโครงการได้ ส่งผลให้การสนับสนุนงบประมาณ ในช่วงปีงบประมาณ 2563 - 2566 ไม่เป็นไปตามแผนการสนับสนุนทุนที่ตั้งไว้ ทำให้ร้อยละของผลการสนับสนุนทุนต่ำในช่วงปีดังกล่าวด้วย

1.2 ลักษณะโครงการบริการวิชาการ ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นโครงการใหม่ คิดเป็นร้อยละ 69.06 และส่วนน้อยเป็นโครงการต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.43 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก นโยบาย และหลักเกณฑ์ในการสนับสนุนงบประมาณที่มีการปรับเปลี่ยน กล่าวคือ ในปี 2554 สนับสนุนให้ทุกคณะหน่วยงานจัดทำโครงการ ภายใต้ “โครงการหนึ่งคณะหนึ่งชุมชน” ต่อมาในปี 2555 - 2560 ได้มีนโยบายในการสนับสนุนให้ทุกหลักสูตร ต่อยอดผลงาน ภายใต้ “โครงการหนึ่งหลักสูตรหนึ่งชุมชน” เพื่อสนับสนุนให้ทุกหลักสูตรมีส่วนร่วม ในการให้บริการวิชาการในรูปแบบต่างๆ ตามความ เชี่ยวชาญ และตามโจทย์ปัญหาความต้องการของ ชุมชน และในปี 2561 - จนถึงปัจจุบัน ได้มีการปรับ นโยบายตามประกาศหลักเกณฑ์การจัดสรรทุน โครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยระบุให้มีการบูรณาการการทำงานแบบข้าม ศาสตร์/ข้ามคณะหน่วยงาน จึงส่งผลให้จำนวน โครงการ ในช่วงปี 2555 - 2560 มีจำนวนมากและ ใกล้เคียงกัน แต่หลังจาก ปี 2561 ที่มีการสนับสนุน ให้มีการบูรณาการการแบบข้ามศาสตร์ จึงส่งผล ให้จำนวนโครงการลดลงไปด้วย

1.3 หน่วยงานที่มีสถานะเป็นรับผิดชอบ หลักโครงการ มากที่สุด คือ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.52 ที่เป็น เช่นนี้เนื่องมาจากการที่มหาวิทยาลัยสนับสนุน โครงการ ภายใต้ “โครงการหนึ่งหลักสูตรหนึ่ง ชุมชน” ที่มุ่งเน้นให้หลักสูตร ป.ตรี ทุกหลักสูตร ภายในมหาวิทยาลัยดำเนินโครงการ ทำให้คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่มี จำนวนหลักสูตร ป.ตรี มากที่สุด มีจำนวนโครงการ ที่สูงไปด้วย ส่วนหน่วยงานที่มีสถานะเป็นหน่วย งานร่วมดำเนินงานโครงการ มากที่สุด คือ คณะ การบัญชีและการจัดการ คิดเป็นร้อยละ 12.33 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ประกาศหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขในการจัดสรรทุนของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่

ปีงบประมาณ 2564 เป็นต้นมากำหนดให้มีการ ประเมินผลทางเศรษฐศาสตร์เพื่อวัดความสำเร็จ และผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาชุมชนและสังคมที่จะ ต้องเห็นผลเชิงประจักษ์ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นโครงการส่วนใหญ่จึงมีทีม คณะทำงานจากคณะการบัญชีและการจัดการเข้ามา เป็นผู้ร่วมโครงการในการติดตามและประเมินผล ดังกล่าว

1.4 พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน โครงการ จำแนกตามจังหวัด พบว่า จังหวัดที่มีการ ดำเนินงานโครงการ มากที่สุด คือ จังหวัด มหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 86.73 รองลงมา คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัด ขอนแก่น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากนโยบาย “หนึ่ง จังหวัดหนึ่งมหาวิทยาลัย” ของประเทศ และนโยบาย ของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้ “จังหวัดมหาสารคาม” เป็นพื้นที่เป้าหมายหลักในการพัฒนาชุมชนและ สังคม และกำหนดพื้นที่อื่นๆ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นพื้นที่เป้าหมายรอง ซึ่งสอดคล้องกับ แผนงานบริการวิชาการแก่สังคม ของมหาวิทยาลัย มหาสารคาม พ.ศ. 2558 (2015, p. 18) เป็นต้นมา

1.5 กลุ่มเป้าหมายที่มีการดำเนินการ มากที่สุด คือ ประเภทกลุ่มชุมชน/ชาวบ้าน คิดเป็นร้อยละ 36.22 รองลงมา คือ ประเภทนักเรียน/ เยาวชน/ครู คิดเป็นร้อยละ 21.86 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจาก กลุ่มชุมชน/ชาวบ้าน ถือเป็นกลุ่ม เป้าหมายที่กว้างมีความต้องการในการพัฒนาที่ หลากหลาย ทำให้คณะหน่วยงานสามารถนำเอา องค์ความรู้ ผลงานวิจัย เทคโนโลยี นวัตกรรม และความเชี่ยวชาญมาประยุกต์เพื่อตอบโจทย์ใน การพัฒนาชุมชนและสังคมได้ ส่วนกลุ่มเป้าหมาย อื่นๆ ถือเป็นกลุ่มเฉพาะที่มีโจทย์ปัญหาและ ความต้องการที่เฉพาะ จึงทำให้มีเพียงบางคณะ หน่วยงานที่สามารถนำเอาองค์ความรู้ ผลงาน วิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม ไปถ่ายทอดและ ให้บริการวิชาการได้

1.6 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาวบ้าน/ชุมชน รองลงมาคือ นักเรียน/เยาวชน/ครู ดังนั้นเพื่อให้สะดวกในการดำเนินกิจกรรมโครงการ สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการมากที่สุด จึงเป็นหมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 51.06 รองลงมาคือ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.49

1.7 ประเด็นการพัฒนาชุมชนและสังคมที่มีการดำเนินการ มากที่สุด คือ ด้านการศึกษา/ทักษะภาษา คิดเป็นร้อยละ 10.39 รองลงมา คือ ด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 10.04 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในปฏิญญาประชาคมอาเซียน ดังนั้นประเด็นในการพัฒนาชุมชนและสังคมและกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ช่วงปี 2558 มหาวิทยาลัยจึงมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการศึกษาและทักษะภาษาเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมประชาคมอาเซียนควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านสุขภาพของชุมชนและสังคมเพื่อรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุด้วย

1.8 มิติการพัฒนาชุมชนและสังคมที่มีการดำเนินการ มากที่สุด คือ มิติด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 35.37 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่คือ กลุ่มชุมชน/ชาวบ้าน ที่มีความต้องการให้เศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตดีขึ้น คือ มีรายได้เพิ่มขึ้นหรือรายจ่ายลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564 - 2570 ของ National Science and Technology Development Agency. (2022) ที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันวิจัย/สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน บูรณาการการพัฒนาตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางโดยใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (วทน.) สร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพ วัฒนธรรม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง การมีภูมิคุ้มกัน และการฟื้นตัวเร็ว

1.9 ความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ส่วนใหญ่ไม่สามารถดำเนินงานโครงการให้สำเร็จตามระยะ

เวลาที่กำหนดไว้ตามสัญญาการรับทุนฯ คิดเป็นร้อยละ 52.34 ส่วนโครงการที่สามารถดำเนินงานโครงการให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 45.15 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก การดำเนินงานโครงการบริการวิชาการ มีปัจจัยหลายอย่างส่งต่อความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบาย งบประมาณ ระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการ ระยะเวลาที่ชุมชนสะดวกในการจัดกิจกรรมโครงการ ภาระงานสอนและวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยที่มีภาระงานค่อนข้างมาก รวมถึงความสอดคล้องขององค์ความรู้ ผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมของอาจารย์นักวิจัยที่ต้องตอบโจทย์ปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงจึงจะทำให้ชุมชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phono (2006, p. 77-78) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ สถาบันดำเนินการตามความพร้อม ขาดการมีส่วนร่วม ไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน การดำเนินงานขาดระบบและทิศทางที่ชัดเจน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลน้อย บุคลากรขาดประสบการณ์ จิตสำนึกและแรงจูงใจที่เหมาะสม ขาดความร่วมมือและการประสานงานทำให้ไม่สามารถระดมทุนทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และการติดตามกำกับประเมินผลไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง

2. อภิปรายผลเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจบริการวิชาการ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2.1 ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เคยได้รับทุนโครงการบริการวิชาการจากแหล่งทุนภายนอกมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 36.64 จากแหล่งทุนภายในประเภทเงินแผ่นดิน/เงินรายได้มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 35.11 และประเภทเงินรายได้ของคณะหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 28.24 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนโยบายของมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนงบประมาณน้อยลงและส่งเสริมให้อาจารย์นักวิจัยแสวงหาแหล่งทุนภายนอกเพิ่มขึ้น

2.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย จากการแปลผล พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการสนับสนุนทุนโครงการบริการวิชาการ และด้านการส่งเสริมการจัดกิจกรรมโครงการ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก การสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยยังไม่ครอบคลุมปัจจัยสำคัญที่จะทำให้อาจารย์และนักวิจัยพึงพอใจต่อการดำเนินงานจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยสำคัญเหล่านั้น Frederick Herzberg referenced in Panjavisuth (1998) ได้ศึกษาการบริหารงานในแบบวิทยาศาสตร์โดยนำเอาการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานมาศึกษาร่วมกันเพื่อให้ได้ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิจัยถึงทัศนคติของบุคคลที่พึงพอใจในการทำงานและไม่พึงพอใจในการทำงาน พบว่า บุคคลที่พึงพอใจในการทำงานนั้นประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้ การที่สามารถทำงานได้บรรลุผลสำเร็จ การที่ได้รับการยกย่องนับถือเมื่อทำงานสำเร็จ ลักษณะเนื้อหาของงานเป็นสิ่งที่น่าสนใจ การที่ได้มีความรับผิดชอบมากขึ้น ความก้าวหน้าในการทำงาน และการที่ได้รับโอกาสพัฒนาความรู้และความสามารถในการทำงาน ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ประกอบด้วยปัจจัย ดังนี้ นโยบายและการบริหารองค์กร การควบคุมการบังคับบัญชาสภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทุกระดับในหน่วยงาน ค่าตอบแทน สถานภาพ การกระทบกระเทือนต่อชีวิตส่วนตัว และความปลอดภัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด มี 2 ข้อ คือ วิธีการดำเนินการเบิกจ่ายเงินเหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน และจำนวนเงินทุนเหมาะสมกับขอบเขตของงาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ระเบียบมหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริการวิชาการ ปี 2563 ได้กำหนดการเบิกจ่ายให้เบิกจ่ายตามจริงผ่านระบบพัสดุการเงิน โดยไม่ได้แบ่งงวดเงิน

ออกเป็นงวดๆ เหมือนทุนวิจัย จึงทำให้การเบิกจ่ายในช่วงที่ใช้ระเบียบดังกล่าวค่อนข้างยากติดขัด ไม่เอื้อกับการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Boranmun (2004) ที่ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยประสบปัญหาด้านงบประมาณมากที่สุด เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนจำกัด ไม่มีแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากภายนอก รวมทั้งปัญหาด้านการบริหารจัดการงบประมาณบุคลากร และระยะเวลา จึงเสนอแนะให้มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับทรัพยากรอย่างเหมาะสม

2.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการให้บริการด้านบริการวิชาการ ของกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ จากการแปลผล พบว่า ในภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการให้บริการ คือ กิจกรรมหรือชุดของกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการซึ่งโดยทั่วไปไม่อาจจับต้องได้ (Navarattan Na Ayudhya, 2009) และผู้รับบริการก็ต้องการการกระทำที่เกิดจากจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความปรารถนาดี ช่วยเหลือ เกื้อกูล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทร มีน้ำใจไมตรี ให้ความสะดวกรวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมและความเสมอภาค (Wacharasathian, 1996) อีกทั้งการบริการเป็นสิ่งที่บริโภคทางใจ ดังนั้นผลที่ได้รับก็คือ ความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจ ถ้าสถานบริการใดสามารถสร้างบริการที่ทำให้ผู้มาใช้บริการพึงพอใจ ก็จะทำให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการอีก เพราะเกิดความประทับใจในบริการที่เคยได้รับ (Riumongkol, 1999) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jantrakul (2001) ที่ได้ศึกษาแนวทางการสร้างวัดความอยู่รอดของหน่วยงานบริการวิชาการที่

เป็นองค์การอิสระในมหาวิทยาลัย พบว่า ระดับความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการเป็นหนึ่งในดัชนีวัดความอยู่รอดที่สำคัญของหน่วยงานบริการวิชาการ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ระดับมาก - มากที่สุด ส่วนข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การมีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อเพียงพอและเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการมีอาคารสำนักงานที่มีขนาดเล็กและคับแคบ ไม่มีพื้นที่รองรับต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้มารับบริการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่มีที่จอดรถ เข้าออกลำบาก ห้องประชุมมีขนาดเล็ก ห้องน้ำไม่เพียงพอและไม่เหมาะกับการจัดกิจกรรมฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมโครงการ

2.4 อภิปรายผลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย ดังนี้

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า อาจารย์นักวิจัยส่วนใหญ่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจด้านบริการวิชาการมากที่สุด คือ นโยบายที่ไม่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดสรรทุน และเสนอแนะให้มีการกำหนดนโยบาย แผนงาน หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขอบเขต และแนวทางการดำเนินงานตั้งแต่แรกเริ่มให้ชัดเจน และสนับสนุนทุนให้สอดคล้องและเชื่อมโยงพันธกิจและความเชี่ยวชาญของหน่วยงาน มีการปรับเพิ่มงบประมาณ มีการวิเคราะห์ความจำเป็น Training Needs และพัฒนา E-learning เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ต้องการขอรับทุนอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งประเภททุนและกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน มีเกณฑ์ในการประเมินศักยภาพของพื้นที่หรือชุมชนที่จะขอรับบริการ และขาดระบบกลไกในการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phromphakdee (2020) ที่ได้วิเคราะห์โครงการบริการวิชาการแก่สังคมของสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2562 พบว่า มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการศึกษาข้อมูลเชิงลึกอย่างจริงจังว่า สังคมต้องการอะไรก่อนที่จะจัดทำแผนและโครงการบริการวิชาการแก่สังคมประจำปี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมอย่างจริงจัง ควรมีการประเมินความสำเร็จตามตัวบ่งชี้ของแผนและโครงการบริการวิชาการแก่สังคมแบบให้เปล่าเพื่อจะได้ทราบว่าผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร หากมีปัญหาจะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phonoi (2006) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการบริการวิชาการแก่สังคม ได้แก่ สถาบันดำเนินการตามความพร้อม ขาดการมีส่วนร่วมไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน การดำเนินงานขาดระบบและทิศทางที่ชัดเจน ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลน้อย บุคลากรขาดประสบการณ์จิตสำนึกและแรงจูงใจที่เหมาะสมขาดความร่วมมือและการประสานงานทำให้ไม่สามารถระดมทุนทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และการติดตามกำกับ ประเมินผลไม่ดำเนินการอย่างจริงจัง

2.5 อภิปรายผลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการสนับสนุนและส่งเสริมพันธกิจด้านการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า อาจารย์นักวิจัยส่วนใหญ่ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสภาพแวดล้อมและพื้นที่ในการทำงานที่ไม่เหมาะสมในการรองรับสำหรับผู้มาติดต่องาน อาคารสำนักงานไม่สะดวก ไม่มีที่จอดรถ เข้าออกลำบากเต็มไปด้วยมอเตอร์ไซด์นิสิต ขาดระบบกลไกในการติดตามงาน และเสนอแนะให้ย้ายสถานที่ตั้งหน่วยงานหรือปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานทั้งภายในและภายนอกอาคารสำนักงานรวมทั้งห้องประชุมและห้องน้ำให้เพียงพอ สะอาด และเรียบร้อย รองลงมา คือ นำเอาเครื่องมือดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ลดขั้นตอนการทำงาน และเกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น การสื่อสารระหว่างผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ คณาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการให้เป็นระบบ ชัดเจน มีข้อมูลในแต่ละประเด็น

มีแนวทางในการปฏิบัติเป็นขั้นตอน และควรมีการจัดโปรแกรมพัฒนาศักยภาพและสร้างขวัญกำลังใจให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อเตรียมความพร้อมการให้บริการระดับสากลจากแหล่งทุนภายนอกมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Boranmun (2004) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริการวิชาการแก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดพบว่า มหาวิทยาลัยมีจำนวนโครงการบริการวิชาการในแต่ละปีจำนวนมาก ประกอบกับบุคลากรมีน้อย ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน จึงควรบริหารจัดการเวลาและบุคลากรให้ดีและเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของแต่ละโครงการอย่างชัดเจน และมีปัญหาสำคัญด้านการบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร และระยะเวลา ควรปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการโครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนให้สอดคล้องกับทรัพยากรอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการจัดสรรทุนและศึกษาความคิดเห็นต่อการสนับสนุนพันธกิจด้านการบริการวิชาการ ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัยทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้

1) มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดนโยบายแผนงาน หลักเกณฑ์ และแนวทางการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยการจัดทำแผนงานบริการวิชาการทั้งระยะสั้นและระยะยาว เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นักวิจัยส่วนใหญ่ระบุปัญหาหลัก คือ นโยบายที่ไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และแนวทางการจัดสรรทุนบ่อยครั้ง จึงส่งผลให้การจัดสรรทุนล่าช้าและและมีเวลาจำกัดในการดำเนินโครงการซึ่งกระทบต่อคุณภาพงานและทำให้โครงการไม่สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) มหาวิทยาลัยควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีความเหมาะสม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัย

ที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ เงินทุนงบประมาณ นโยบาย ความพร้อมของชุมชนเป้าหมาย ความรู้ความเชี่ยวชาญและความพร้อมของอาจารย์นักวิจัย

3) มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงกระบวนการวางแผนบริการวิชาการเชิงรุกโดยใช้การมีส่วนร่วม เช่น การระดมความคิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนจึงจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นให้ครอบคลุม มีการเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาจังหวัดและนโยบายประเทศ โดยสอดคล้องกับองค์ความรู้ ผลงานวิจัยนวัตกรรม และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ รวมถึงบริบทของมหาวิทยาลัย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการบริการวิชาการยังคงกระจุกตัวใกล้มหาวิทยาลัยและขยายไปพื้นที่อื่นได้จำกัด บางคณะยังขาดการมีส่วนร่วมเนื่องจากความเชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกับปัญหาชุมชนเป้าหมาย

4) มหาวิทยาลัยควรพัฒนาระบบและกลไกการติดตามประเมินผลโครงการให้เป็นระบบ เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์นักวิจัยดำเนินงานโครงการให้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าหลายโครงการไม่สามารถดำเนินงานให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่ระบุในสัญญาฯรับทุน และมีบางโครงการขอยกเลิกการรับทุนและคืนทุน

5) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการวิชาการของอาจารย์นักวิจัยเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกับชุมชนและยกระดับประสิทธิภาพการบริการวิชาการ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่อาจารย์นักวิจัยเสนอแนะให้มีการวิเคราะห์ความจำเป็น (Training Needs) และพัฒนา E-learning เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะอย่างเป็นระบบ ไม่จำกัดเวลา ซึ่งจะช่วยให้อาจารย์นักวิจัยหน้าใหม่พัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนามหาวิทยาลัยมากขึ้น

6) มหาวิทยาลัยควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการวิจัยที่อาจารย์นักวิจัยเสนอแนะให้การพัฒนาการนำเสนอข้อมูลผ่าน Dashboard ที่ผู้มีส่วนได้เสียสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้ตลอดจนสะท้อนช่องว่างหรือโอกาสที่จะพัฒนาต่อการทำงานเชิงรุกต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้ที่สนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ต่อพัฒนาประสิทธิภาพในการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงควรมีงานวิจัยในลักษณะ ดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความคาดหวัง และความต้องการในการพัฒนาการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย โดยเก็บข้อมูลจากชุมชนเป้าหมายที่เคยได้รับบริการหรือกลุ่มผู้รับบริการอื่นๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปวางแผนการบริการวิชาการเชิงรุกแบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ของมหาวิทยาลัย และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความคาดหวัง และความต้องการในการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการแสวงหาทุนอุดหนุนโครงการบริการวิชาการจากแหล่งทุนภายนอก เพื่อต่อยอดการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปพัฒนาชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์นักวิจัยที่เคยและไม่เคยได้รับทุน ผลการศึกษาจะใช้ในการพัฒนาแผนส่งเสริมการขอทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บุคลากร ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์และให้กำลังใจในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

References

- Boranmun, P. (2004). *Problems and solutions for community service at Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus* [Master's thesis in Social Studies]. Graduate School, Mahasarakham University.
- Jantrakul, W. (2001). *Index for measuring the sustainability of independent academic service units in universities* [Master's thesis in Industrial Education, Administration of Vocational and Technical Education]. Graduate School, King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Naseub, S. (2021). *Report on the review of economic and social impacts from the global COVID-19 pandemic*. International Health Policy Program (IHPP), Non-Communicable Diseases Division, Department of Disease Control.
- National Science and Technology Development Agency. (2022). *Action plan for driving Thailand's development with the BCG economic model (2021-2027)*. Office of the National Economic and Social Development Council.
- Navarattan Na Ayudhya, T. (2009). *Service marketing: Concepts and strategies* (3rd ed.). Chulalongkorn University Press.

- Panjavisuth, S. (1998). *Factors affecting the success of village water supply management: A case study of large village water supplies* [Master's thesis in Development Administration, Social Development]. Graduate School, National Institute of Development Administration.
- Phonoi, W. (2006). *Seminar on issues and trends in educational administration* (4th ed.). Sukhothai Thammathirat Open University.
- Phromphakdee, R. (2020). *Analysis of the community service projects by the Academic Services Bureau, Khon Kaen University, for fiscal year 2019*. Khon Kaen University.
- Riumongkol, T. (1999). *Introduction to the service industry*. Ramkhamhaeng University Press.
- Wacharasathian, W. (1996). *Improving service quality for service providers: A case study of Thai Airways International Public Co., Ltd. flight attendants* [Master's thesis in Development Administration, Human Resource Development]. Graduate School, National Institute of Development Administration.

Influence of Role Overload and Workaholic on Resilience of Employees in an Automotive Industry Company: Job Stress As the Mediator

Journal of Organizational Innovation & Culture, 16(1), 40-53.

ISSN: 2730-3830(Online) ISSN: 1906-893X (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (1 September 2024) : Revised (9 October 2024) : Accepted (22 November 2024)

Ananyalak Puawisit^{1*} and Thawan Nieamsup²

¹ Graduate Student, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

² Assistant Professor, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

* Corresponding author: Ananyalak Puawisit, email: anan.puawisit@gmail.com (Puawisit, A.)

Citation

Puawisit, A., & Nieamsup, T. (2025). Influence of Role Overload and Workaholic on Resilience of Employees in an Automotive Industry Company: Job Stress as The Mediator. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 40-53.

Abstract

The objectives of this research were to study the direct effect and indirect effect of role overload and workaholic on the resilience of employees in an automotive industry company with job stress as the mediator. The sample was 227 employees in an automotive industry company from simple random sampling. Data were collected by questionnaires. Statistical methods used for analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and analysis of direct and indirect influences with Bootstrapping.

The research found that: the role overload and workaholic had the variance on resilience 33.27% and 55.40%, respectively; role overload and workaholic had direct effect on job stress of employees in an automotive industry company with statistically significant at .05 (.647 and .787); job stress had direct effect on resilience of employees in an automotive industry company with statistically significant at .05 (-.081 and -.092); and role overload and workaholic had indirect effect on resilience of employees in an automotive industry company with job stress as a the mediator with statistically significant at .05 (-.052 and -.072).

Keywords: Role overload, Workaholic, Resilience, Job stress

อิทธิพลของบทบาทที่มากเกินไปและการจ้างงานที่มีผลต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน

อนันต์ลักษณ์ พั้ววิสิทธิ์¹ และ ถวัลย์ เนียมทรัพย์²

¹ นิสิตปริญญาโท, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อ้างอิง

อนันต์ลักษณ์ พั้ววิสิทธิ์ และ ถวัลย์ เนียมทรัพย์. (2568). อิทธิพลของบทบาทที่มากเกินไปและการจ้างงานที่มีผลต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน. *วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ*, ปีที่ 16(1), หน้า 40-53.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของบทบาทที่มากเกินไปและการจ้างงานต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน ตัวอย่างคือ พนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง จำนวน 227 คน จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมด้วยวิธี Bootstrapping

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่มากเกินไปและการจ้างงานสามารถอธิบายความแปรปรวนของการฟื้นคืนได้ร้อยละ 33.27 และ 55.40 บทบาทที่มากเกินไปและการจ้างงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงานของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (.647 และ .787) ความเครียดในงานมีอิทธิพลทางตรงต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (-.081 และ -.092) และบทบาทที่มากเกินไปและการจ้างงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งโดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (-.052 และ -.072)

คำสำคัญ: บทบาทที่มากเกินไป, การจ้างงาน, การฟื้นคืน, ความเครียดในงาน

บทนำ

อุตสาหกรรมยานยนต์เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของไทย มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอด 50 ปีที่ผ่านมา แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้กิจกรรมการผลิตในห่วงโซ่อุตสาหกรรมยาน

ยนต์ชะงักในช่วงครึ่งปีแรกของปี 2563 (Wanna Yongpisanphob, 2020) และยังไม่สามารถฟื้นตัวได้อย่างเต็มที่ทำให้ยอดการผลิตลดลง ประกอบกับการเติบโตในภาคอุตสาหกรรมเดียวกันของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันทำให้ผู้บริโภคมีตัวเลือกในการซื้อที่มากขึ้น (Atthasit Jamfah, 2019)

อีกทั้งประเทศไทยมีการวางกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสู่อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ จากอุตสาหกรรมยานยนต์แบบเดิมไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ ทำให้อุตสาหกรรมยานยนต์ได้รับผลกระทบและเข้าขั้นวิกฤต หลายบริษัทจึงต้องปรับตัวและวางแผนธุรกิจเพื่อรับมือกับวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ต้องเร่งยกระดับทักษะด้านเทคโนโลยีในช่วงเปลี่ยนผ่านไปสู่การผลิตยานยนต์สมัยใหม่ อีกทั้งรถพลังงานไฟฟ้า (Electric Vehicle) มีจำนวนขึ้นส่วนน้อยกว่าเครื่องยนต์สันดาปเป็นอย่างมาก มีความเป็นไปได้ว่าในอนาคตอาจมีการปรับลดค่าจ้างแรงงานหรือลดจำนวนพนักงานลง ซึ่งปัจจุบันบางบริษัทเริ่มหาแนวทางการลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นออกและผู้ที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดคือ “แรงงาน” หรือพนักงานที่ปฏิบัติงานในองค์กร การปรับตัวในครั้งนี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อพนักงานที่จะต้องลาออกตามนโยบายของบริษัท แต่ยังส่งผลรวมไปถึงพนักงานที่ยังทำงานอยู่ด้วย (Thunyalak Weerasombat, 2017)

การที่จะก้าวข้ามผ่านความท้าทายเหล่านี้ ต้องอาศัยทักษะและกลยุทธ์ที่สามารถพัฒนาได้ การฟื้นคืนได้ (Resilience) เป็นทักษะหนึ่งที่พนักงานในองค์กรควรมีเพราะทักษะนี้จะช่วยให้องค์กรพัฒนาและเติบโตไปได้แม้ในยามที่เกิดวิกฤตหรือเกิดความไม่แน่นอน เมื่อพนักงานมีการฟื้นคืนได้ จะทำให้พนักงานสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทาย (Ruchaneeya Leepila, 2022)

ในโลกของการทำงานที่ทุกอย่างดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทุกคนจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นงานที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน และบรรยากาศในการทำงาน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเครียดในงาน (Job stress) หากพนักงานต้องเผชิญกับความเครียดในงานเป็นระยะเวลานานอาจกลายเป็นภัยคุกคามต่อการใช้

ชีวิต มีผลกระทบต่อทางด้านร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรมที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน เมื่อต้องเผชิญกับความทุกข์ยากสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อการเผชิญกับปัญหาหรือการฟื้นคืนได้ (American Psychological Association, 2020)

จากวิกฤตการณ์ที่ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการชะลอการเติบโตของเศรษฐกิจ ส่งผลให้องค์กรมีการปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ (Atthasit Jamfah, 2019) การปรับตัวอีกรูปแบบที่หลายองค์กรมักทำคือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจำนวนคนภายในองค์กรโดยการลดจำนวนพนักงานลงนั้นทำให้พนักงานที่ยังคงอยู่ต้องมีภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้พนักงานมีบทบาทที่มากเกินไป (Role overload) ซึ่งมีผลทำให้ความสำเร็จในการทำงานลดลงและใช้เวลาทำงานมากขึ้น ทำให้เกิดความเหนื่อยล้าทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งความเครียดเนื่องจากภาระงานที่ได้รับมอบหมาย (Galinsky, 2005)

การที่องค์กรต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ จึงทำให้องค์กรต้องปรับตัวและพัฒนาเพื่อความอยู่รอด ทำให้ต้องเผชิญกับสภาวะกดดันจึงเป็นธรรมดาที่องค์กรอาจคิดว่าชั่วโมงการทำงานที่ยาวนานและการทำงานมากกว่าปกตินั้นดีสำหรับธุรกิจ (Race & Furnham, 2014) อีกทั้งในปัจจุบันความก้าวหน้าทาง ด้านเทคโนโลยีได้เอื้อต่อการให้พนักงานสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานอย่างไม่หยุดหย่อนและทำงานมากเกินไปจนจนรบ กวนความสุขส่วนตัว สุขภาพร่างกายและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเรียกว่า การบ้างาน (Workaholism) (Douglas & Morris, 2006) จากการทำงานอย่างไม่หยุดหย่อนเป็นระยะเวลานานส่งผลทำให้เกิดความเหนื่อยล้าเรื้อรังและรู้สึกวิตกกังวลจนทำให้เกิดเป็นความเครียดในงาน (Robinson, 2007)

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยเห็นว่าการฟื้นคืนได้ เป็นสิ่งที่พนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ควร มี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา และการจัดการอารมณ์ที่เหมาะสม เพราะการฟื้นคืนได้เป็น ความสามารถของบุคคลในการกลับสู่สภาวะปกติ ได้อย่างรวดเร็วเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา เนื่องจาก อุตสาหกรรมยานยนต์เป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ รวมทั้งมีพนักงานที่อยู่ภายใต้การดูแลของ บริษัทอุตสาหกรรมนี้เป็นจำนวนมาก เมื่อเผชิญ กับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีผลกระทบอย่างมาก ต่อระบบเศรษฐกิจ การผลิตและการส่งออก พนักงาน ที่ทำงานเกี่ยวกับอุตสาหกรรมยานยนต์จึงมี ความสำคัญต่อการวางแผนสำหรับกลยุทธ์ ทั้งใน เรื่องของโครงสร้างองค์กร การจัดการจำนวนคน การจัดสรรภาระงานให้แก่พนักงานรวมทั้งการดูแล สภาพร่างกายและจิตใจของพนักงาน เพื่อให้บริษัท สามารถรับมือเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์วิกฤต หากพนักงานมีความ สามารถในการฟื้นตัวได้เร็ว จะถือว่าเป็นข้อได้เปรียบสำหรับบริษัทอุตสาหกรรม ยานยนต์ เนื่องจากโลกธุรกิจไม่มีสภาพแวดล้อม ใดที่ปราศจากความเสี่ยง ขึ้นอยู่กับว่าธุรกิจใดต้อง เผชิญกับความเสี่ยงมากกว่า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษา อิทธิพลของบทบาทที่มากเกินไปและการบ้านงานที่มี ผลต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรม ยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็น ตัวแปรส่งผ่าน โดยคาดหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้ อาจ ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อบริษัท และผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับระบบบริหารทรัพยากรมนุษย์สามารถ นำไปพิจารณาบริหารจัดการ พัฒนา เสริมสร้าง การฟื้นคืนได้ให้กับพนักงานบริษัทอุตสาหกรรม ยานยนต์แห่งหนึ่งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพล ทางอ้อมของบทบาทที่มากเกินไปและการบ้านงาน

ต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรม ยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็น ตัวแปรส่งผ่าน

สมมติฐานการวิจัย

1. บทบาทที่มากเกินไปและการบ้านงานมี อิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงานของพนักงาน บริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง

2. ความเครียดในงานมีอิทธิพลทางตรง ต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรม ยานยนต์แห่งหนึ่ง

3. บทบาทที่มากเกินไปและการบ้านงานมี อิทธิพลทางอ้อมต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัท อุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียด ในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสห สัมพันธ์ (Correlational Research)

ประชากรและตัวอย่าง: ประชากรที่ใช้ ในการ ศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานระดับปฏิบัติการของ บริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง จำนวน 490 คน (ข้อมูล ณ เดือน พฤศจิกายน 2566) ตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 227 คน ได้จากการสุ่ม ตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดย การขอความอนุเคราะห์บริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ แห่งหนึ่งให้หัวหน้าฝ่ายบุคคลเป็นผู้ดำเนินการแจก และรวบรวมแบบสอบถามกับพนักงานที่ปฏิบัติงาน ในบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งตามความ สะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: ในการวิจัย ครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่พัฒนามาจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคำถาม 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 หนังสือขอความยินยอมให้ใช้ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงาน เป็นข้อคำถามแบบเติมข้อความและตรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อายุงานและรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามบทบาทที่มากเกินไป เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามจากแนวคิดของ Bacharach *et al.* (1991) ประกอบด้วยบทบาทที่มากเกินไปเชิงปริมาณและบทบาทที่มากเกินไปเชิงคุณภาพ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามทางบวกทั้งหมด จำนวน 10 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามบทบาทที่มากเกินไปทั้งหมดเท่ากับ .913 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .618-746

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการบ้าน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามจากแนวคิดของ Schaufeli *et al.* (2009) ประกอบด้วยการทำงานมากเกินไป และการทำงานอย่างหมกมุ่น ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นข้อคำถามทางบวกทั้งหมด จำนวน 11 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการบ้านทั้งหมดเท่ากับ .933 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .529-.810

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความเครียดในงาน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามจากแนวคิดของ Cooper and Cartwright (1997) ประกอบด้วยด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นข้อคำถามทางบวกทั้งหมด จำนวน 27 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความเครียดในงานทั้งหมดเท่ากับ .969 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .507-.940

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามการฟื้นคืนได้ ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความเข้มแข็งทางใจ หรือพลังสุขภาพจิต

(Resilience Quotient: RQ) ตามแนวคิด Department of Mental Health, Ministry of Public Health (2020) มาใช้ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความทนทานทางอารมณ์ ด้านกำลังใจ ด้านการจัดการกับปัญหา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 17 ข้อ เป็นข้อคำถามทางบวก จำนวน 15 ข้อ และข้อคำถามทางลบ จำนวน 2 ข้อ ใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามที่ Department of Mental Health, Ministry of Public Health (2020) กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้เพื่อหาความเชื่อมั่นก่อนนำมาเก็บข้อมูล ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามการฟื้นคืนได้ทั้งหมดเท่ากับ .913 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .374-.716

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ: ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล บทบาทที่มากเกินไป การบ้าน และความเครียดในงาน มีลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูล แนวคิด จากตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทที่มากเกินไป การบ้าน และความเครียดในงานเพื่อนำมาใช้ในการสร้างข้อคำถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายข้อ จากนั้นนำข้อเสนอนี้ที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสมเพื่อนำไปทดลองใช้ (Try Out)

3. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์

แห่งหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะการศึกษา จำนวน 30 คน และนำผลที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนก ด้วยวิธีการหาค่า Item-Total Correlation และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง : มีดังนี้

1. หลังจากโครงการวิจัยได้รับพิจารณาเห็นชอบจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เอกสารรับรอง เลขที่ COE66/108 วันที่ 9 ตุลาคม 2566)
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และสิทธิในการถอนตัวจากการวิจัย รวมทั้งแจ้งว่าข้อมูลจะ

ได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น โดยผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการนำเสนอและทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมด้วยวิธี Bootstrapping โดยใช้ PROCESS Model 4 ที่ติดตั้งในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

Table 1 Correlation coefficient between role overload, workaholic, job stress and resilience of employees in an automotive industry company.

Correlation Coefficient (r)	1	2	3	4
1. Role overload	1			
2. Workaholic	.602**	1		
3. Job stress	.577**	.744**	1	
4. Resilience	.455**	.541**	.422**	1

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ระหว่างบทบาทที่มากเกินไป การทำงาน และความเครียดในงานของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง พบว่า บทบาทที่มากเกินไป การทำงานและความเครียดในงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 ($r = .602, .577, .744, .455, .541, .422$) จากการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพบว่าไม่มีความสัมพันธ์คู่ใดสูงเกิน .80 จึงสามารถนำตัวแปรอิสระทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์อิทธิพลสื่อทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยวิธี Bootstrapping เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไปได้

Table 2 The results of the analysis of the coefficients of direct effect and indirect effect of role overload and workaholic on resilience of employees in an automotive industry company with job stress as the mediator.

	Workaholic			Job Stress			Resilience		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
Role Overload	-	-	-	.647*	-	.647*	-.009	-.052*	-.061
Workaholic	-	-	-	.787*	-	.787*	.009	-.072*	-.063
Job Stress	.787*	-	.787*	-	-	-	-.081*, -.092*	-	-.081*, -.092*

DE = Direct Effects, IE = Indirect Effect, TE = Total Effect

* = .05

R² = 33.27 of role overload on resilience with job stress as the mediatorR² = 55.40 of workaholic on resilience with job stress as the mediator

2. อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของบทบาทที่มากเกินไปต่อการฟื้นคืนได้ โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า บทบาทที่มากเกินไปสามารถทำนายการฟื้นคืนได้โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านได้ร้อยละ 33.27 (R² = 33.27) ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ -.061 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของบทบาทที่มากเกินไปต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งเท่ากับ -.009 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของบทบาทที่มากเกินไปต่อความเครียดในงานของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งเท่ากับ .647 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของความเครียดในงานต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งเท่ากับ -.081 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมของบทบาทที่มากเกินไปต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านเท่ากับ -.052

3. อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของการทำงานต่อการฟื้นคืนได้ โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่าการทำงานสามารถ

ทำนายการฟื้นคืนได้โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านได้ร้อยละ 55.40 (R² = 55.40) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลโดยรวมเท่ากับ -.063 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของการทำงานต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งเท่ากับ .009 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของการทำงานต่อความเครียดในงานของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งเท่ากับ .787 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรงของความเครียดในงานต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งเท่ากับ -.092 และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางอ้อมของการทำงานต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านเท่ากับ -.072

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของบทบาทที่มากเกินไปและการทำงานต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ผลการวิจัยอิทธิพลทางตรง พบว่า

บทบาทที่มากเกินไปมีอิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงานของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (.647) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากปัจจุบันพนักงานมีบทบาทและภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไป บางตำแหน่งงานต้องรับผิดชอบงานมากเกินไปกว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงานเนื่องจากขาดพนักงานในตำแหน่งนั้น ในขณะที่ปริมาณงานมากแต่เวลาทำงานแต่ละวันมีจำกัด ทำให้เกิดความเครียด ทั้งกังวลในเรื่องของการทำงานให้เสร็จทันเวลา ทั้งกังวลในเรื่องของคุณภาพของงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ Conley and Woosley (2000), Duxbury *et al.* (2003) และ Firth *et al.* (2004) ที่อธิบายว่า บทบาทที่มากเกินไป เป็นการงานที่เกินบทบาท ปริมาณงานที่มากเกินไปทำให้ต้องทุ่มเทเวลาและทรัพยากรในการทำงานให้กับงานมากกว่าปกติ ทำให้พนักงานเกิดความเครียดในงานจากบทบาทที่มากเกินไป สอดคล้องกับการศึกษาของ Kristie (2017), Vanishree (2014) และ Nawal (2017) พบว่าบทบาทที่มากเกินไปมีอิทธิพลต่อความเครียดในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .493, p < .01$)

การบ้านงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงานของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (.787) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากการที่พนักงานมีส่วนร่วมหรือทำงานมากเกินไป ความจำเป็น จนไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมในการทำงานให้พอดีได้ ใช้เวลาส่วนใหญ่มากับกิจกรรมการทำงานจนละเลยกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิต มักจะคิดเรื่องงานแม้ไม่ได้อยู่ในงาน ทำให้มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสุขส่วนตัว และสุขภาพร่างกาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Porter (1996) และ Robinson (2000) คือ คนบ้านงานจะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมต่างๆ ในการทำงาน

ได้ มีส่วนร่วมกับงานมากเกินไปจนละเลยกิจกรรมอื่นๆ ในชีวิต และด้วยลักษณะของคนบ้านงานตามแนวคิดของ Robinson (2007) ที่กล่าวว่าบ้านงานมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมต่ำ รับมือกับความผิดพลาดได้ไม่ดี ทำให้เกิดความกลัว ความวิตกกังวล และรู้สึกกดดันควบคุมไปกับการงานที่ทำหรือมาตรฐานการทำงานตามที่บริษัทคาดหวัง ทำให้พนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์มีแนวโน้มที่จะประสบกับความเครียดในงาน (Porter, 1996) สอดคล้องกับการศึกษาของ Hossein *et al.* (2016) พบว่า การบ้านงานมีอิทธิพลต่อความเครียดในงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = 0.715$) เช่นเดียวกับ Andreassen *et al.* (2018) และ Meier *et al.* (2020) ที่พบว่า การบ้านงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงานที่ระดับ .05 ($r = .184$ และ $r = .156$)

ความเครียดในงานมีอิทธิพลต่อการฟื้นคืนใจของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่งหนึ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (-.081 และ -.092) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากเมื่อพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ต้องเผชิญกับความกดดันและความวิตกกังวลซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ ในงาน การที่บริษัทมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตพนักงานจึงต้องพัฒนาความรู้และทักษะ รวมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ และอุปกรณ์ที่มีการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ทำให้พนักงานรู้สึกกังวลหรือตึงเครียดกับการเรียนรู้และทำงานกับเทคโนโลยีใหม่ๆ เมื่อพนักงานต้องใช้ความคิดภายใต้สถานการณ์ที่กดดันหรือต้องตัดสินใจ ในขณะที่บุคคลมีความเครียด อาจทำให้ความคิด การตัดสินใจที่ได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้พฤติกรรมหรือการแสดงออกของพนักงานเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานและประสิทธิภาพงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Muchinsky (2003) และ Robbins and Judge (2009) ที่กล่าวว่าเมื่อ

บุคคลต้องเผชิญกับสถานการณ์ สร้างความกดดัน และวิตกกังวล ทำให้มีกระทบต่อร่างกายและจิตใจ ในด้านลบ หากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพในการทำงานหรือความสามารถ ในการทำงานลดลง สอดคล้องกับการศึกษาของ Ren *et al.* (2017), Elqerenawi *et al.* (2017) และ Taghva *et al.* (2020) พบว่าความเครียดในงงาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อการฟื้นคืนได้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า เมื่อพนักงาน บริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์มีความเครียดในงงาน สูง จะทำให้ความอดทน การจัดการกับปัญหาหรือ เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความยากลำบากได้ลดลง ซึ่งเป็นการทำให้ฟื้นคืนได้ลดลง

ผลการวิจัยอิทธิพลทางอ้อม พบว่า

บทบาทที่มากเกินไปมีอิทธิพลทางอ้อม ต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรม ยานยนต์แห่งหนึ่ง โดยมีความเครียดในงงานเป็นตัวแปรส่งผ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (-.052) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการที่พนักงานมีบทบาทที่มากเกินไป ทั้งในเชิงปริมาณ เป็นการปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมายให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือ ต้องเสร็จภายในระยะเวลาจำกัด และบทบาทที่มาก เกินไปเชิงคุณภาพ ที่พนักงานต้องพัฒนาทักษะ การปฏิบัติงานของตนเองเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยี ของเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ ที่บริษัทนำมา ใช้ในสายการผลิต ทำให้พนักงานรู้สึกกังวล เกิด ความตึงเครียด กกดดัน กังวล ทำให้พนักงานเกิด ความเครียดในงงาน เมื่อเกิดความเครียดในงงานจะ ทำให้ส่งผลเสียต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ นำไปสู่ การมีพฤติกรรมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งในเรื่องของแรงจูงใจในการทำงานหรือความ อดทนต่อปัญหาต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยของการฟื้นคืนได้ ของพนักงาน นั่นคือพนักงานมีการฟื้นคืนได้ลดลง ดังนั้นบทบาทที่มากเกินไปจึงมีอิทธิพลทางอ้อม ต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงาน โดยผ่านความเครียด

ในงงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Duxbury *et al.* (2003) และ Galinsky (2005) ที่กล่าวถึงผลกระทบของ บทบาทที่มากเกินไปมีผลต่อการการขาดงาน ความ ผูกพันต่อองค์กร ระดับของความเครียด สุขภาพ ภายและจิตใจ ความพึงพอใจกับชีวิต สังคม และ ประสิทธิภาพในการดูแลตัวเองที่ลดลง และผลการ วิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Ryu and Yoo (2015) และ Doyle *et al.* (2021) ที่พบว่าบทบาท ที่มากเกินไปมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการฟื้นคืน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษาของ Dhriti *et al.* (2016) พบว่าบทบาทที่มากเกินไปมี อิทธิพลต่อการฟื้นคืนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.077$, $t = -0.754$, $p = 0.01$) ซึ่งสามารถ อธิบายได้ว่าบทบาทที่มากเกินไปส่งผลต่อการ ฟื้นคืนได้ของบุคคล ทำให้การปรับตัวต่อสถานการณ์ ที่ไม่พึงประสงค์และประสิทธิภาพในการรับมือกับ ปัญหาลดลง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Chen *et al.* (2016) พบว่าบทบาทที่มากเกินไปมีความ สัมพันธ์เชิงลบกับการฟื้นคืนได้ ($r = -.32$, $p = .01$) และความเครียดทางจิตใจมีอิทธิพลต่อการ ฟื้นคืนได้ส่วนบุคคลในเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ ($r = -.03$, $p = .05$) นอกจากนี้ผลของการศึกษายังพบว่า 1 ใน 3 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีอาการ เครียดอย่างน้อย 4 ใน 6 ของอาการความเครียด ที่เกี่ยวกับงาน แสดงให้เห็นว่าความเครียดในงงาน เป็นสิ่งที่สามารถพบได้ทั่วไปในคนทำงานและมี อิทธิพลต่อการฟื้นคืนได้

การบ้งานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการฟื้นคืน ได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์แห่ง หนึ่ง โดยมีความเครียดในงงานเป็นตัวแปรส่งผ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (-.072) ซึ่งเป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีทำให้อุตสาหกรรมยานยนต์มีการ แข่งขันทางธุรกิจที่สูงขึ้น เพื่อให้งานและองค์กรการ บรรลุเป้าหมาย ทำให้พนักงานอุทิศเวลาส่วนใหญ่ ให้งานและหมกมุ่นอยู่กับงานจนมีผลต่อ

การใช้ชีวิตด้านอื่น (Spence & Robbins, 1992) มีผลให้พนักงานเกิดความเครียดจากการทำงานหรือความเครียดในงาน ทั้งนี้การบ้านงานมีความสัมพันธ์กับผลงาน เนื่องจากธรรมชาติของคนบ้านงานมักจะคิดหมกมุ่นในเรื่องงานตลอดเวลา รวมถึงนอกเวลาด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ในชีวิต ทำให้บุคคลบ้านงานมีโอกาสในพื้นที่อื่นได้ต่ำกว่าบุคคลที่ทำงานอย่างเหมาะสม เพราะลักษณะคนบ้านงานจะมีความสามารถในการรับมือกับความผิดพลาดได้ต่ำ ไม่กล้าเสี่ยง หรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ (Robinson, 2007) สอดคล้องกับ Kasemy *et al.* (2020) ที่พบว่า การบ้านงานด้านการทำงานมากเกินไป (Working Excessive) มีอิทธิพลต่อการฟื้นคืนได้ ($p < 0.05$) ของบุคลากรทางการแพทย์ เช่นเดียวกับ Ren *et al.* (2017), Elqerenawi *et al.* (2017) และ Taghva *et al.* (2020) พบว่าการบ้านงานมีอิทธิพลต่อการฟื้นคืนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ความเครียดในงาน: จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าความเครียดในงานมีอิทธิพลทางตรงต่อการฟื้นคืนได้ บริษัทควรให้ความสำคัญกับผลตอบแทนและการออกแบบสวัสดิการแก่พนักงาน เพราะการที่พนักงานได้รับเงินค่าตอบแทนที่สมเหตุสมผลกับตำแหน่งงานจะช่วยให้พนักงานรู้สึกมีความมั่นคงทางการเงินจนทำให้มีผลต่อความสุขของพนักงาน การที่พนักงานทุ่มเทแรงกายและแรงใจไปกับการทำงานจนทำให้เกิดเป็นความเครียดใน งาน บริษัทควรสนับสนุนสวัสดิการด้านสุขภาพอื่นเพิ่มเติมให้แก่พนักงานนอกเหนือประกันสังคม อาทิ เช่น ประกันอุบัติเหตุจากการทำงาน สวัสดิการในการดูแลสุขภาพจิตหรือบริษัทอาจหานักจิตวิทยาหรือนักบำบัดเพื่อให้ความช่วยเหลือกับพนักงาน

ที่มีปัญหาหรือระดับความเครียดสูง และสวัสดิการอื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มความพึงพอใจของพนักงาน เช่น การสะสมวันลา ทูการศึกษาในการพัฒนาทักษะพนักงาน

บทบาทที่มากเกินไป: จากผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทที่มากเกินไปมีอิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงาน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ ดังนั้นในการทำงานควรวางแผนการทำงานว่ามีขั้นตอนไหนที่ไม่จำเป็นควรตัดออก เพื่อลดภาระงานที่ทับซ้อนและมากเกินไปจนความจำเป็น ทบทวนลำดับการทำงานวางงานขึ้นไหนควรทำก่อน-หลัง เพื่อการมอบหมายออกเป็นระยะ ๆ ทำให้มีระยะเวลาในการทำงานที่เพียงพอกับปริมาณงาน และในการมอบหมายงานแต่ละครั้งควรพิจารณางานให้ตรงกับทักษะ ความรู้ ความสามารถของพนักงาน รวมถึงบริษัทอาจมีการนำเครื่องมือหรือเทคโนโลยีเข้ามา เพื่ออำนวยความสะดวกและลดความยุ่งยากของงาน ทำให้พนักงานสามารถทำงานได้คล่องตัวมากขึ้น

การบ้านงาน: จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความเครียดในงาน และการบ้านงานมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการฟื้นคืนได้ของพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ ดังนั้นบริษัทควรสร้างค่านิยมการให้รางวัลหรือชื่นชมพนักงานที่ทำงานแบบเหมาะสม คือ งานมีคุณภาพกับการใช้เวลาที่ไม่มากเกินไป มากกว่าให้ความสำคัญกับพนักงานที่ทำงานหนักเกินความจำเป็น และบริษัทอาจมีการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการบ้านงานในพนักงาน เพื่อให้พนักงานได้ประเมินตนเองและตระหนักรู้ถึงผลของการบ้านงาน เพื่อช่วยลดความตึงเครียดและช่วยทำให้พนักงานไม่ทำงานจนส่งผลเสียมากกว่าผลดีจากพฤติกรรมการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับพนักงานบริษัทอุตสาหกรรมยานยนต์ ผู้สนใจในการศึกษาครั้งต่อไปอาจทำการศึกษากับกลุ่มประชากรในองค์กรประเภทอื่น เช่น พนักงานราชการ บุคลากรทางการแพทย์ เนื่องจากบริบทของแต่ละแห่งมีนโยบายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่แตกต่างกันออกไป

2. ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ความเครียดในงานเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างบทบาทที่มากเกินไปกับการฟื้นคืนได้ และการทำงานกับการฟื้นคืนได้ ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลทางตรงและทางอ้อมไปยังการฟื้นคืนได้ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในตัวแปรอื่น

ที่อาจส่งผลต่อการฟื้นคืนได้ เช่น ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) ภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) เป็นต้น

3. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินความเข้มแข็งทางใจ หรือพลังสุขภาพจิต (Resilience Quotient: RQ) ตามแนวคิด Department of Mental Health, Ministry of Public Health (2020) ซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความทนทานทางอารมณ์ ด้านกำลังใจ และด้านการจัดการกับปัญหามาใช้ในแบบสอบถามในการศึกษาครั้งต่อไปผู้สนใจอาจสร้างแบบสอบถามขึ้นมาเองตามแนวคิดหรือทฤษฎีที่เหมาะสมกับบริบทที่จะทำการศึกษากับบริษัทหรือหน่วยงานนั้นๆ

References

- American Psychological Association. (2020). *Building your resilience*. <https://www.apa.org/topics/resilience>
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Torsheim, T. (2018). Workaholism as a mediator between work-related stressors and health outcomes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 15(1), 73. <https://doi.org/10.3390/ijerph15010073>
- Atthasit Jamfah. (2019). *The automotive industry*. https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2019/10/IN_car_10_62_detail-1.pdf (in Thai)
- Bacharach, S., Bamberger, P., & Conley, S. (1991). Work-home conflict among nurses and engineers: Mediating the impact of role stress on burnout and satisfaction at work. *Journal of Organizational Behavior*, 12(1), 39-53. <https://doi.org/10.1002/job.4030120104>
- Chen, Y., McCabe, B., & Hyatt, D. (2017). Impact of individual resilience and safety climate on safety performance and psychological stress of construction workers: A case study of the Ontario construction industry. *Journal of Safety Research*, 61, 167-176. <https://doi.org/10.1016/j.jsr.2017.02.014>
- Conley, S., & Woosley, S. A. (2000). Teacher role stress, higher needs, and work outcomes. *Journal of Educational Administration*, 38(2), 179-201. <https://doi.org/10.1108/09578230010320163>
- Cooper, C. L., & Cartwright, S. (1997). *Managing workplace stress*. SAGE Publications, Inc.

- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2020). *RQ: Resilience quotient*. Deenadoo. (in Thai)
- Dhriti, G., Neethu, S., & Santhosh, K. R. (2016). Occupational stress in relationship with resilience and its difference with respect to yoga practice among professionals. *International Journal of Advanced Research in Social Sciences*, 1(1), 26-32. https://www.researchgate.net/publication/303523985_Occupational_Stress_in_Relationship_with_Resilience_and_its_Difference_with_respect_to_Yoga_Practice_among_Professionals
- Douglas, E., & Morris, R. J. (2006). Workaholic, or just hard worker? *Career Development International*, 11(5), 394-417. <https://doi.org/10.1108/13620430610683043>
- Doyle, J. N., Campbell, M. A., & Gryshchuk, L. (2021). Occupational stress and anger: Mediating effects of resiliency in first responders. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 36(3), 463-472. <https://doi.org/10.1007/s11896-021-09429-y>
- Duxbury, L., Higgins, C., & Coghill, D. (2003). *Voices of Canadians: Seeking work-life balance*. Human Resources Development Canada.
- Elqerenawi, A. Y., Thabet, A. A., & Vostanis, P. (2017). Job stressors, coping and resilience among nurses in gaza strip. *Clinical and Experimental Psychology*, 3(3), 1-8. <https://doi.org/10.4172/2471-2701.1000159>
- Firth, L., Mellor, D. J., Moore, K. A., & Loquet, C. (2004). How can managers reduce employee intention to quit? *Journal of Managerial Psychology*, 19(2), 170-187. <https://doi.org/10.1108/02683940410526127>
- Galinsky, E. (2005). *Overwork in America: When the way we work becomes too much*. Families and Work Institute. <https://philanthropynewsdigest.org/features/research-briefs/overwork-in-america-when-the-way-we-work-becomes-too-much>
- Hosseini, J., Bahareh, A. N., Fatemeh, S. M. A., Rezvan, H., & Maryam, H. (2016). Relationship of workaholism with stress and job burnout of elementary school teachers. *Health*, 8(1), 1-8. <https://doi.org/10.4236/health.2016.81001>
- Kasemy, Z. A., Abd-Ellatif, E. E., Bahgat, N. M., Shattla, S. I., Aboalizm, S. E., Allam, A. R., & El Dalatony, M. M. (2020). Prevalence of workaholism among egyptian healthcare workers with assessment of its relation to quality of life, mental health and burnout. *Frontiers in Public Health*, 8, 581373. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2020.581373>
- Kristie, B. (2017). *Role overload and job stress: The role of perceived organizational support* [Bachelor thesis, Tilburg University]. <https://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=143255>

- Meier, E., Aziz, S., Wuensch, K., & Dolbier, C. (2020). Work hard, play hard...or maybe not: A look at the relationships between workaholism, work-leisure conflict, and work stress. *Journal of Leisure Research*, 52(2), 1-18. <https://doi.org/10.1080/00222216.2020.1778589>
- Muchinsky, P. M. (2003). *Psychology applied to work* (7th ed.). Thomson Wadsworth.
- Nawal, A. (2017). Role overload and job stress among the female university teachers saudi context. *European Online Journal of Natural and Social Sciences*, 6(2), 288-295. <https://european-science.com/eojnss/article/view/51117/pdf>
- Porter, G. (1996). Organizational impact of workaholism: Suggestions for researching the negative outcomes of excessive work. *Journal of Occupational Health Psychology*, 1(1), 70-84. <https://doi.org/10.1037/1076-8998.1.1.70>
- Race, M., & Furnham, A. (2014). *Mental illness at work*. Macmillan Publishers Limited.
- Ren, Y., Zhou, Y., Wang, S., Luo, T., Huang, M., & Zeng, Y. (2018). Exploratory study on resilience and its influencing factors among hospital nurses in Guangzhou, China. *International Journal of Nursing Sciences*, 5(1), 57-62. <https://doi.org/10.1016/j.ijnss.2017.11.001>
- Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2009). *Organizational behavior* (13th ed.). Prentice Hall.
- Robinson, B. E. (2000). A typology of workaholics with implications for counselors. *Journal of Addiction and Offender Counseling*, 21(1), 34-48. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1874.2000.tb00150.x>
- Robinson, B. E. (2007). *Chained to the desk: A guidebook for workaholics, their partners and children, and the clinicians who treat them*. New York University Press.
- Ruchaneeya Leepila. (2022). *Measure the resilience level of employees in the organization*. <https://blog.happily.ai/th/measuring-employee-resilience-th/> (in Thai)
- Ryu, S., & Yoo, T. (2015). The mediating effect of psychological contract breach and moderating effect of resilience. *Korean Journal of Industrial and Organizational Psychology*, 28(4), 723-747. <https://doi.org/10.24230/kjiop.2015.28.4.723>
- Schaufeli, W. B., Shimazu, A., & Taris, T. W. (2009). Being driven to work excessively hard: The evaluation of a two-factor measure of workaholism in the Netherlands and Japan. *Cross-Cultural Research*, 43(4), 320-348. <https://doi.org/10.1177/1069397109337239>
- Spence, J. T., & Robbins, A. S. (1992). Workaholism: Definition, measurement, and preliminary results. *Journal of Personality Assessment*, 58(1), 160-178. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa5801_13
- Taghva, A., Asl, S. T. S., Rahnejat, A. M., & Elikae, M. M. (2020). Resilience, emotions, and character strengths as predictors of job stress in military personnel. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 14(2), e86477. <https://doi.org/10.5812/ijpbs.86477>

- Thunyalak Weerasombat. (2017). Problems and solutions for labor management in Thai automobile suppliers. *HR Intelligence*, 12(1), 14-36.
- Vanishree, P. (2014). Impact of role ambiguity, role conflict, and role overload on job stress in small and medium scale industries. *Research Journal of Management Sciences*, 3(1), 10-13. <https://www.isca.in/IJMS/Archive/v3/i1/3.ISCA-RJMS-2013-106.pdf>
- Wanna Yongpisanphob. (2020). *Business/Industry trends 2020-2022: Automotive parts industry*. <https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Hi-tech-Industries/Auto-Parts/IO/Industry-Outlook-Auto-Parts> (in Thai)

Needs in Using Online Learning Resources Regarding Arts and Culture in Southern Thailand and the Malay Peninsula of the Students in the Three MOU Universities

Journal of Organizational Innovation & Culture, 16(1), 54-73.

ISSN: 2730-3830(Online) ISSN: 1906-893X (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (2 May 2024) : Revised (31 May 2024) : Accepted (30 July 2024)

Janya Heetkaew

Higher Educational Officer Professional Level, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University
e-mail: janya.h@psu.ac.th

Citation

Heetkaew, J. (2025). Needs in Using Online Learning Resources Regarding Arts and Culture in Southern Thailand and the Malay Peninsula of the Students in the Three MOU Universities. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 54-73.

Abstract

This research aims to investigate and compare the needs regarding types, knowledge information, and characteristics of online learning media related to arts and culture in the South and the Siam-Malay Peninsula among students within the MOU network of three universities. The research methodology was divided into two parts: 1) Quantitative Research: Data was collected from a sample group comprising the undergraduate students at Prince of Songkla University Hat Yai Campus, Thaksin University Songkhla Campus, and Rajamangala University of Technology Srivijaya Songkhla Campus, with a total of 395 students. The sample size was determined using the Yamane Formula and selected through the Proportionate Stratified Random Sampling to ensure representation according to the population size within each category. Subsequently, the Simple Random Sampling was applied, where the students were selected without replacement until the specified sample size was achieved. Data was collected using a questionnaire, with subsequent analysis employing frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. The study also compared the students' needs for online learning media, across different categories including universities, genders, and year levels, by applying the F-values in a one-way analysis of variance. When statistically significant differences were detected at the .05 level, pairwise comparisons were conducted using the LSD method. 2) Qualitative Research: Data collection was performed with a sample group of 15 students from the MOU network of the aforementioned three universities. These participants were purposively selected from those with experience in

using online learning media on the website NAAMCHOOP.COM, who consented to provide additional information via individual interviews within the questionnaire. The Simple Random Sampling method was employed using a non-replacement lottery approach for each university, until a group of five performants from each institution was achieved. Semi-structured interviews were used as the data collection instrument, and the collected data was analyzed using content analysis techniques.

The finding revealed that: 1) students exhibited a strong desire to utilize online learning media focusing on arts and culture in the South and the Siam-Malay Peninsula, showing a strong need across all aspects with the highest demand for the characteristics of online learning media. 2) When comparing the level of need for media use across different universities, students from Thaksin University, Songkhla Campus, demonstrated the highest need. Moreover, it was found that students in different universities and with different genders had significantly different needs. When considering needs in specific aspects, the students were found to have significantly different needs regarding types of media and knowledge but no significant difference was found in their needs of online learning media characteristics. The findings revealed students' needs of knowledge about traditions and rituals, with a preference for social media platforms that are accessible at all times with multilingual options. These findings serve as valuable insights for developing media plans, particularly for publication on the Naamchoop.com website operated by the Self-Access Learning Center of the Faculty of Liberal Arts at Prince of Songkla University, guiding future initiatives.

Keywords: Need, Online learning resources, Arts and culture in Southern Thailand and the Malay Peninsula

ความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายูของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย

จรรยา หีดแก้ว

นักวิชาการอุดมศึกษาชำนาญการ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

อ้างอิง

จรรยา หีดแก้ว. (2568). ความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายูของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย. *วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ*, ปีที่ 16(1), หน้า 54-73.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับประเภท ข้อมูลความรู้ และลักษณะของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย โดยวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ นักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา จำนวน 395 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามสัดส่วนขนาดกลุ่มประชากรในแต่ละประเภท แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย แบบจับสลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งเปรียบเทียบระดับความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ จำแนกตามมหาวิทยาลัย เพศ และระดับ ชั้นปี โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทั้งนี้เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยใช้วิธีการเปรียบเทียบรายคู่ต่อ ด้วยวิธีการแบบ LSD 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ นักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย ดังที่กล่าวไว้ในข้อที่ 1 จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดคุณสมบัติแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในเว็บไซต์ Naamchoop.com และแจ้งความจำนงยินยอมให้ข้อมูลเพิ่มเติมในรูปแบบการสัมภาษณ์รายบุคคลไว้ในแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการ สุ่มอย่างง่าย แบบจับสลากไม่ใส่กลับ ในแต่ละมหาวิทยาลัย จนได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมหาวิทยาลัยละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษามีระดับความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการใช้สื่อฯ ด้านลักษณะสื่อฯ สูงสุด 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการใช้สื่อฯ ทั้งโดยรวมและรายด้านพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีความต้องการใช้สื่อฯ สูงสุด นักศึกษาที่ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยและเขตต่างกันมีระดับความต้องการใช้สื่อฯ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เมื่อพิจารณารายด้านโดยจำแนกตามมหาวิทยาลัย เพศ และชั้นปีการศึกษา พบว่า นักศึกษามีระดับความต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ฯ ด้านประเภทสื่อฯ และด้านข้อมูลความรู้สื่อฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ด้านลักษณะสื่อฯ ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงนักศึกษาต้องการสื่อฯ ที่มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรมเป็นสำคัญ และต้องการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นลำดับแรก โดยสื่อฯ จะต้องสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และมีภาษาให้เลือกหลากหลาย ดังนั้นผลการศึกษาข้างต้นสามารถนำมาเป็นแนวทางการจัดทำแผนการพัฒนาสื่อฯ เพื่อเผยแพร่ในเว็บไซต์ Naamchoop.com ของศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในอนาคตได้

คำสำคัญ: ความต้องการ, สื่อการเรียนรู้ออนไลน์, ศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู

บทนำ

ปัจจุบันเป็นโลกแห่งการสื่อสารที่ไร้พรมแดน กำแพงแห่งการเรียนรู้ในยุคอดีตได้ถูกแทนที่ด้วยสังคมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์ที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดนิ่งในทุกมิติ (TOT Public Company Limited, 2020) โดยเฉพาะในด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีการเคลื่อนไหวระหว่างวัฒนธรรมของแต่ละชาติอย่างไม่หยุดยั้ง มีการแลกเปลี่ยน ส่งต่อและรับมาใช้ทั้งในด้านเนื้อหา องค์ความรู้ และรูปแบบการส่งต่อชุดความรู้และการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลจึงเป็นเรื่องท้าทายและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ให้กับกลุ่มผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ดังนั้นจึงเป็นภาคส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้สืบต่อไปได้ ทั้งศิลปวัฒนธรรมประจำภูมิภาค ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ รวมถึงศิลปวัฒนธรรมประจำถิ่นที่สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์และคุณค่าแห่งภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้ร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอด และส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) มีวิสัยทัศน์ในการก้าวไปสู่สมมติภาพมหาวิทยาลัยแห่งคุณค่าเพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาที่ยั่งยืนระดับแนวหน้าของโลก ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนากำลัง

คนคุณภาพสูงที่มีสมรรถนะสากล โดยมุ่งเน้นการพัฒนาาระบบและเทคโนโลยีเพื่อผู้เรียนในโลกแห่งดิจิทัลและเอื้อต่อการจัดการศึกษาตลอดชีวิต รวมทั้งได้กำหนด “คุณค่าสงขลานครินทร์” ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณค่าแห่งวัฒนธรรมเพื่ออนุชนรุ่นหลัง และขยายผลสู่การปลูกฝังจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้แก่นักศึกษา บุคลากร และประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง (Prince of Songkla University, 2023)

นอกจากนี้ จากวิสัยทัศน์ของคณะศิลปศาสตร์ที่ว่าด้วย “การเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ด้านภาษา วัฒนธรรม และสังคมในภูมิภาคอาเซียนตอนล่าง” คณะจึงได้กำหนดหนึ่งในกลยุทธ์การขับเคลื่อนงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม คือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและการวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรมภาคใต้และภูมิภาคอาเซียนตอนล่างขึ้นในปี พ.ศ. 2562 (Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, 2021) และได้มอบหมายให้ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (ศูนย์ฯ) เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน โดยศูนย์ฯ ได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ฯ ดังกล่าวออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบมุมการเรียนรู้ และ 2) รูปแบบออนไลน์ภายใต้ชื่อเว็บไซต์หน้าซุบ (Naamchoop.com) โดยในเว็บไซต์ดังกล่าวมีการ

ให้บริการสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ 3 ภาษา (ไทย-อังกฤษ-จีน) ในรูปแบบต่างๆ ทั้งงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากงานวิจัย บทความ ยูทูป วีล็อก พอดแคสต์ วิดีโอเกม และนวัตกรรม ภายใต้ 6 องค์ความรู้ ได้แก่ 1) ประเพณี พิธีกรรม 2) ดนตรี การละเล่น ศิลปะพื้นบ้าน 3) คติความเชื่อ 4) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ภาษา วรรณกรรม และ 6) ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ท้องถิ่น นอกจากนี้เพื่อเพิ่มความเข้มข้นและสร้างกลไกสำคัญในการดำเนินงานให้ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม ศูนย์ฯ ได้จัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวิชาการและการวิจัยฯ ข้างต้น กับสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ (ม.ทักษิณ) และสำนักงานจัดการนวัตกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย)

แหล่งเรียนรู้ฯ ออนไลน์ข้างต้นได้มีการพัฒนาขึ้นภายใต้แนวคิดทฤษฎีสร้างสรรค์นิยม (constructivism) ที่เน้นการสร้างสรุควิชาความรู้จากประสบการณ์ของแต่ละบุคคลตามความเป็นจริง โดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ที่สร้างขึ้นนี้ไปประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ (Mosin *et al.*, 2016)

ทั้งนี้ จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจุบันสื่อการเรียนรู้ออนไลน์มีหลากหลายประเภทและมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้อย่างมาก เช่น Blog, Social Media, E-book, Podcasts และ Digital Game-Based Learning ซึ่งเป็นสื่อการเรียนรู้ออนไลน์สำหรับคนยุคใหม่ที่อยู่ใน Generation Y และ Z (TOT Public Company Limited, 2020) ซึ่งสอดคล้องกับ Klimova (2017) ที่กล่าวว่า แนวโน้มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ในทุกวันนี้สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตประจำวัน และกระบวนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีรูปแบบการสอนที่แตกต่างกัน การศึกษาวิจัยจำนวนมาก ยังยืนยันว่านักศึกษา

ชอบให้มีการจัดหลักสูตรออนไลน์ เนื่องจากสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้อย่างง่ายและสามารถทวนเนื้อหาบรรยายหรือสื่ออื่นๆ จากชั้นเรียนแบบเห็นหน้ากันได้ (face-to-face class) นอกจากนี้นักศึกษายังสามารถเข้าถึงสื่อการเรียนได้โดยอิสระจากที่อยู่ของตนหรือจากที่ไหนก็ได้ ผู้ออกแบบสื่อการสอนเหล่านี้พยายามปรับแต่งสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน โดยสื่อการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่ตรงความต้องการและถูกใจวัยเรียนมี 5 ประเภท ดังที่ Starfish Academy (2021) ได้กล่าวไว้ ได้แก่ 1) Podcast 2) สื่อสังคมออนไลน์ 3) สตรีมมิ่ง 4. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ 5) เกมมิฟิเคชัน ซึ่งในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ได้มีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับ Porncharoen and Umpaporn (2017) ซึ่งพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีความต้องการสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ในการศึกษายุคดิจิทัล อันดับที่ 1 คือ สื่อการสอนและเทคโนโลยีเว็บไซต์ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI e-book และ E-learning อันดับที่ 2 สื่อสังคม ได้แก่ YouTube Google+ และ Google Classroom และอันดับที่ 3 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ แบบจำลองสถานการณ์ Tablet และหุ่นจำลอง ผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวได้เน้นย้ำให้เห็นถึงเทรนด์การเรียนรู้ออนไลน์ในยุคดิจิทัลที่นักศึกษาต้องการและเข้าถึงผู้ใช้ได้ดี ดังเช่น Prasoetsi and Liamthaisong (2014) ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสำหรับเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์” พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจและมีการรับรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ Chamnian *et al.* (2022) ศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาแบบตลอดชีวิตของสถาบันการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่าช่องทางสื่อสารที่กลุ่มตัวอย่างต้องการนำมาใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ สื่อออนไลน์ รวมทั้ง Vattanakanlayakul

(2018) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสื่อสารการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มแฟนคลับหมอลำ : กรณีศึกษาเฟซบุ๊ก แฟนเพจกลุ่ม “เทพไหล” พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการใช้ เฟซบุ๊กเทพไหลอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 67 และพบว่า มีการใช้เฟซบุ๊กแฟนเพจเทพไหล เพื่อรับข้อมูลข่าวสารจากเฟซบุ๊กแฟนเพจเทพไหลในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหมอลำ และติดตามข้อมูลศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่กำลังเป็นที่นิยมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.42

ทั้งนี้แม้ข้อค้นพบจากรวบรวมส่วนใหญ่ระบุว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้สื่อได้ดีจากสื่อออนไลน์ แต่ยังมีขาดการศึกษาเกี่ยวกับสื่อออนไลน์ด้านศิลปวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายูโดยเฉพาะประกอบกับในการพัฒนาและให้บริการสื่อฯ ของศูนย์ฯ นั้นมาจากมุมมองของผู้ให้บริการเป็นหลัก ยังขาดข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญจากผู้ใช้บริการหลักคือนักศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยนี้ขึ้น เพื่อศึกษาความต้องการและเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับประเภท ข้อมูลความรู้ และลักษณะของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู(สื่อฯ) ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายในการนำผลการศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับประเภท ข้อมูลความรู้ และลักษณะของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการเกี่ยวกับประเภท ข้อมูลความรู้ และลักษณะของสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้

และคาบสมุทรมลายู ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย โดยจำแนกตามมหาวิทยาลัย เพศ และชั้นปีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยผ่านการรับรองโครงการวิจัย โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รหัสหนังสือรับรอง PSU-IRB 2022-ST - Libarts 005 (Internal) เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2565 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) เชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 395 คน ประกอบด้วย นักศึกษา ม.อ. วิทยาเขตหาดใหญ่ (200 คน) ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา (127 คน) และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา (68 คน) โดยเป็นเพศหญิง 237 คน เพศชาย 134 คน และเพศทางเลือก จำนวน 24 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane, 1970) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportionate Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดกลุ่มประชากรในแต่ละประเภท แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับสลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนด เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยข้อคำถามเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลใช้สื่อฯ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้สื่อฯ จำนวน 4 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกรายการ

ตอนที่ 2 ความต้องการใช้สื่อฯ ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย 3 ด้าน จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ด้านประเภทสื่อฯ ด้านข้อมูลความรู้

สื่อฯ ด้านลักษณะสื่อฯ โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1)

ตอนที่ 3 การใช้สื่อฯ ในเว็บไซต์ Naamchoop.com จำนวน 3 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกรายการ (กรณีไม่เคยใช้ให้ข้ามไปตอบตอนที่ 4)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ โดยลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด แบบสอบถามทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา ม.อ. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธี Conbach's Alpha Coefficient โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.960

ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งเปรียบเทียบระดับความต้องการใช้สื่อฯ จำแนกตามมหาวิทยาลัย เพศ และระดับชั้นปี โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ทั้งนี้เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยใช้วิธีการเปรียบเทียบรายคู่ต่อด้วยวิธีการแบบ LSD (Least -Significant Different)

2) เชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ นักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยละ 5 คน รวม 15 คน โดยเป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 4 คน และเพศทางเลือก 1 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดคุณสมบัติแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ การใช้สื่อฯ ในเว็บไซต์ Naamchoop.

com และแจ้งความจำนงยินยอมให้ข้อมูลเพิ่มเติมในรูปแบบการสัมภาษณ์รายบุคคลไว้ในแบบสอบถามตอนที่ 3 จากนั้นดำเนินการสุ่มอย่างง่าย แบบจับสลากไม่ใส่กลับในแต่ละมหาวิทยาลัย จนได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมหาวิทยาลัยละ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ประเด็นคำถามมีกรอบกว้างๆ และเป็นคำถามปลายเปิดในการซักถาม จำนวน 3 ข้อ แบบสอบถามทั้งฉบับผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา ม.อ. ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจข้อคำถามของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และวิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ระดับความต้องการใช้สื่อฯ ด้านประเภทข้อมูลความรู้ และด้านลักษณะ ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ โดยเรียงระดับความต้องการจาก มากสุดไปน้อยสุด ดังนี้ 1) ด้านลักษณะสื่อฯ ($\bar{X}=4.30$) โดยต้องการใช้งานสื่อฯ ที่มีภาษาให้เลือก สามารถเข้าถึงบทเรียนได้ตลอดเวลาและสามารถพักการเรียนได้ตามความต้องการ ($\bar{X}=4.35$) สูงสุด 2) ด้านข้อมูลความรู้สื่อฯ ($\bar{X}=4.13$) โดยต้องการใช้งานสื่อฯ ที่มีข้อมูลความรู้ด้านประเพณี พิธีกรรม ($\bar{X}=4.26$) สูงสุด และ 3) ด้านประเภทสื่อฯ ($\bar{X}=4.02$) โดยต้องการใช้งานสื่อฯ ประเภท Youtube ($\bar{X}=4.46$) สูงสุด โดยมีรายละเอียดดัง Table 1

Table 1 Level of media consumption needs among students in the MOU network of 3 universities based on media characteristics, media information and knowledge, and media types (n = 395)

Media Consumption Needs for Online Learning	\bar{X}	S.D.	Result
Media Characteristics			
1. Language Options: Users should be able to choose their preferred language for instruction.	4.35	0.70	high
2. Flexible Learning: Users should have the flexibility to access lessons at any time and pause their learning whenever needed.	4.35	0.75	high
3. Up-to-date, Concise, and Easy-to-Understand Content and Language	4.34	0.70	high
4. User-Friendly and Intuitive Interface	4.34	0.71	high
5. Accurate and Reliable Information: The information should be accurate, reliable, and suitable for referencing.	4.34	0.75	high
6. Self-Directed Learning: Users should be able to learn independently without the need for constant guidance.	4.34	0.76	high
7. Modern Design, Vibrant Colors, and Engaging Interface	4.34	0.76	high
8. Clear and Focused Presentation of Information	4.33	0.73	high
9. Collaborative Learning: Users should be able to learn collaboratively with others.	4.33	0.73	high
10. Practical Application in Education: The media should be applicable to real-world educational settings.	4.33	0.74	high
11. Logical and Sequential Content Presentation	4.28	0.72	high
12. Knowledge Enhancement	4.28	0.75	high
13. Clear and Adjustable Audio	4.22	0.77	high
14. Provide pre- and post-Assessment	4.00	1.01	high
Overall	4.30	0.76	high
Media Information and Knowledge			
1. Traditions and Ceremonies	4.26	0.74	high
2. Local Wisdom	4.24	0.76	high
3. Language and Literature	4.22	0.79	high
4. Beliefs and Values	4.19	0.78	high
5. Music, Dance, and Folk Arts	4.16	0.83	high
6. History, Ethnicity, and Local Lore	4.15	0.83	high
7. Tidbits of Southern locals' knowledge	4.14	0.83	high
8. National Artists	3.93	0.91	high
9. Folk Teachers	3.85	0.96	high

Table 1 Level of media consumption needs among students in the MOU network of 3 universities based on media characteristics, media information and knowledge, and media types (n = 395) (cont.)

Media Consumption Needs for Online Learning	\bar{X}	S.D.	Result
Overall	4.13	0.83	high
Media Types			
1. YouTube	4.46	0.73	high
2. Vlog	4.34	0.78	high
3. Educational Games	4.26	0.83	high
4. Documentary Videos	4.21	0.87	high
5. Podcast	4.18	0.86	high
6. General Knowledge Articles	4.11	0.86	high
7. Blogs	4.09	0.93	high
8. Books	4.02	0.89	high
9. Documentary Articles	3.99	0.90	high
10. Academic Articles	3.95	0.93	high
11. Textbooks	3.86	0.91	high
12. Research Reports	3.79	1.00	high
13. Theses	3.79	1.04	high
14. Research Journals	3.78	1.01	high
15. Encyclopedias	3.74	1.01	high
16. Dissertations	3.70	1.02	high
Overall	4.02	0.91	high
Average Score of the 3 categories	4.15	0.83	high

1.2 การเปรียบเทียบระดับความต้องการใช้สื่อ ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยต่างกัน มีระดับความต้องการใช้สื่อ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านลักษณะสื่อ แต่มีระดับความต้องการ ใช้สื่อ ด้านประเภทสื่อ และด้าน ข้อมูลความรู้สื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน

มีระดับความต้องการใช้สื่อ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความต้องการใช้สื่อ ด้านประเภทสื่อ และด้านข้อมูลความรู้สื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาระดับชั้นปีต่างกัน มีระดับความต้องการใช้สื่อ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดัง Table 1-3 ในภาคผนวก ก ทั้งนี้จากผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่าง

รายคู่ต่อด้วยวิธีแบบ LSD ดัง Table 1-4 ในภาคผนวก ข โดยผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีแบบ LSD พบว่า

1. ด้านประเภทสื่อฯ จำแนกตามมหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.อ. วิทยาเขตหาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.อ. วิทยาเขต หาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีระดับความต้องการใช้สื่อฯ น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศทางเลือก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .05 ในขณะที่เพศหญิงน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งพบว่า เพศหญิงและเพศชาย มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ด้านข้อมูลความรู้สื่อฯ จำแนกตามมหาวิทยาลัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.อ. วิทยาเขตหาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.อ. วิทยาเขต หาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมีระดับความต้องการใช้สื่อฯ ด้านข้อมูล ความรู้สื่อฯ น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศทางเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งพบว่าเพศชายและเพศทางเลือก มีระดับความต้องการใช้สื่อฯ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

1.3 ข้อมูลการใช้เว็บไซต์ Naamchoop.com พร้อมข้อเสนอแนะของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน พบว่า นักศึกษาจำนวน 73.67% มีประสบการณ์เคยเข้าใช้เว็บไซต์ Naamchoop.com โดยความถี่ในการเข้าใช้เว็บไซต์สูงสุด คือ นานๆ ครั้ง (76.98%) โดยเคยใช้สื่อฯ ประเภท Youtube มากสุด (44.33%) ซึ่งรูปแบบและลักษณะเว็บไซต์ที่ต้องการใช้มากที่สุด คือ มีสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย (72.85%) โดยข้อเสนอแนะสูงสุดคือ ควรเพิ่มเติมเนื้อหาให้มากกว่านี้ มีบางส่วนเนื้อหาขี้เก่า (25.69%)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อฯ ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ Naamchoop.com พบว่า สื่อฯ ที่เผยแพร่ในเว็บไซต์โดยรวมมีความน่าสนใจ ทันสมัย ใช้งานง่าย อ่านง่าย สืบค้นง่าย ชัดเจน มีสีสันสวยงาม หลากหลายประเภท ครอบคลุมความต้องการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ทั้งการทำวิจัยหรือรายงานอื่นๆ ดังเช่นความเห็นนี้ “...มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายประเภท ทันสมัย มีเนื้อหาสอดคล้องกับการเรียนในชั้นเรียน ตอบโจทย์ในเรื่องของการค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำไปทำวิจัยหรือรายงานอื่นๆ ...” (กล้วยหอม ม.อ. ปี 4)

บางเนื้อหาไม่สามารถค้นหาได้จากเว็บไซต์ทั่วไป ทั้งยังมีทางเลือกเรื่องภาษาตามความต้องการใช้งานที่หลากหลาย อย่างไรก็ตามก็ดีบางกลุ่มตัวอย่างมองว่าข้อมูลในบางหมวดหมู่ยังไม่อัปเดต หลากหลาย และทันสมัย และควรจะมีภาพประกอบเนื้อหามากกว่าปัจจุบัน เช่น

“...ปัจจุบันข้อมูลอาจจะยังไม่อัปเดต หลากหลาย แต่ที่ชอบ คือ มีทางเลือกเรื่องภาษาสำหรับผู้ใช้งานสื่อฯ ทั้งไทย อังกฤษ และจีน...” (ทับทิม ม.อ. ปี 4)

“...ไม่ชอบอ่านตัวหนังสือเยอะ จะเน้นรูปภาพและจำภาพมากกว่า...” (พลุด่าง ม.ทักษิณ ปี 2)

ทั้งนี้ในด้านจำนวนประเภทและหมวดหมู่สื่อ กลุ่มตัวอย่างมองว่ามีจำนวนเพียงพอครอบคลุม องค์ความรู้ที่ต้องการศึกษาและใช้งาน แต่ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า แม้จำนวนประเภทและหมวดหมู่สื่อ มีเพียงพอ แต่เนื้อหาและสื่อ ในแต่ละหมวดหมู่และในแต่ละประเภทยังคงมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการศึกษาและใช้งาน เช่น

“...คิดว่าจำนวนหมวดหมู่และประเภทของสื่อที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ ถือว่าครบถ้วน หลากหลาย มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการแล้ว แต่มองว่าจำนวนสื่อในแต่ละหมวดหมู่มีไม่เพียงพอ ควรจะเพิ่มสื่อให้มากขึ้นในแต่ละหมวดหมู่...” (กล้วยหอม ม.อ. ปี 4)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเว็บไซต์ Naamchoop.com และแนวทางการพัฒนาในอนาคต

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าปัจจุบันเว็บไซต์มีประโยชน์แก่นักศึกษาและคนทั่วไปมาก โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการศึกษาด้านศิลปะและวัฒนธรรมทางภาคใต้ โดยเว็บไซต์มีสีสันสวยงาม ใช้งานสะดวก เข้าถึงง่าย มีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ได้ดี โดย ในอนาคต ต้องการให้เป็นเว็บไซต์ดูทันสมัย สวยงาม มีเนื้อหาที่น่าอ่าน และหลากหลายมากขึ้น รวมทั้งเป็นแหล่งรวบรวมองค์ความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทั่วไปและนำไปใช้กับการเรียนการสอนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องการให้นักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัยรู้จักเว็บไซต์ Naamchoop.com มากขึ้นในวงกว้าง

“...คิดว่าเว็บไซต์มีประโยชน์มากสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับด้านศิลปะและวัฒนธรรมทางภาคใต้ เพราะออกแบบมาได้อย่างมีคุณภาพ ใช้งานได้อย่างสะดวก สามารถใช้งานได้อย่างทั่วถึง

ในอนาคตอยากให้เว็บไซต์เป็นที่รู้จักของทุกๆ คนใน 3 มหาวิทยาลัย ...” (ชุน ม.อ. ปี 1)

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังต้องการให้ปรับปรุงในด้านเนื้อหาสื่อ ให้เข้ากับยุคสมัย และอยากให้เห็นสื่อ ในเว็บไซต์ข้างต้นปรากฏอยู่ในแพลตฟอร์มที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับ เช่น อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก เป็นต้น

“...อยากให้เห็นสื่อในเว็บไซต์ปรากฏอยู่ในแพลตฟอร์มที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับกว่านี้ เช่น อินสตาแกรม เฟซบุ๊ก...” (ทองหยิบ มทร.ศรีวิชัย ปี 4)

อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ที่ 1: เพื่อศึกษาความต้องการเกี่ยวกับประเภท ข้อมูลความรู้ และลักษณะของสื่อ ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย พบว่า

1) ด้านลักษณะสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการให้สื่อมีภาษาให้เลือก สามารถเข้าถึงบทเรียนได้ตลอดเวลาและสามารถพักการเรียนได้ตามต้องการ สูงสุด รองลงมา มีระดับความต้องการเท่ากัน 5 ข้อ คือ 1) มีเนื้อหาและภาษาที่ทันสมัย กระชับ เข้าใจง่าย 2) เมนูการใช้งานสะดวก เข้าใจง่าย 3) ข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ นำไปอ้างอิงต่อได้ 4) เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีผู้ช่วย และ 5) มีรูปแบบและโปรแกรมใช้งานที่ทันสมัย สีสันสดใส น่าใช้งาน รูปลักษณะมีความสวยงาม เหมาะสมต่อการสื่อความหมาย ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านลักษณะสื่อ ที่ให้บริการในเว็บไซต์ Naamchoop.com ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของสื่อเพื่อการเรียนรู้ ของ Lertbumroongchai (2020) ที่ได้กล่าวว่า เทคนิคการสร้างสื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบสื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย

ตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว วิดีโอ และเสียง

2) คุณลักษณะของสื่อเพื่อการเรียนรู้ต้องยืดหยุ่นในเรื่องของเวลา มีอิสระในการเลือกสถานที่ เนื้อหา และรูปแบบการเรียนรู้ ใช้งานง่าย เปิดโอกาสให้เลือกรับรู้ข้อมูลอย่างอิสระ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตั้งแต่ต้น จนจบ พบว่าได้ง่าย เปิดได้ทุกแพลตฟอร์ม รวมทั้ง Kongmanus (2018) ได้กล่าวว่า การศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นวิธีการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีที่มีเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้เป็นอาวุธสำคัญของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ในการเข้าถึงแหล่งความรู้และใช้ในการพัฒนางาน โดยเครื่องมือดิจิทัลข้างต้นเป็นโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันสำหรับการเรียนรู้ของบุคคลทั้งในรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบกลุ่ม โดยสามารถเข้าถึงการใช้งานด้วยการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ผ่านคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต หรือสมาร์ตโฟน ซึ่งสอดคล้องกับ Khmdee (2021) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน” พบว่า การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ผ่านระบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชันกำลังได้รับความนิยมในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศได้ทำลายกำแพง ภูมิวิติวงการศึกษา และเข้าถึงทุกระบบของการศึกษาในระดับคุณภาพที่สำคัญ คือลดการเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยแอปพลิเคชันนับว่าได้ก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อันเกิดจากเครือข่ายไร้สาย ที่สามารถเข้าถึงผู้คนได้ทุกระดับ ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยมีอุปกรณ์การสื่อสารแบบพกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์

2) ด้านข้อมูลความรู้สื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการใช้สื่อ ที่มีข้อมูลความรู้ด้านประเพณี พิธีกรรมสูงสุด โดยเมื่อจำแนกตามมหาวิทยาลัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีระดับความต้องการใช้สื่อ ด้านข้อมูลความรู้สื่อ สูงสุด และเมื่อจำแนก

ตามเพศ พบว่า เพศทางเลือก มีระดับความต้องการใช้สื่อ ด้านข้อมูลความรู้สูงสุด โดยผลการศึกษายังค้น มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการใช้สื่อ ที่มีข้อมูลความรู้ด้านประเพณี พิธีกรรมสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Karntai (2016) ที่กล่าวว่า ประเพณีและพิธีกรรมในประเทศไทยเกิดจากความเชื่อในอำนาจลี้ลับเหนือธรรมชาติ และศาสนา โดยมีการปฏิบัติเพื่อบูชาตามความเชื่อดังกล่าวผ่านประเพณีและพิธีกรรมที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างยอมผูกพันกับประเพณีพิธีกรรมท้องถิ่นที่ตนอาศัยมาตั้งแต่เกิด และอาจเป็นแรงกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างอยากเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรมประจำถิ่นของตนเองเพิ่มขึ้นในเชิงลึก รวมทั้งอยากศึกษาและรู้จักประเพณี พิธีกรรมของถิ่นอื่นที่ไม่เคยรู้จักเช่นกัน เหตุผลดังกล่าวนี้อาจส่งผลต่อระดับความต้องการใช้สื่อ ที่มีข้อมูลความรู้ด้านประเพณี พิธีกรรม ในระดับสูงสุด

3) ด้านประเภทสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการใช้สื่อ ประเภท Youtube สูงสุด มีระดับสมการณการใช้สื่อ จากสื่อสังคมออนไลน์สูงสุด (YouTube Facebook และ Twitter) อุปกรณ์ที่นิยมใช้ในการเรียนรู้สื่อ สูงสุด คือ สมาร์ตโฟน และประเภทสื่อที่เคยใช้งานในเว็บไซต์ Naamchoop.com สูงสุดคือ Youtube ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างความต้องการและพฤติกรรมการใช้สื่อ ของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการและใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้สูงสุด ดังที่ Kuenui (2022) ซึ่งพบว่า กลุ่มผู้อยู่ในเจนเอเรชั่น Z ได้ใช้โทรศัพท์มือถือเป็นอุปกรณ์ในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด และเข้าใช้สื่อสังคมออนไลน์จากที่บ้านเฉลี่ย 1 - 8 ชั่วโมงต่อวัน รองลงมาคือ แอปพลิเคชัน Youtube ซึ่งสอดคล้องกับ Prasoetsi and Liamthaisong (2014) ที่พบว่าเยาวชนจังหวัดบุรีรัมย์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในการชมสื่อมัลติมีเดีย ที่เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จากผลการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นเน้นย้ำให้เห็นพฤติกรรมและแนวโน้มการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในยุคดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังที่ Chamnian *et al.* (2022) ค้นพบ

ดังนั้นจากผลการศึกษาที่ปรากฏ ล้วนบ่งชี้ให้เห็นว่าสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ มีบทบาทที่สำคัญต่อการส่งต่อองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไปยังนักศึกษายุคเจนเอเรชั่น Z

2. วัตถุประสงค์ที่ 2: เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบ ความต้องการเกี่ยวกับประเภท ข้อมูลความรู้ และลักษณะสื่อ ของนักศึกษาในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย พบว่า

1) เมื่อจำแนกตามมหาวิทยาลัย นักศึกษามีระดับความต้องการใช้สื่อ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีความต้องการใช้สื่อ โดยรวมสูงสุด รองลงมาคือ ม.อ. วิทยาเขตหาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ดังนั้นจากผลการศึกษาข้างต้น อาจวิเคราะห์ได้ว่า ปัจจัยเรื่องสภาพแวดล้อม หลักสูตรการเรียนการสอน หรือแนวยุทธศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้ระดับระดับความต้องการใช้สื่อ แตกต่างตามไปด้วย รวมทั้งผลการศึกษาที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีความต้องการใช้สื่อ สูงสุด อาจเนื่องด้วย ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มียุทธศาสตร์และพันธกิจที่ว่าด้วยการพัฒนานวัตกรรมสังคม บนฐานศิลปะ วัฒนธรรม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการยกระดับคุณภาพชีวิตในชุมชน มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน โดยเฉพาะมีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรด้านศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้ที่ชัดเจน เช่น คณะศิลปกรรมศาสตร์เปิดสอนสาขาศิลปะการแสดง วิชาเอกโนรา เป็นต้น ทำให้มีความต้องการข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมมากกว่า

ที่อื่น ในขณะที่ ม.อ. วิทยาเขตหาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา ไม่มีคณะที่เปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมภาคใต้โดยตรง มีเพียงการเปิดสอนเป็นหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหรือหมวดวิชาเลือกเสรีต่างๆ เท่านั้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาด้านประเภทและลักษณะสื่อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัยมีความต้องการใช้งานสื่อ ด้านประเภทสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.ทักษิณ วิทยาเขตสงขลา มีระดับความต้องการใช้สื่อ ด้านประเภทสื่อ สูงสุด และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ ม.อ. วิทยาเขตหาดใหญ่ และ มทร.ศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา จากผลการศึกษานี้วิเคราะห์ได้ว่า แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อยู่ในช่วงอายุกลุ่มเจนเอเรชั่น Z เหมือนกัน หากแต่ละมหาวิทยาลัยมียุทธศาสตร์และพันธกิจการดำเนินงานด้าน ศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้ สภาพแวดล้อม และหลักสูตรการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละมหาวิทยาลัย มีระดับความต้องการใช้สื่อ บางด้านแตกต่างกันอย่างชัดเจนและมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2) เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความต้องการใช้สื่อ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความต้องการใช้สื่อ ด้านประเภทสื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้พบว่า เพศทางเลือกมีความต้องการใช้สื่อ ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงสุด รองลงมาคือเพศชาย และเพศหญิง ตามลำดับ จากผลการศึกษาข้างต้น มีประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศส่งผลให้ระดับระดับความต้องการใช้สื่อ แตกต่างตามไปด้วย ดังที่ Vattanakanlayakul (2018) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สื่อสารการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้สื่อสังคม

ออนไลน์เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มแฟนคลับหมอลำ : กรณีศึกษาเฟซบุ๊กแฟนเพจกลุ่ม “เทพไหล” พบว่า กลุ่มแฟนคลับหมอลำในเฟซบุ๊กแฟนเพจกลุ่ม “เทพไหล” ส่วนใหญ่เป็นเพศทางเลือก ร้อยละ 71 โดยมีการใช้เฟซบุ๊กเทพไหลอยู่ในระดับมาก และพบว่ามีการใช้เฟซบุ๊กข้างต้นเพื่อรับข้อมูลข่าวสารในการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านหมอลำ และติดตามข้อมูลศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่กำลังเป็นที่นิยมมากที่สุด ดังนั้นจากผลการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงระดับความต้องการและพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของเพศทางเลือกที่แตกต่างจากเพศอื่นอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ Saikhueankhan (2013) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์อันได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาอย่างชัดเจนและมีนัยสำคัญ

3) จำแนกตามชั้นปี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความต้องการใช้สื่อฯ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งโดยรวมและรายด้าน ผลการวิจัยนี้บ่งชี้ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ประจำปีการศึกษา 2565 (รหัส 62-65) ของแต่ละสถาบัน ซึ่งล้วนเป็นกลุ่มคนเจนเนอเรชัน Z ที่เกิดในช่วงปีเดียวกันทั้งหมด ต่างมีประสบการณ์ในช่วงชีวิตร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นทัศนคติและพฤติกรรมร่วมกัน อันสอดคล้องกับ Senawong (2021) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนเจนเนอเรชัน Z ในยุค New Normal ในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุที่แตกต่างกันของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสะท้อนว่าพฤติกรรมและความต้องการเกี่ยวกับการใช้สื่อฯ ของกลุ่มตัวอย่างในเจนเนอเรชัน Z เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ได้ก็ตามเมื่อจำแนกตามชั้นปีจะไม่พบระดับความต้องการใช้งานสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ฯ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

จากข้อสรุปและผลการอภิปรายข้างต้นสามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาสื่อฯ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน รวมทั้งเพื่อให้บริการหรือเผยแพร่ในแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ของหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ ในเครือข่าย MOU 3 มหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเว็บไซต์ Naamchoop ที่ศูนย์ คณะศิลปศาสตร์ ม.อ. ต้องการพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์แบบเปิด Open Educational Resources (OER) ที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนนักศึกษาให้มีโอกาสและสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู อย่างไม่มีข้อจำกัดเรื่องของ เวลา ค่าใช้จ่าย หรือการเข้าถึงผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังหลักคิด เกี่ยวกับสิทธิการศึกษา คือ “การเข้าถึง” การศึกษาด้วยการเรียนออนไลน์และแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาแบบเปิดของ Geith (2008) ดังนั้นหากสามารถนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาสื่อฯ ในเว็บไซต์ Naamchoop.com ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ความรู้ หรือสื่อฯ ที่พัฒนาขึ้น จะได้รับการใช้งานและอ้างอิง อย่างกว้างขวาง และกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์และทรงคุณค่าในเชิงการรักษา ต่อยอด และสืบสานศิลปวัฒนธรรมภาคใต้และคาบสมุทรมลายู

ข้อเสนอแนะ

1. นำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการพัฒนาสื่อฯ เผยแพร่ในเว็บไซต์ Naamchoop.com ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

2. ควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น เพื่อร่วมมือกันพัฒนาและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาสื่อฯ โดยเฉพาะสื่อฯ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ ในคาบสมุทรสยาม-มลายู ที่กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนถึงปริมาณสื่อฯ มีไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณกองทุนวิจัยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สนับสนุนงบประมาณ

ในการจัดทำวิจัยฉบับนี้ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบพระคุณ ผศ.ดร. สมฤดี คงพุ่ม ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายส่งเสริม การเรียนรู้ด้วยตนเอง คณะศิลปศาสตร์ ม.อ. ที่ปรึกษางานวิจัย ทั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแต่ “มารดาผู้ล่วงลับ” ผู้ซึ่งหลงรักใน “มนต์เสน่ห์เพลงบอกภาคใต้” และเป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้งานบทความชิ้นแรกของข้าพเจ้าสำเร็จลุล่วงด้วยดี

References

- Chamnian, M., Chamnian, K., & Boonkwan, S. (2022). Guideline for promoting lifelong learning about arts, culture and wisdom of educational institutes. *Ratchaphruek Journal*, 17(3), 112-121. <https://www.tcithaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/download/205411/154183>
- Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University. (2021). *Strategic plan for the Faculty of Liberal Arts, B.E. 2562-2564 (2019-2021)*. Prince of Songkla University. <https://drive.google.com/file/d/11EWMO00aEHBURvpB7zT8nIW5LW80fGaP/view>
- Geith, C. (2008). Access to education with online learning and open educational resources: Can they close the gap?. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 12(1), 105-126. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ837472.pdf>
- Karnthai, D. (2016, August 8). *Thailand - Ceremonies and rituals*. https://www.sac.or.th/databases/southeastasia/subject.php?c_id=9&sj_id=79
- Khmddee, K. (2021). Innovative teaching and learning management with mobile technology via online application. *Journal of MCU Loei Review*, 2(3), 35-49. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/MCUL/article/view/257198/173551>
- Klimova, B. (2017). Students' preferences for learning materials in technology-enhanced higher education. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*, 2(11), 20-28. <https://doi.org/10.18844/prosoc.v2i11.1900>
- Kongmanus, K. (2018). Digital learning tools: Ways of digital education era. *Journal of Education and Innovation*, 20(4), 279-290. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/122056/107771

- Kuenui, P. (2022). Social media use behavior and media literacy among students in Changlangprachacukul School Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 9(6), 198-211. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/download/262070/174398/982729>
- Lertbumroongchai, K. (2020, November 12). *Learning media technique in digital age V.2. TouchPoint.in.th*. <https://touchpoint.in.th/learning-media-technique-in-digital-age-v2/>
- Mosin, P., Thongdee, L., Lasomboon, A., & Akkaranet, K. (2016). Creating online teaching media using creative theory in Thailand 4.0. *Journal of Pacific Institute of Management Science*, 2(2), 161-171. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pacific/article/download/203652/142035/626555>
- Porncharoen, R., & Peerawanichkul, U. (2017). *Learning media needs in education digital age of Rajamangala University of Technology Phra Nakhon* [Research report]. Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. <http://repository.rmutp.ac.th/handle/123456789/2700>
- Prasoetsi, J., & Liamthaisong, K. (2014). Development of the local arts and culture multimedia for Buri Ram juvenile. *Rommayasan*, 12(1), 43-45. https://dspace.bru.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/1229/12_1_2557_Chirayut_Prasoetsi.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Prince of Songkla University. (2023, October 27). *Strategic plan for the development of Prince of Songkla University, B.E. 2566-2570 (2023-2027)*. <https://planning.psu.ac.th/documents/information/planning/plan66-70.pdf>
- Saikhueankhan, S. (2013). *Social network using behavior of students at Rajabhat Nakornpathom University* [Master's degree thesis, Silpakorn University]. <https://sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/12435/fulltext.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Senawong N. (2021). *A study of behavior for using of social media of Generation Z in the new normal era in Bangkok* [Master's independent study, Siam University]. <https://e-research.siam.edu/kb/a-study-of-behavior-for-using-of-social-media/>
- TOT Public Company Limited. (2020, January 19). *5 Learning media for the modern age: Which media should you learn from?* <https://www.tot.co.th/sme-tips/SME-tips/2020/06/19/5>
- Vattanakanlayakul, P. (2018). *A study of communication behaviors, uses and gratifications by using social media to create the network of Morlum fanclub: A case study of Facebook fan page "Theph-Lai"* [Master's degree thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi]. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3375>
- Yamane, T. (1970). *Statistic: An introductory analysis* (2nd ed.). Harper & Row.

Appendix A

Comparative analysis of online learning media needs for Southern Thai and Malay peninsula arts and culture among students in the MOU network of 3 universities

Table 1 An Inter-University comparison of media consumption levels among students within the three universities MOU network classified by university

Media Consumption Needs for Online Learning	University	\bar{X}	S.D.	F	Sig
1. Type of media	PSU, HatYai Campus	3.92	0.66	12.20	.000*
	TSU, Songkhla Campus	4.23	0.49		
	RUTS, Songkhla Campus	3.92	0.49		
2. Media Information and Knowledge	PSU, HatYai Campus	4.05	0.61	11.58	.000*
	TSU, Songkhla Campus	4.33	0.54		
	RUTS, Songkhla Campus	3.97	0.57		
3. Media Characteristics	PSU, HatYai Campus	4.36	0.59	2.57	.078
	TSU, Songkhla Campus	4.25	0.56		
	RUTS, Songkhla Campus	4.20	0.53		
Overall	PSU, HatYai Campus	4.11	0.52	5.76	.003*
	TSU, Songkhla Campus	4.26	0.49		
	RUTS, Songkhla Campus	4.03	0.44		

* Statistically significant at the .05 level

Table 2 An Inter-University comparison of media consumption levels among students within the three universities MOU network classified by gender

Media Consumption Needs for Online Learning	Gender	\bar{X}	S.D.	F	Sig
1. Type of media	Female	3.96	0.60	4.26	.015*
	Male	4.06	0.58		
	LGBQ ⁺	4.31	0.61		
2. Media Information and Knowledge	Female	4.07	0.59	4.62	.010*
	Male	4.18	0.59		
	LGBQ ⁺	4.42	0.63		

Table 2 An Inter-University comparison of media consumption levels among students within the three universities MOU network classified by gender (cont.)

Media Consumption Needs for Online Learning	Gender	\bar{X}	S.D.	F	Sig
3. Media Characteristics	Female	4.28	0.59	1.81	.164
	Male	4.30	0.55		
	LGBQ ⁺	4.51	0.56		
Overall	Female	4.10	0.49	4.57	.011*
	Male	4.17	0.50		
	LGBQ ⁺	4.41	0.55		

* Statistically significant at the .05 level

Table 3 An Inter-University comparison of media consumption levels among students within the three universities MOU network classified by academic year

Media Consumption Needs for Online Learning	Academic year	\bar{X}	S.D.	F	Sig
1. Type of media	First-year	4.03	0.61	0.73	.535
	Second-year	4.09	0.55		
	Third-year	3.98	0.60		
	Fourth-year	3.97	0.62		
2. Media Information and Knowledge	First-year	4.14	0.58	0.40	.756
	Second-year	4.16	0.56		
	Third-year	4.07	0.60		
	Fourth-year	4.13	0.67		
3. Media Characteristics	First-year	4.31	0.57	0.62	.605
	Second-year	4.24	0.52		
	Third-year	4.35	0.59		
	Fourth-year	4.29	0.62		
Overall	First-year	4.16	0.50	0.12	.948
	Second-year	4.16	0.47		
	Third-year	4.13	0.50		
	Fourth-year	4.12	0.54		

* Statistically significant at the .05 level

Appendix B

Comparative analysis of pairwise differences in online learning media needs for Southern Thai and Malay peninsula arts and culture among students in the MOU network of 3 universities

Table 1 Comparative analysis of pairwise differences in online learning media needs for southern thai and malay peninsula arts and culture among students in the MOU network of 3 universities: Focusing on media types and classified by university

University	\bar{X}	PSU HatYai Campus	TSU Songkhla Campus	RUTS Songkhla Campus
		3.92	4.23	3.92
PSU HatYai Campus	3.92	--	-.309*	-.099F
TSU Songkhla Campus	4.23		--	.308*
RUTS Songkhla Campus	3.92			--

* Statistically significant at the .05 level

Table 2 Comparative analysis of pairwise differences in online learning media needs for southern thai and malay peninsula arts and culture among students in the MOU network of 3 universities: Focusing on media information and knowledge and classified by university

University	\bar{X}	PSU HatYai Campus	TSU Songkhla Campus	RUTS Songkhla Campus
		4.05	4.33	3.97
PSU HatYai Campus	4.05	--	-.275*	.08
TSU Songkhla Campus	4.33		--	.359*
RUTS Songkhla Campus	3.97			--

* Statistically significant at the .05 level

Table 3 Comparative analysis of pairwise differences in online learning media needs for southern thai and malay peninsula arts and culture among students in the MOU network of 3 universities: Focusing on media types and classified by gender

Gender	\bar{X}	Female	Male	LGBTQ+
		3.96	4.06	4.31
Female	3.96	--	-0.095	-0.348*
Male	4.06		--	-0.252
LGBTQ+	4.31			--

* Statistically significant at the .05 level

Table 4 Comparative analysis of pairwise differences in online learning media needs for southern thai and malay peninsula arts and culture among students in the MOU network of 3 universities: Focusing on media information and knowledge and classified by gender

Gender	\bar{X}	Female	Male	LGBTQ+
		4.07	4.18	4.42
Female	4.07	--	-.111	-.353*
Male	4.18		--	-.242
LGBTQ+	4.42			--

* Statistically significant at the .05 level

Relationships between Guidelines on Material Administration and Performance for Personnel in Maharakham University

Journal of Organizational Innovation & Culture, 16(1), 74-84.

ISSN: 2730-3830(Online) ISSN: 1906-893X (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (28 May 2024) : Revised (10 July 2024) : Accepted (19 August 2024)

Kankanit Harnvongsa

Supply Office, Practitioner Level Walai Rukhavej Botanical Institute, Maharakham University

e-mail: kankanit.h@msu.ac.th

Citation

Harnvongsa, K. (2024). Relationships between guidelines on material administration and performance for personnel in Maharakham University. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 74-84.

Abstract

This study aimed to investigate the association between Maharakham University staff performance and parcel management. A sample of 400 individuals was selected from the population that is, the 3,489 employees of Maharakham University from which data were gathered for the study. As a research tool, the rating scale, an estimation scale opinion questionnaire, and baseline sampling were all employed. Data were collected from 189 questionnaires. The percentage, mean, and standard deviation statistics were employed in the data analysis. Both multiple regression and multiple correlation analyses. The findings demonstrated a strong correlation between Maharakham University staff performance and parcel management. A statistically significant connection was found ($p < 0.05$).

Keywords: Guidelines on material, Performance for personnel, Personnel in Maharakham University

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ใหม่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กนกนิตินิษฐ์ หาญวงษา

นักวิชาการพัสดุ ปฏิบัติการ สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย
จังหวัดมหาสารคาม 44150 email: kankanit.h@msu.ac.th

อ้างอิง

กนกนิตินิษฐ์ หาญวงษา. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรใหม่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ, ปีที่ 16(1), หน้า 74-84.

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานพัสดุและความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรใหม่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 3,489 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเป็นเครื่องมือในการวิจัย รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 189 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานพัสดุที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุกับการปฏิบัติงานของบุคลากรใหม่มหาวิทยาลัยมหาสารคามมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: การบริหารงานพัสดุ, ผลการปฏิบัติงาน, บุคลากรใหม่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บทนำ

การบริหารงานพัสดุเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานขององค์กร เป็นปัจจัยสู่ความสำเร็จเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ การบริหารงานด้านพัสดุให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีความสำคัญ เนื่องจากใช้ระเบียบเดียวกันทั่วประเทศ เรียกว่า ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่เปิดทำการเรียนการสอนใน

ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก เป็นสถาบันที่เพียบพร้อมด้วยวิชาการ จริยธรรม และคุณธรรม ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้มีนโยบายการบริการงานการเงิน การคลังและพัสดุ เพื่อให้การบริการการเงิน การคลังมีประสิทธิภาพสูงสุดสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารองค์กรที่มีวินัยการเงินการคลัง และมีระบบกำกับติดตาม สนับสนุนการดำเนินงานการเงินการคลังในระดับคณะ ระดับหน่วยงานให้มีความถูกต้องตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ด้วยการให้บริการข้อมูล

ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังให้มีคุณภาพ สนับสนุนพันธกิจและนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (Division of Building Grounds, Mahasarakham University, 2020) งานด้านพัสดุ นอกจากผู้ปฏิบัติงาน หัวหน้ากลุ่มงาน และผู้บริหารที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานพัสดุแล้ว ผู้ที่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับการเข้ารับบริการงานด้านพัสดุ หรือผู้ที่ต้องการใช้พัสดุยังมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหารจัดการงาน (Sudsara, 2019) ความพร้อมของพัสดุ จะทำให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนและดำเนินงานเป็นไปตามแผนงาน และปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Chinsongkharm, 2023)

การบริหารพัสดุ หมายถึง การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย การยืม การตรวจสอบ การบำรุงรักษา และการจำหน่าย โดยการบริหารพัสดุแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย 2) การยืม 3) การบำรุงรักษา และตรวจสอบ 4) การจำหน่าย ผลการปฏิบัติงานหมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ เทคนิค รวมถึงประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จโดยคำนึงถึงความถูกต้องรวดเร็วของงาน ความสะอาดสวยงาม ความประหยัดความยุติธรรมและความเสมอภาค ประกอบด้วย ด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ และด้านความพึงพอใจ ดังนั้น ผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพของพนักงานจึงเป็นสิ่งที่ต้องการของผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยงาน ทั้งนี้เพราะการที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลไปสู่ความสำเร็จและประสิทธิภาพของหน่วยงานนั้นๆ (Pongsuea et al, 2024)

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว ผู้ทำการวิจัยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้าน

พัสดุของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภายใต้ประกาศและระเบียบของมหาวิทยาลัย ระเบียบกระทรวงการคลัง ฯ พบว่าในการปฏิบัติงานด้านพัสดุของมหาวิทยาลัยมหาสารคามมีขั้นตอนรายละเอียดวิธีการปฏิบัติ และมีปัจจัยอื่นๆ ที่บุคลากรและผู้บริหารต้องเข้าใจจะได้ไม่เกิดการปฏิบัติงานคลาดเคลื่อน เกิดความล่าช้า และขาดความคล่องตัว ด้วยความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาการบริหารงานพัสดุและความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน พักดู บุคลากร และผู้บริหารจึงต้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านพัสดุอย่างถูกต้อง และเป็นไปตามระเบียบ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานพัสดุที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุกับการปฏิบัติงานของบุคลากรพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 3,489 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 400 คน โดยเปิดตาราง (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และใช้แบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ประเภทบุคลากร

ประเภทพนักงานมหาวิทยาลัย ระดับการศึกษา ประสพการณ์ในการทำงาน รายได้ต่อเดือน และ หน่วยงานต้นสังกัด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 22 ข้อ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1)ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างการบริหารสัญญา การตรวจรับพัสดุ จำนวน 8 ข้อ 2)ด้านการบริหารควบคุมพัสดุ จำนวน 4 ข้อ 3)ด้านบำรุงรักษา การตรวจสอบ จำนวน 7 ข้อ 4)ด้านการจำหน่ายพัสดุ จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 9 ข้อ ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านปริมาณ จำนวน 3 ข้อ ด้านคุณภาพ จำนวน 3 ข้อ และด้านความพึงพอใจ จำนวน 3 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try-Out) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ขั้นตอนที่ 2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item - total Correlation ซึ่งการบริหารงานพัสดุ มีค่าอำนาจจำแนก (r)

อยู่ระหว่าง 0.452-0.826 ผลการปฏิบัติงาน มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.713-0.831 สอดคล้องกับ Nunnally (1987 : 12) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

ขั้นตอนที่ 3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยรวมและเป็นรายด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการบริหารงานพัสดุ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.795-0.886 และผลการปฏิบัติงานมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.773-0.822 สอดคล้องกับ Nunnally และ Berstein (1994) ได้นำเสนอว่า การหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ในระดับมากกว่า 0.70 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือที่มีคุณภาพเหมาะสม สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 189 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 2 และ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1990)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปพบว่า บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.40 เพศชาย ร้อยละ 19.00 อายุมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 76.20 อายุ 36-40 ปี ร้อยละ 12.70 สมรส ร้อยละ 52.40 โสด ร้อยละ 39.70 พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 65.10 ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ร้อยละ 19.00 การศึกษาปริญญาโท ร้อยละ 54.00 ปริญญาตรี ร้อยละ 36.50 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 68.30 และทำงานระหว่าง 11-15

ปี ร้อยละ 19.00 รายได้ต่อเดือน 25,001-35,000 บาท ร้อยละ 39.70 รายได้มากกว่า 35,000 บาท ร้อยละ 38.10 และสังกัดสำนักงานอธิการบดี ร้อยละ 61.90 และสังกัดคณะฯ/วิทยาลัย ร้อยละ 27.00

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรบริหารงานพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 189 คน มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุโดยรวม อยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้าง และการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ (X1) ($\bar{X}=4.34$) ด้านบำรุงรักษา การตรวจสอบ (X2) ($\bar{X}=4.32$) ด้านการบริหารควบคุมพัสดุ (X3) ($\bar{X}=4.29$) และด้านการจำหน่ายพัสดุ (X4) ($\bar{X}=4.28$) รายละเอียดตั้ง Table 1

Table 1 Opinions regarding overall and individual supplies management of personnel at Mahasarakham University.

Supplies management	\bar{X}	SD	Opinion level
In the purchasing or hiring process and contract management and inspection of supplies (X1)	4.34	0.54	A lot
Materials management and control (X2)	4.29	0.61	A lot
Maintenance, inspection (X3)	4.32	0.62	A lot
Parcel distribution (X4)	4.28	0.69	A lot
Overall	4.30	0.53	A lot

3. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม และเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$) ได้แก่ ด้านคุณภาพ ($\bar{X}=4.54$) อยู่ในระดับมากที่สุด รอง

ลงมา คือ ด้านปริมาณ ($\bar{X}=4.39$) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X}=4.35$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ รายละเอียดตั้ง Table 2

Table 2 Opinions about overall and individual performance results of Mahasarakham University personnel.

Supplies management	\bar{X}	SD	Opinion level
Quantity	4.39	0.63	A lot
Quality	4.54		A lot
Satisfaction aspect	4.35	0.63	A lot
Overall	4.42	0.55	A lot

ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กัน โดยรวม ซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระการบริหารงานพัสดุมีค่าตั้งแต่ 2.377-3.426 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์

กัน แต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการบริหารงานพัสดุแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามผลการปฏิบัติงานโดยรวม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.643-0.744 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดดัง Table 3

Table 3 Multiple correlation analysis of parcel management and results overall work of personnel at Mahasarakham University.

Variable	PYY	X1	X2	X3	X4	VIFs
\bar{X}	4.42	4.34	4.29	4.31	4.27	
SD	0.55	0.54	0.61	0.62	0.69	
PYY		0.643*	0.665*	0.660*	0.647*	
X1			0.652*	0.744*	0.572*	2.377
X2				0.728*	0.697*	2.579
X3					0.722*	3.426
X4						2.403

Remarks: (PYY) Relationships in supply management, In the purchasing or hiring process and contract management and inspection of supplies (X1), Materials management and control (X2), Maintenance, inspection (X3), Parcel distribution (X4), * Statistically significant at the 0.05 level.

การบริหารงานพัสดุ พบว่า 1)ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ (X1) (0.269) 2)ด้าน การควบคุมพัสดุ (X2) (0.213) 3)ด้านบำรุงรักษา การตรวจสอบ (X3) (0.098) และ 4)ด้านการจำหน่ายพัสดุ (X4) (0.202) มีค่า $F=58.951$, $p=0.000$ และ

ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($AdjR^2$) เท่ากับ 0.553 การบริหารงานพัสดุมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายละเอียดดัง Table 4

Table 4 Testing the relationship of regression coefficients to overall performance. of personnel at Mahasarakham University.

Supplies management	Overall performance			
	Coefficient Regression	Standard Tolerance	t	p-value
Constant (a)	1.030	0.230	4.470	0.000*
In the purchasing or hiring process and contract management and inspection of supplies (X1)	0.269	0.077	3.477	0.001*
Materials management and control (X2)	0.213	0.071	3.057	0.003*
Maintenance, inspection (X3)	0.098	0.081	1.213	0.227
Parcel distribution (X4)	0.202	0.061	3.313	0.001*
F = 58.951, p =0.000, AdjR ² = 0.553				

* Statistically significant at the 0.05 level

สรุป

การศึกษาในครั้งนี้พบว่า

1. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 40 ปี สถานภาพสมรส เป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ส่วนใหญ่การศึกษาปริญญาโท ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี รายได้ต่อเดือน 25,001-35,000 บาท และส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานอธิการบดี

2. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ โดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ด้านบำรุงรักษา การตรวจสอบ และด้านการบริหารควบคุมพัสดุ

3. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงาน โดยรวม อยู่ระดับมาก และเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพ และอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านปริมาณ และด้านความพึงพอใจ

4. การบริหารงานพัสดุ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ด้านการบริหารควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ มากกว่า 40 ปี สถานภาพสมรส เป็นพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุน ส่วนใหญ่การศึกษาปริญญาโท ประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 15 ปี รายได้ต่อเดือน 25,001-35,000 บาท และส่วนใหญ่สังกัดสำนักงานอธิการบดี

2. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ โดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ด้านบำรุงรักษา การตรวจสอบ และด้านการบริหารควบคุมพัสดุ

3. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ระดับมาก และเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพ และอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านปริมาณ และด้านความพึงพอใจ

4. การบริหารงานพัสดุ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ด้านการบริหารควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การบริหารงานพัสดุที่มีต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุโดยรวมอยู่ระดับมาก ซึ่งทำให้ทราบถึงการบริหารพัสดุของผู้ปฏิบัติมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องดำเนินการภายใต้ระบบโครงสร้างการดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายและถูกต้องตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและบริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ตลอดจนมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ทรัพยากรที่เป็นคน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการจัดการเพื่อให้เกิดผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ (Chinsongkharm, 2023) การบริหารองค์กรเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากการบริหารจัดการเป็นความรู้ที่สามารถถ่ายทอด มีหลักเกณฑ์และทฤษฎีที่เกิดจากการค้นคว้าเชิงวิทยาศาสตร์ สามารถพิสูจน์ความจริงได้ และสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ว่าด้วยการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้าง

ในหน่วยงานของรัฐ หรือเอกชน ยังมีแนวทางตามนัยของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหลักของกฎหมายมหาชนที่เกี่ยวข้องด้วย ดังนั้น เจ้าหน้าที่พัสดุหรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้อนุมัติ ผู้ควบคุม ตลอดจนคณะกรรมการชุดต่างๆ ที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ตรวจรับ หรือพิจารณาราคามักจะมีปัญหาในการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานพัสดุ

2. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ อยู่ระดับมาก ซึ่งทำให้ทราบถึงบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคามให้ความสำคัญกับงานพัสดุ คือกระบวนการซื้อหรือจ้าง การทำสัญญา และการตรวจ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารงานด้านพัสดุที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติต้องให้ความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ (Mangkala, 2022) งานด้านพัสดุเป็นงานที่มีความเสี่ยงในเรื่องของการเกิดข้อผิดพลาดเนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มติคณะรัฐมนตรีรวมทั้งแนวปฏิบัติของทางราชการที่มีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ ทำให้ผู้ที่รับผิดชอบงานด้านพัสดุต้องหมั่นศึกษาติดตามและเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องโดยยึดหลักการบริหารพัสดุด้านความโปร่งใส ตรวจสอบได้และเป็นธรรม ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนตามที่กำหนดและพร้อมทันต่อความต้องการของผู้ใช้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดความเสี่ยงและความผิดพลาดในการปฏิบัติงานซึ่งจะมีความรับผิดชอบตามกฎหมายต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

3. บุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม อยู่ระดับมาก ซึ่งทำให้ทราบถึงว่าบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการปฏิบัติงานอย่างมี

ประสิทธิภาพส่งผลไปสู่ความสำเร็จและประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยซึ่งสอดคล้องกับ (Noimanee, 2015) การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาในสายงานต่างๆ สามารถใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในหน่วยงานของตนเพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรให้มีคุณภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติงานและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าเพื่อการบรรลุเป้าหมายปฏิบัติงานได้อย่างแม่นยำ ถูกต้องตามแนวทางทางในการตรวจสอบและปฏิบัติให้บรรลุตามตัว บ่งชี้และเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ (Tippayan, 2004) ได้ออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้ถูกประเมินใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบและปฏิบัติให้บรรลุตามตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่กำหนดไว้รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานพัสดุกับการปฏิบัติงานของบุคลากรพัสดุในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. การบริหารงานพัสดุ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุด้านการบริหารควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานโดยรวม เนื่องจากกระบวนการจัดซื้อหรือจ้างเกี่ยวกับพัสดุ เป็นการบริหารงานของพัสดุที่ต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ ตลอดจนถึงขั้นตอนการจำหน่ายพัสดุ ด้วยเพราะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุต้องอาศัยและยึดมั่นในระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อลดความเสี่ยงและลดความผิดพลาดในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ (Mangkala, 2022) ที่พบว่า 1) ด้านการจัดทำแผนการจัดซื้อ/ จัดจ้างประจำปีควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ทันต่อความต้องการของผู้ใช้งาน คำนึงถึงเวลาและงบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร

ที่เพียงพอ 2) ด้านการจัดทำร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ มีการกำหนดร่างขอบเขตของงานและการเปรียบเทียบคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ 3) ด้านการดำเนินการจัดหาพัสดุ ควรส่งเสริมเจ้าหน้าที่ส่วนด้านจัดหาพัสดุได้รับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดหา พักตามกฎระเบียบ 4) ด้านการตรวจรับพัสดุ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ในการตรวจรับพัสดุและต้องทราบระเบียบปฏิบัติภาระหน้าที่รับผิดชอบ 5) ด้านการควบคุมดูแลและบำรุงรักษาพัสดุควรมีการจัดทำทะเบียนคุมพัสดุอย่างรอบคอบ การปรับปรุงแก้ไข การบันทึกรายการในระบบ ทะเบียนให้ถูกต้องและมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง 6) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ควรจัดทำระเบียบ วิธีการและขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนตาม ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560

2. การบริหารงานพัสดุ ด้านกระบวนการซื้อหรือจ้างและการบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ ด้านบำรุงรักษา การตรวจสอบ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานเป็นรายด้าน ด้านปริมาณ เนื่องด้วยผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุจะสร้างผลงานเป็นไปตามที่หน่วยงานกำหนด มีปริมาณที่เหมาะสม จำนวนงานที่เกิดขึ้นได้จัดลำดับความสำคัญจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงานตามที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือเป้าหมายขององค์กร ดังนั้นการให้ความสำคัญกับปริมาณงานที่มอบหมายให้กับเจ้าหน้าที่พัสดุอย่างเหมาะสม เพื่อให้เวลาในการปฏิบัติงาน วางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ ทันทเวลา และลดความเสี่ยงความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Sudsara, 2019) ที่พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของการปฏิบัติงานเกิดจากผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุขาดการวางแผนในกระบวนการของงานพัสดุ และ

ขาดการศึกษาระเบียบเกี่ยวกับพัสดุ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด โดยผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุ โดยผู้ให้ข้อมูลเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุ โดยให้หน่วยงานสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานได้เข้ารับการอบรม การจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้าง และแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานภายในองค์กรทราบโดยทั่วกัน รวมถึงการศึกษาระเบียบเกี่ยวกับงานพัสดุ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและทำให้การปฏิบัติไม่เกิดความล่าช้า

3. การบริหารงานพัสดุ ด้านการบริหารควบคุมพัสดุ และด้านการจำหน่ายพัสดุ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับผลการปฏิบัติงานเป็นรายด้าน ด้านคุณภาพ เนื่องจากการที่องค์กรหรือหน่วยงานได้มีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรับผิดชอบต่องาน มีคุณภาพในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้นย่อมส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Gilley *et al.* (2002) กล่าวว่าบุคลากรเป็นทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจการขององค์กร และได้รับการยอมรับว่ามีส่วนต่อความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กรอย่างยิ่งย่น ภายใต้สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่รวดเร็วและรุนแรง เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นทรัพยากรที่องค์กรคู่แข่งยากที่จะลอกเลียนแบบได้ หรือไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ แต่เมื่อองค์กรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ รวมถึงทักษะต่างๆ ที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรแล้วองค์กรก็ต้องตระหนักว่าจะต้องพัฒนาบุคลากรขององค์กรอยู่เสมอเพื่อองค์กรจะได้มีความพร้อม และสามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล รวมถึงต้องเตรียมความพร้อมให้บุคลากรขององค์กรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอให้เท่าทันและพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บุคลากรงานพัสดุควรเข้ารับการฝึกอบรมความรู้และทักษะที่จำเป็นต่องานพัสดุ เพื่อพัฒนาการบริหารงานพัสดุให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. บุคลากรควรให้ความสำคัญกับการศึกษาพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ในการบริหารงานด้านพัสดุ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบและความสัมพันธ์ของการบริหารงานพัสดุกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคามกับปัจจัยอื่นๆ เช่น ขั้นตอนการปฏิบัติงานผ่านระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยตัวแปรอื่นที่สนับสนุนให้เกิดผลกระทบ และสภาพปัญหาพร้อมอุปสรรคของการบริหารงานพัสดุของบุคลากรในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถให้สถาบันการศึกษาทัดเทียมนานาชาติ

3. ควรมีการศึกษาวิจัย โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถาม เช่น การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลในรูปแบบอื่นที่มีความหลากหลายและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2567 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และ

ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยในด้านจริยธรรมในคนจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เลขที่การรับรอง 448-450/2566

References

- Black, K. (2006). *Business statistics: For contemporary decision making* (4th ed.). John Wiley and Sons.
- Chinsongkharm, S. (2023). Knowledge and understanding about government procurement and supplies management act B.E. 2560 and efficiency of supplies management of staff: A case study of the division of building and ground of Mahasarakham University. *Journal of Organizational Innovation & Culture, Mahasarakham University, 14*(1), 35-48.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed., pp. 202-204). Harper Collins Publishers.
- Division of Building Grounds, Mahasarakham University. (2020). *Personnel statistics for the fiscal year 2020*. Division of Building Grounds, Mahasarakham University.
- Gilley, J. W., Egglund, S. A., & Gilley, A. M. (2002). *Principles of human resource development* (2nd ed.). Perseus.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>
- Mangkala, W. (2022). The effectiveness supply management of Rajamanagala University of Technology Suvarnabhumi Suphanburi Campus. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(4), 403-414.
- Noimanee, S. (2015). *Factors that influence operational achievement: A case study of administrative organization subdistrictklongjinda Samphran district Nakhonpathom Province* [Master's thesis, Phranakhon Rajabhat University].
- Pongsuea, K., Thavisin, N., & Tesniyom, S. (2024). Efficiency of human resource management of Sali Subdistrict Administrative Organization Bangplama District Suphanburi Province. *Journal of Social Science Panyapat (JSSP), 6*(1), 295-308.
- Sudsara, A. (2019). *Problems and development guidelines on material administration for material officials in Rajamangala University of Technology Thanyaburi*. Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Tippayan, A. (2004). *Development of performance evaluation model of Rajabhat Institutes* [Doctoral dissertation, Naresuan University, Department of Educational Research and Evaluation].

Artaphon Chansamut

L Dean's office, Faculty of Home Economics Technology Rajamangala University of Technology Krungthep
email: artaphon.c@mail.rmutk.ac.th

Citation

Chansamut, A. (2025). Smart Supply Chain Management in Thai Universities. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 85-94.

Abstract

An academic manuscript entitled Smart Supply Chain Management in Thai Universities is significant in higher education. The researcher discovered relevant articles based on the results of the literature review. smart supply chain management in Thai Universities is separated into four levels that include Fragmented supply chains, connected supply chains, coordinated supply chains, and Integrated supply chains. An important thing at each level is the progression. An intelligent supply chain seeks to transition from fragmentation to integration by utilizing technology, data, and cooperative methods to improve customer happiness, boost efficiency, and provide a competitive edge. In order to optimize various aspects of smart supply chain process, including advanced analytics and predictive insights, real-time visibility and tracking, automation and robotics, supplier collaboration and integration, risk management, and resilience able to take advantage of smart supply chain, universities must leverage the smart supply chain. To expedite the Thai Universities' management processes, effective and capable of making the right choices, provide value for educational establishments, and deliver outcomes that satisfy end users who are graduates and complete research or other finished products. for educational establishments to comply with their vision, mission, strategic plans, and government action plan to achieve objectives. smart supply chain management in Thai Universities aimed to support the Thai universities.

Keywords: Smart supply chain management, Thai Universities, Integrated supply chain, Advanced technology, Efficiency

การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย

อรรถพล จันทร์สมุด

สำนักงานคณบดี คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้ากรุงเทพ

อ้างอิง

อรรถพล จันทร์สมุด. (2568). การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย. วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ, ปีที่ 16(1), หน้า 85-94.

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ เรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทยมีความสำคัญในระดับอุดมศึกษา นักวิจัยค้นพบบทความที่เกี่ยวข้องโดยอิงจากผลการทบทวนวรรณกรรม การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ห่วงโซ่อุปทานแบบแยกส่วน ห่วงโซ่อุปทานที่เชื่อมต่อ ห่วงโซ่อุปทานแบบประสานกัน และห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการ สิ่งสำคัญในแต่ละระดับ คือ ความก้าวหน้า ห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนจากการแยกส่วนไปสู่การบูรณาการโดยใช้เทคโนโลยี ข้อมูล และวิธีการร่วมมือเพื่อปรับปรุงความสุขของลูกค้า เพิ่มประสิทธิภาพ และมอบความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านต่างๆ ของกระบวนการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ รวมถึงการวิเคราะห์ขั้นสูงและข้อมูลเชิงลึกที่สามารถคาดการณ์ได้ การมองเห็นและการติดตามแบบเรียลไทม์ ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ ความร่วมมือและการบูรณาการของซัพพลายเออร์ การจัดการความเสี่ยง และความยืดหยุ่นที่สามารถใช้ประโยชน์จากห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะได้ มหาวิทยาลัยจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ เพื่อเร่งกระบวนการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยในไทยให้มีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการตัดสินใจที่ถูกต้อง มอบคุณค่าให้กับสถาบันการศึกษา และส่งมอบผลลัพธ์ที่ตอบสนองผู้ใช้ปลายทางซึ่งเป็นบัณฑิต และงานวิจัยสำเร็จรูป หรือผลิตภัณฑ์สำเร็จอื่น ๆ เพื่อให้สถาบันการศึกษาปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการให้บรรลุวัตถุประสงค์ การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย สามารถสนับสนุนมหาวิทยาลัยไทยได้

คำสำคัญ: การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ, มหาวิทยาลัยไทย, ห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการ, เทคโนโลยีขั้นสูง, ประสิทธิภาพ

บทนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ด้วยการมีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนายุทธศาสตร์และนโยบายของกระทรวงเป็นแผนการปฏิบัติราชการ บริหารจัดการทรัพยากร และบริหารราชการประจำทั่วไปของกระทรวงอย่างมีประสิทธิภาพและบูรณาการ เพื่อให้การปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงบรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของกระทรวง (Office of the Permanent Secretary, 2019) ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยของไทยได้มีวิสัยทัศน์การกำหนดยุทธศาสตร์ แผนการปฏิบัติราชการแต่อาจจะไม่มีปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรหรือข้อมูล ได้แก่ อาจารย์ งานวิจัย รางวัล การติดตามตัวชี้วัด การพัฒนาบุคลากร และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งอาจจะไม่ครบ ไม่สมบูรณ์ จึงทำให้มหาวิทยาลัยขาดประสิทธิภาพการทำงานหลายอย่างทำให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในมหาวิทยาลัยอาจจะทำให้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้าสู่ยุคใหม่ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมถึงส่งเสริมเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการมหาวิทยาลัยให้ยั่งยืน ขณะที่มหาวิทยาลัยบางแห่งอาจจะต้องพบปัญหาการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ การปฏิรูปโครงสร้างของมหาวิทยาลัยด้านอุปทานเป็นมาตรการเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญในการเพิ่มแรงผลักดันของการเติบโตของมหาวิทยาลัยให้มีความยั่งยืน ซึ่งการแก้ไขปัญหาก็สอดคล้องกับพันธกิจหลัก ได้แก่ การผลิตบัณฑิต งานวิจัย การบริหารจัดการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จำเป็นต้องแก้ไขปัญหาลงลึกซึ่งการพัฒนาวิทยาลัยระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะมีผลอย่างมากในการพัฒนามหาวิทยาลัย ในการผลิตบัณฑิต การ

ผลิตงานวิจัย การบริหารจัดการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยช่วยให้มีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในการดำเนินงาน ระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะจะเชื่อมโยงกันครบวงจร ซึ่งขอบเขตของการจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะจะขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีขั้นสูง ได้แก่ การประมวลผลแบบคลาวด์, การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่, internet of things (IoT), smart sensors, ระบบทางกายภาพในโลกไซเบอร์, การพิมพ์ 3 มิติ (การผลิตแบบเพิ่มเติม), machine learning, ความเป็นจริงเสมือน (VR), ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ระบบประมวลผลการผลิต, blockchain, โดรน, หุ่นยนต์, การทำงานร่วมกับหุ่นยนต์, augmented reality (AR) และยานยนต์อัตโนมัติ ฯลฯ .เทคโนโลยีขั้นสูงจะช่วยให้การตัดสินใจการขับเคลื่อนด้วยข้อมูล มองเห็นข้อมูลได้แบบเรียลไทม์ ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว และตอบสนองเชิงรุก ตลอดทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะรวมถึงสามารถเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับสถาบันอุดมศึกษา ด้วยการจัดการศึกษาด้านการผลิตบัณฑิต งานวิจัย โครงการ การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเป็นเลิศ การคาดการณ์ความต้องการ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดส่งนักศึกษาสำเร็จการศึกษา การลดความเสี่ยงการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษา ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้เกิดการตอบสนองจัดการศึกษาในการดำเนินงานมหาวิทยาลัยให้ยั่งยืน ระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะมาใช้ในมหาวิทยาลัยไทย จึงสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับการจัดการมหาวิทยาลัยได้ (Cao & Jiang, 2021) ผู้เขียนเกิดแนวคิดที่จะศึกษา การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทยเพื่อให้มหาวิทยาลัยไทยเป็นศูนย์กลางนวัตกรรมการประยุกต์ใช้ห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะและกลายเป็นส่วนสำคัญของ การจัดการมหาวิทยาลัยในไทยเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ

การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ คือ การจัดการดำเนินงานในระบบห่วงโซ่อุปทานที่ครอบคลุมถึง การวางแผน การจัดหา การผลิต การจัดส่ง การส่งคืน เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์โดยผ่านการประสานรวมเทคโนโลยีขั้นสูงได้แก่ การประมวลผลแบบคลาวด์, การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่, internet of things (IoT), smart sensors, ระบบทางกายภาพในโลกไซเบอร์, การพิมพ์ 3 มิติ (การผลิตแบบเพิ่มเติม), machine learning, ความเป็นจริงเสมือน (VR), ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ระบบประมวลผลการผลิต, blockchain, โดรน, หุ่นยนต์, การทำงานร่วมกับหุ่นยนต์, augmented reality (AR) และยานยนต์อัตโนมัติ ฯลฯ เขามาใช้ในแต่ละส่วน อย่างเหมาะสม สอดคล้อง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการองค์กร ทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัยให้เป็นองค์กรรวม เพื่อให้บรรลุพันธกิจ ความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง มีผลการจัดการที่เป็นเลิศ การบริหารจัดการเพื่อผลการจัดการโดยรวมที่จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมององค์การเป็นหนึ่งระบบที่มีการปฏิบัติการที่พึ่งพาอาศัยกัน ระบบจะประสบความสำเร็จต้องอาศัย การสังเคราะห์ การมุ่งไปในแนวทางเดียวกัน และการบูรณาการที่มีลักษณะเฉพาะตัวในแต่ละสถาบัน การสังเคราะห์ หมายถึง การมองภาพรวมของสถาบัน โดยใช้คุณลักษณะที่สำคัญ ของสถาบัน รวมถึงสมรรถนะหลัก วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ และระบบงาน การมุ่งไปในแนวทางเดียวกัน หมายถึง การอาศัยความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่างๆ ในสถาบัน เพื่อให้แผนงาน กระบวนการ ตัววัด ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ มีความสอดคล้องซึ่งกันและกัน การบูรณาการ หมายถึง การที่องค์ประกอบทุกภาคส่วนในระบบการบริหารจัดการของสถาบัน มีการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ เป็นหนึ่งเดียว และเป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นการต่อยอดจากการมุ่งไปในแนวทางเดียวกัน

หลักสำคัญของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ

IBM (2009) ได้กล่าวถึง ห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะเน้นการสร้างห่วงโซ่อุปทานเสมือนข้อมูลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปข้างหน้าของระบบการจัดการอินเทอร์เน็ตที่มีความแตกต่างกัน “ห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ” มีความสำคัญกับการบูรณาการอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง เครือข่ายเซ็นเซอร์ และอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่มากขึ้นผ่านการจัดการข้อมูลแบบคล่องตัว รวดเร็ว มองเห็นภาพได้มากขึ้น เช่น

อุปกรณ์การศึกษา ได้แก่ กระดาน โต๊ะเรียน ห้องเรียนที่สามารถเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถที่จะเรียนรู้นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ กับนักศึกษาได้

Luo Gang (2009) ได้นำเสนอ ห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ การบูรณาการ การจัดการที่ครอบคลุมระหว่างองค์กรต่างๆ โดยผสานเทคโนโลยีของทุกสิ่งเข้าด้วยกัน วิธีการของเทคโนโลยีของการจัดการห่วงโซ่อุปทานสมัยใหม่ ที่สามารถรับรู้ถึงความฉลาด เครือข่ายอัตโนมัติของห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งหัวใจหลักของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ คือ การทำให้สมาชิกของห่วงโซ่อุปทานได้ตระหนักถึงการเชื่อมต่อประสานการดำเนินงานให้ราบรื่น การไหลเวียนของข้อมูล ในกระบวนการหลัก สำคัญ ได้แก่

1) วัตถุดิบ (Raw Material) จาก Suppliers ผ่านกระบวนการผลิตต่างๆ จนอาจกลายเป็นวัตถุดิบใหม่หรือสินค้าและบริการ ส่งถึงมือลูกค้า ซึ่งจะ เป็นลักษณะของการไหลของผลิตภัณฑ์ (Product Flow)

2) ชิ้นส่วนต่างๆ ไหลเวียนกลับไปยัง Supplier เช่น การนำส่วนประกอบบางอย่างกลับมาใช้ใหม่ (Reverse Product Flow) เป็นต้น

3) เงิน (Cash) กระบวนการไหลจากลูกค้า ผ่านกระบวนการต่างๆ โดยเงินบางส่วนถูกหักไว้เป็นค่าดำเนินการของบริษัท จนถึง Supplier ซึ่งเรียกว่า Cash Flow

4) เทคโนโลยีขั้นสูง (Advanced technology) ได้แก่ การประมวลผลแบบคลาวด์, การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่, internet of things (IoT), smart sensors, ระบบทางกายภาพในโลกไซเบอร์, การพิมพ์ 3 มิติ (การผลิตแบบเพิ่มเติม), machine learning, ความเป็นจริงเสมือน (VR), ปัญญาประดิษฐ์ (AI), ระบบประมวลผลการผลิต, blockchain, โดรน, หุ่นยนต์, การทำงานร่วมกับหุ่นยนต์, augmented reality (AR) และยานยนต์อัตโนมัติ ฯลฯ จะกระจายอยู่ในทุกๆ กระบวนการ ที่ทำให้สามารถมองเห็น (Visibility) ภาพรวมของข้อมูลได้ทั้งหมด ตัวอย่าง การใช้ระบบ ERP (ERP, WPS, MES, CRM) สามารถนำ Blockchain มาใช้ เพื่อช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงิน การติดตามการซื้อและจัดส่งวัสดุ การดูแลลูกค้า เพื่อให้มีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ จนลดข้อพิพาท เพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า และสามารถติดตามข้อมูลได้ หรือ การนำ RFID มาช่วยตรวจสอบติดตามสินทรัพย์ภายในมหาวิทยาลัย เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การเสนอราคา การตรวจสอบ การแท่งจำหน่าย พัสดุฯ เป็นต้น (Udomthanathira, 2024)

ลักษณะของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานทั้งหมด ซึ่งเน้นถึงผู้นำในการเคลื่อนย้ายจาก ผู้ส่งมอบ ผู้ผลิต การกระจาย ไปสู่ลูกค้าด้วยการบูรณาการ อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง เครือข่ายเซ็นเซอร์ และอินเทอร์เน็ตที่มีอยู่มากขึ้นผ่านการจัดการข้อมูลแบบคล่องตัว รวดเร็ว มองเห็นภาพได้มากขึ้น

2. สร้างแผนกลยุทธ์ที่เน้นความต้องการของลูกค้าไปที่การบูรณาการกระบวนการตั้งแต่ต้นทาง ถึงปลายทาง และสร้างห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะได้

3. สร้างความถูกต้อง และเกิดการผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการอัปเดตผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปด้วยการบริการใหม่

4. ส่งเสริมการครอบคลุมด้วยวงจรการจัดการ มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย การตลาด ซัพพลายเออร์ อาคารเรียน กระบวนการข้อมูล ด้วยการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงประสานการทำงานร่วมกัน ทำให้วิเคราะห์ มองเห็นภาพรวมมหาวิทยาลัยได้ชัด (Cao & Jiang, 2021)

ประโยชน์ของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย มีดังนี้

1. ส่งเสริมความความยืดหยุ่น เกิดการตอบสนองที่ดีขึ้น ด้วยการวางแผนห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะมอบความยืดหยุ่นในระดับที่น่าพอใจขององค์กร ช่วยให้ธุรกิจมหาวิทยาลัยไทย สามารถปรับแต่งห่วงโซ่อุปทานให้ตรงกับความต้องการเฉพาะของแต่ละองค์กรได้ มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน

2. ส่งเสริมการขยายตัว ระบบห่วงโซ่อุปทานเชื่อว่าวางแผนห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะจะมีความสำคัญต่อการจัดการการขยายสู่ธุรกิจการศึกษาแบบใหม่ ได้แก่ การตลาด ที่จะมีโอกาสในการขยายการดำเนินงานไปยังพันธมิตรใหม่ๆ หรือ ขยายขนาดกิจกรรมโดยใช้ประโยชน์จากแหล่งที่มา สำหรับสินค้าและบริการ สิ่งนี้อำนวยความสะดวกในการบูรณาการซัพพลายเออร์เพิ่มเติมได้อย่างราบรื่น และช่วยให้ธุรกิจการศึกษา สามารถเข้าถึงตลาดแบบใหม่เป็นการเพิ่มศักยภาพในการเติบโต

3. ส่งเสริมความแม่นยำ การวางแผนการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะสามารถลดข้อผิดพลาดในการคาดการณ์ได้ ด้วยการควบคุมพลังของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ

การเรียนรู้ของเครื่อง (ML) แพลตฟอร์มอัจฉริยะจะปฏิวัติการดำเนินงานของห่วงโซ่อุปทานโดยการคาดการณ์ความต้องการ ระดับสินค้าคงคลัง และปัจจัยสำคัญอื่นๆ ได้อย่างแม่นยำ การผสมผสานเทคโนโลยีขั้นสูงเหล่านี้ส่งผลให้การคาดการณ์และการวางแผนมีความแม่นยำยิ่งขึ้นอย่างมาก ช่วยให้จัดการศึกษาเพื่อดำเนินการที่เป็นเลิศ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลรอบด้านและเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการห่วงโซ่อุปทานให้สอดคล้องกัน

4. ส่งเสริมความเร็วในการจัดการ มหาวิทยาลัยไทย คือ การวางแผนห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทยจะช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการส่งมอบลงได้ ด้วยกระบวนการตัดสินใจรวดเร็ว และปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างคล่องตัว ด้วยความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานพันธมิตรเกิดความคล่องตัว คว่าโอกาส ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดในเชิงรุก

5. ส่งเสริมด้านสถิติต้นทุน การวางแผนห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะสามารถลดต้นทุนการถือครองวัตถุดิบสำเร็จรูปได้ดีกว่าห่วงโซ่อุปทานแบบเดิม การวางแผนห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะจะเป็นการนำเสนอทางเลือกที่คุ้มค่าซึ่งพิสูจน์ในระยะยาวได้จริง ซึ่งประสิทธิภาพด้านต้นทุนทำให้เป็นทางเลือกที่เหมาะสม นำไปใช้จัดการองค์กรได้

ความสำคัญของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย มีดังนี้

1. สามารถทำการวิเคราะห์ขั้นสูงและข้อมูลเชิงลึกเชิงคาดการณ์ ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ขั้นสูง รวมถึง Machine learning และปัญญาประดิษฐ์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลห่วงโซ่อุปทานจำนวนมาก ด้วยการเชื่อมโยงจากข้อมูลเชิงลึกเชิงคาดการณ์ สามารถคาดการณ์รูปแบบความ

ต้องการ เพิ่มประสิทธิภาพระดับวัตถุดิบ ปรับปรุงตารางการผลิต และปรับปรุงประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานโดยรวม

2. สามารถมองเห็น ติดตามแบบเรียลไทม์ใช้เทคโนโลยี เช่น เซ็นเซอร์ IoT แท็ก RFID และการติดตาม GPS เพื่อให้มองเห็นห่วงโซ่อุปทานแบบเรียลไทม์ ซึ่งช่วยให้สามารถตรวจสอบระดับสินค้าคงคลัง ติดตามการจัดส่ง และระบุปัญหาความล่าช้าได้ ด้วยข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน อีกทั้ง สามารถตัดสินใจโดยมีข้อมูลครบถ้วนและแก้ไขปัญหาเชิงรุกได้

3. ส่งเสริมการใช้ระบบอัตโนมัติ การดำเนินงานห่วงโซ่อุปทานเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและผลผลิต กระบวนการอัตโนมัติด้วยหุ่นยนต์ (RPA) สามารถทำให้งานที่ซ้ำกันโดยอัตโนมัติ เช่น การป้อนข้อมูลหรือการประมวลผลคำสั่งซื้อ ในขณะที่ระบบหุ่นยนต์สามารถช่วยในการดำเนินงานวัตถุดิบ การส่งมอบ การบรรจุหีบห่อ ด้วยการลดแรงงานคน และข้อผิดพลาดของมนุษย์ สามารถปรับปรุงกระบวนการและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดสรรทรัพยากรได้

4. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการบูรณาการของซัพพลายเออร์ ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับซัพพลายเออร์โดยการรวมระบบและข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน ด้วยการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับการคาดการณ์ความต้องการ ระดับวัตถุดิบ และกำหนดการผลิต สามารถปรับปรุงการประสานงาน ลดเวลาในการผลิต และปรับปรุงการมองเห็นห่วงโซ่อุปทานโดยรวม แพลตฟอร์มและเครื่องมือการทำงานร่วมกันอำนวยความสะดวกในการสื่อสารและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดได้อย่างราบรื่น

5. ช่วยสนับสนุน การจัดการความเสี่ยงและความยืดหยุ่น ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะเพื่อปรับปรุงการจัดการความเสี่ยงและสร้าง

ความยืดหยุ่น ซึ่งรวมถึงการใช้การวิเคราะห์เชิงคาดการณ์ เพื่อระบุการหยุดชะงักที่อาจเกิดขึ้น การดำเนินการตามแผนฉุกเฉิน การกระจาย ฐานซัพพลายเออร์ของคุณ และการสร้างเส้นทางห่วงโซ่อุปทานทางเลือก ที่สามารถบรรเทาผลกระทบจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดที่สามารถรักษาความต่อเนื่องได้ด้วยการจัดการความเสี่ยงในเชิงรุก และสร้างความยืดหยุ่นในห่วงโซ่อุปทานขององค์กร (Polestar, 2024).

ระดับของระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. ห่วงโซ่อุปทานแบบแยกส่วน เป็นระยะการเดินทางสู่ระบบห่วงโซ่อุปทาน เกิดจากการดำเนินงานที่แยกส่วนประโยชน์จากความคิดริเริ่มด้านเทคโนโลยีจึงไม่ได้เพิ่มมูลค่าโดยรวมหรือนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการทำงาน การมองเห็นในห่วงโซ่อุปทานได้น้อย เนื่องจากการใช้งาน IoT ในช่วงเริ่มต้น และการพึ่งพาวิธีการติดตามด้วยตนเอง เครื่องมือพื้นฐาน เช่น สเปรดชีต ใช้สำหรับกระบวนการที่ซับซ้อน เช่น การวางแผนการผลิตเนื่องจากขาดหรือการนำระบบองค์กรไปใช้งานไม่ดีในขณะที่รวบรวมข้อมูลประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานและใช้เชิงรุกมากขึ้น การตอบสนองต่อความน้อยลงของระดับบริการเนื่องจากการไหลของข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในห่วงโซ่อุปทานไม่เพียงพอ ทำให้เกิดการตัดสินใจแยกส่วน เช่น ระบบการติดตามภาวะการณ์มีงานทำของบัณฑิต

2. ห่วงโซ่อุปทานที่เชื่อมต่อกัน เป็นห่วงโซ่อุปทานแบบก้าวไปข้างหน้าจากขั้นตอนการสำรวจและเริ่มนำเทคโนโลยีที่ช่วยให้การไหลของข้อมูลระหว่างคู่ค้าและฟังก์ชันต่างๆ ง่ายขึ้น ห่วงโซ่อุปทานเหล่านี้มีระดับการมองเห็นที่สูงขึ้นเนื่องจากการใช้ระบบติดตามและตรวจสอบแบบดิจิทัลและ IoT ห่วงโซ่อุปทานเหล่านี้ได้จัดหาระบบการจัดการข้อมูลซึ่งสามารถทำหน้าที่เป็นบันไดสู่การปรับใช้โซลูชันแบบองค์รวมที่ขับเคลื่อนด้วยอัลกอริทึมการเรียนรู้ของเครื่องจักรที่นำทางในการสร้างข้อมูลเชิงลึกจาก

ข้อมูลใหม่ที่เกิดขึ้นโดยใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ทั่วไปและวิธีการวิเคราะห์ การทำงานแบบใหม่ๆ มาใช้ ผู้นำหรือผู้บริหารจำเป็นต้องผลักดันแนวทางข้างหน้าโดยสร้างความสนใจและการสนับสนุนจากผู้ถือผลประโยชน์เพื่อมุ่งเน้นไปที่ระบบอัตโนมัติและแนวทางที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลในการตัดสินใจได้

3. ห่วงโซ่อุปทานแบบประสานกัน เป็นห่วงโซ่อุปทานที่เชื่อมต่อกันและกลายเป็นห่วงโซ่อุปทานที่ประสานงานกันเมื่อมหาวิทยาลัยไทยมีการสร้างข้อมูล ตัดสินใจที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลในห่วงโซ่ทั้งหมดและได้ก้าวไปข้างหน้าจากโซลูชันเทคโนโลยีที่แยกส่วนตามหน้าที่ห่วงโซ่อุปทานมีความครบถ้วนสมบูรณ์ในการรวบรวม การจัดโครงสร้าง การวิเคราะห์ และการสร้างข้อมูลเชิงลึก นอกจากนี้ยังบรรลุการมองเห็นแบบครบวงจรแบบเรียลไทม์ในห่วงโซ่คุณค่าซึ่งข้อมูลแบบเรียลไทม์จะทำงานผ่านอัลกอริทึมปัญญาประดิษฐ์ที่ซับซ้อนซึ่งสร้างสถานการณ์ที่คาดการณ์ล่วงหน้าและลดความเสี่ยงได้ห่วงโซ่อุปทานนี้จะมีความยืดหยุ่นและแข็งแกร่งมากกว่าห่วงโซ่อุปทานแบบเดิมมาก ห่วงโซ่อุปทานสามารถคาดการณ์ผลกระทบของเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งห่วงโซ่ เช่น การหยุดให้บริการส่งข้อมูล ข่าวสาร วัตถุประสงค์ และสามารถแนะนำการดำเนินการแก้ไขเชิงรุกได้

4. ห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลภายในแบบครบวงจรพร้อมกับรายงานผลกระทบของปัจจัยภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงข้อมูลจัดซื้อวัตถุดิบของมหาวิทยาลัยแบบเรียลไทม์ ห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเส้นทางอย่างชาญฉลาดและอัตโนมัติเพื่อให้แน่ใจว่ารักษามูลค่าไว้ได้ห่วงโซ่อุปทานสามารถวางแผนเส้นทาง การจัดหาใหม่แบบเรียลไทม์เพื่อให้แน่ใจว่าระดับการบริการจะไม่ถูกขัดขวางในระยะสั้น และสามารถแนะนำการดำเนินการในระยะยาวเพื่อลดความเสี่ยงได้ ดังนั้น ระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะเพื่อการจัดการมหาวิทยาลัยตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศจึงเป็นสิ่งสำคัญ

ที่จะต้องทราบว่าระดับของระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ แสดงถึงการเดินทางที่ก้าวหน้า และไม่ใช่ว่าทุกองค์กรจะไปถึงระดับบูรณาการ เป้าหมายของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ คือ การย้ายจากการกระจายตัวไปสู่การบูรณาการ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีข้อมูล และแนวทางปฏิบัติในการทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า และ

ขับเคลื่อนความได้เปรียบทางการแข่งขัน Nagarro (2021) ได้นำเสนอระบบห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย สามารถแสดงถึงการเดินทางแบบใหม่ด้วยการการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีขั้นสูง ข้อมูล และแนวทางปฏิบัติในการทำงานร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า และขับเคลื่อนความได้เปรียบทางการแข่งขัน

Supply Chain Activities	Modular Supply Chain	Connected Supply Chain	Coordinated Supply Chain	Integrated Supply Chain
Planning	Forecasting for the planning of Thai university management based on past supply chain data	Forecasting for the planning of Thai university management using information from all partners in the supply chain	Forecasting for the planning of Thai university management using real-time data retrieval and scenario planning	Continuous planning of Thai university management with forecasting based on real-time impacts of external and internal factors
Procurement and Development	Simple component cost estimation based on part similarity and raw material cost	Research, cost comparison, study methods, and implementation	Joint component design with suppliers who share responsibility	Long-term relationships with suppliers involving shared design knowledge and technology usage
Procurement	Managing supply risk using manually collected supplier performance data	Supplier risk and performance are managed through automated data collection and analysis	Blockchain enables supplier risk, performance, and contract management	Automated real-time management of supplier risk and performance with full spend visibility
Supply Chain Operations	Basic production planning with visibility at the finished goods level and manual intervention to control deviations	- Constraint-based production planning according to demand plans with inventory management using machine learning algorithms - Constraint-based production planning based on demand with inventory management through machine learning algorithms	Integrated university asset maintenance and performance with production planning and multi-level material management operations	Utilization of the university's digital twin system integrated with automated scenario-based production planning
Distribution	Basic fleet management system used for data recording and management	Real-time vehicle and in-transit inventory visibility with basic automation	Vehicle routing and load recommendations through artificial intelligence algorithms and the implementation of robotic process automation	Real-time route updates based on external factors
Integration	Disparate, non-integrated systems requiring high effort to collect actionable data	Enterprise systems with capabilities to store and connect data	Cloud-based reward systems with real-time updated data across various functions	Enterprise systems are integrated with partners across the entire supply chain for seamless data flow

สรุป

การจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทยมีความสำคัญในระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ห่วงโซ่อุปทานแบบแยกส่วน ห่วงโซ่อุปทานที่เชื่อมต่อ ห่วงโซ่อุปทานแบบประสานกัน และห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปสู่การบูรณาการโดยใช้เทคโนโลยี ข้อมูล และวิธีการร่วมมือเพื่อปรับปรุงความสุขของลูกค้า เพิ่มประสิทธิภาพ และมอบความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบห่วงโซ่อุปทานได้ก้าวไปสู่ยุคของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะที่ตั้งอยู่บนอินเทอร์เน็ตของห่วงโซ่อุปทานและข้อมูลขนาดใหญ่ การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ขั้นสูงมาใช้จัดการมหาวิทยาลัยไทยจะทำให้ตระหนักถึงรูปแบบการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการทั้งหมด ได้แก่ การผลิตบัณฑิต งานวิจัย การบริหารจัดการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การจัดซื้อวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การตรวจรับ การผลิต และการจัดเก็บไปจนถึงการจัดส่ง และการบริการ ซึ่งเป็นการรวมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอัจฉริยะสมัยใหม่ และเทคโนโลยีของห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะ ดำเนินงานทั้งหมด สามารถรายงานแสดงภาพออกมาได้ และรายงานผลการดำเนินงาน การรับรู้ และการปรับเปลี่ยนการจัดการมหาวิทยาลัยในไทย

ให้มีการรายงานออกมาแบบเรียลไทม์อัตโนมัติพร้อม การมองเห็นภาพรวมทุกอย่างแบบสมบูรณ์รวดเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดการห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะในมหาวิทยาลัยไทย

1. ควรสร้างรูปแบบธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลใหม่เพื่อรับข้อมูลเชิงลึกยอมรับระบบคลาวด์ เพื่อยกระดับขนาดให้คมชัดยิ่งขึ้น และลดเวลาในการออกสู่สังคม เช่น การพัฒนาระบบสารสนเทศ เพื่อการจัดการศึกษาในห่วงโซ่อุปทานอัจฉริยะสำหรับมหาวิทยาลัยไทยเพื่อให้สามารถบันทึกข้อมูลติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบ
2. ควรพัฒนามหาวิทยาลัยไทยให้เป็นระบบห่วงโซ่อุปทานแบบบูรณาการ เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ในองค์กร
3. ควรพัฒนาแพลตฟอร์มที่เชื่อถือได้ปลอดภัยจากผู้ใช้งาน ด้วยการศึกษาจากหน่วยงานองค์กรที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในทุกฟังก์ชันของห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้สามารถใช้งานระบบอัตโนมัติได้ เช่น การพัฒนาระบบการวางแผนทรัพยากรองค์กรด้วย Blockchain ที่จะช่วยให้การทำธุรกรรมทางการเงิน การติดตามการซื้อและจัดส่งวัสดุ เพื่อให้มีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ

References

- Cao, Y., & Jiang, H. (2021). Research on the construction of smart supply chain system under the background of supply side reform. *E3S Web of Conferences*, 235, 1-5. <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202123503027>
- IBM. (2009). *The smarter supply chain of the future*. <https://ftpmirror.your.org/pub/misc/ftp.software.ibm.com/la/documents/gb/mx/GBE03183USEN.pdf>
- Nagarro. (2021, July 14). *Intelligent supply chains: Moving from fragmented to coordinated management*. <https://www.nagarro.com/en/blog/intelligent-supply-chain-maturity>
- Office of the Permanent Secretary. (2019). *Duties and powers*. <https://www.ops.go.th/th/aboutus/role-Mandate>

Polestar. (2024, February 21). *Revolutionizing the future: How intelligent supply chains are redefining efficiency*. <https://www.polestarllp.com/blog/guide-to-intelligent-supply-chains>

Udomthanathira, K. (2024, March 14). *Supply chain flow*. IOK2U. <https://www.iok2u.com/article/logistics-supply-chain/sc-supply-chain-flow>

**The Development of Learning Activities Based
on Reflective Thinking and Peer Scaffolding for
Undergraduate Students in a Course of Study
“Learning Development for Elementary Students”,
Roi - Et Rajabhat University**

Journal of Organizational Innovation & Culture, 16(1), 95-109.

ISSN: 2730-3830(Online) ISSN: 1906-893X (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Received (7 November 2023) : Revised (1 February 2024) : Accepted (24 May 2024)

Umaporn Waiyarat^{1*}, Permporn Summart¹, Wichit Thiradachochai¹
and Kochaporn Numnaphol²

¹ Lecturer, Faculty of Education, Roi - Et Rajabhat University

² Associate Professor, Faculty of Education, Roi - Et Rajabhat University

* Corresponding author: Umaporn Waiyarat, email: umapornedupsy009@gmail.com (Waiyarat, U.)

Citation

Waiyarat, U., Summart, P., Thiradachochai, W. & Numnaphol, K. (2024). The Development of Learning Activities Based on Reflective Thinking and Peer Scaffolding for Undergraduate Students in a Course of Study “Learning Development for Elementary Students”, Roi - Et Rajabhat University. *Journal of Organizational Innovation & Culture*, 16(1), 95-109.

Abstract

This research aims to: 1) develop learning activities based on reflective thinking and peer scaffolding for undergraduate students in the “Learning Development for Elementary Students” course, and 2) study the results of implementing these learning activities. The target group consisted of 28 undergraduate students in the Faculty of Education at Roi-Et Rajabhat University. The research tools included the developed learning activities, a learning log, and a satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis. The findings were as follows: 1) The developed learning activities consisted of 7 components and a 4-step process: introduction to the lesson, knowledge construction, peer scaffolding, and a summary with reflective thinking. The overall appropriateness of the activities was evaluated at a high level by experts. 2) The content analysis of learning logs revealed that the activities developed students’ reflective thinking skills, including the organization of ideas, analysis, and consideration of problem-solving approaches. The peer scaffolding process involved skills such as discussion, offering suggestions, and providing encouragement. The results also showed

that students gained an understanding of child nature and could design activities to promote or solve developmental problems for elementary-level children. Furthermore, the undergraduate students reported the highest level of satisfaction with the learning activities

Keywords: Reflective thinking, Peer scaffolding, Learning activities, Action research

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนสำหรับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อุมาพร ไวยรัตน์¹, เพิ่มพร สุ่มมาตย์¹, วิชิต ธิรเดโชชัย¹ และ กชพร นานาผล²

¹ อาจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² รองศาสตราจารย์, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

อ้างอิง

อุมาพร ไวยรัตน์, เพิ่มพร สุ่มมาตย์, วิชิต ธิรเดโชชัย, และกชพร นานาผล. (2566). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนสำหรับนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. *วารสารนวัตกรรมและวัฒนธรรมองค์การ*, ปีที่ 16(1), หน้า 95-105.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษาด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน (2) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษาด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน การวิจัยครั้งนี้เป็นวิทยานิพนธ์เชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 28 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน สำหรับผู้สอนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษามีองค์ประกอบ 7 ประการและ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสร้างการเรียนรู้ ขั้นเสริมต่อการเรียนรู้ขั้นสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษา และได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับมาก ผลการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษาด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน พบว่า ทักษะการสะท้อนคิดที่ใช้คือการจัดระบบความคิด การวิเคราะห์ การพิจารณาในการแก้ปัญหาและการเสริมต่อการเรียนรู้ที่ใช้คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อชื่นชม การให้ข้อเสนอแนะ และการให้กำลังใจ ผลการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน ออกแบบวิธีการส่งเสริมและแก้ไขพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และนักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การสะท้อนคิด, การเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน, กิจกรรมการเรียนรู้, การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

บทนำ

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษากำหนดให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการสาขาวิชาที่ศึกษา และในกรณีของหลักสูตรวิชาชีพสิ่งสำคัญคือความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Office of the Higher Education Commission, 2009) สอดคล้องกับเป้าหมายของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด โดยพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับความเป็นครู (mission) ซึ่งดำเนินงานโดยคณะครุศาสตร์เพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครูผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง อัตลักษณ์บัณฑิตมีความรอบรู้ในศาสตร์วิชาชีพของบัณฑิต(Hard Skills) และทักษะเชิงสมรรถนะ(Soft Skills) นักศึกษาคณะครุศาสตร์ เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาจะสามารถประกอบอาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Roi-et Rajabhat University, 2021) สาขาวิชาการประถมศึกษา มีการกำหนดรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา (ELM1107) โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการประถมศึกษาชั้นปีที่1 ภาคเรียนที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานทางด้านหลักจิตวิทยาพัฒนาการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน สืบเนื่องจากรายวิชานี้ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) โดยมีแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมต่างๆ ด้วยการลงมือปฏิบัติ สะท้อนความคิดเห็นของตนเองต่อสิ่งที่เรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน โดยกิจกรรมทั้งสองแบบนี้ จะเน้นบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ (Wechayaluck, 2019) เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการประกอบอาชีพครูในอนาคตจึงได้เลือกกิจกรรมการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้ โดยเพื่อนนำมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การสะท้อนคิดมีความสำคัญหลายประการ ได้แก่ การสร้างความท้าทายที่สร้างสรรค์ในการนำเสนอความคิดของตน การจับประเด็นหรือหวนคิดถึงสิ่งที่คิดในรูปแบบที่ถาวรหรือปรับเสริมความคิดใหม่ มีทักษะในการสร้างและจัดลำดับความคิด สังเกตและวิเคราะห์ความคิด สื่อสารความคิดของตนเองกับสิ่งที่ผู้อื่นเข้าใจ เชื่อมโยงองค์ความรู้เก่าและองค์ความรู้ใหม่ ช่วยส่งเสริมให้เป็นนักคิดที่ดีในการตั้งคำถามและให้เหตุผล รูปแบบการสะท้อนคิดมี 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการสะท้อนคิดแบบเล่าสรุปเรื่องราว รูปแบบการสะท้อนคิดแบบวิเคราะห์เหตุผล และรูปแบบการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Rianrila, 2020) วิธีการที่ใช้ในการสะท้อนการคิดคือการบรรยายสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน การประเมินวิเคราะห์ประสบการณ์ วิเคราะห์สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากสถานการณ์ และการวางแผนปฏิบัติในอนาคต (Gibb, 1988) หลักการสะท้อนคิดที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นการสะท้อนคิดแบบวิเคราะห์เหตุผล การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การชื่นชมให้กำลังใจและให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

การเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนเป็นการออกแบบกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ในเชิงรุก (Chun & Cennamo, 2022) แนวคิดของการเสริมต่อการเรียนรู้เป็นการให้ความช่วยเหลือ

ผู้เรียนในการจัดลำดับความสำคัญในการตัดสินใจโดยพิจารณาวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ยั่งยืนซับซ้อน เป็นการทำให้ใจความหลักและแนวคิดสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้และทำให้บทเรียนมีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น (Waiyakoon *et al.*, 2015; Quay & Harper, 2015) วิธีการที่ใช้ในการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน คือการสรุปย่อ การอธิบาย การสอน การบอกเพื่อนโดยตรง การสอบถาม และการเสริมแรงเพื่อนโดยการใช้การพูดชมเชยหรือการพูดให้กำลังใจ (Wintachai, 2018) นอกจากนี้ Driver (2012) ได้กล่าวถึงการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนว่าเป็นการช่วยเหลือจากบุคคลที่มีความรู้พื้นฐานในระดับเดียวกันซึ่งมีความสำคัญเช่นเดียวกับการเสริมต่อการเรียนรู้โดยครูผู้สอน เป็นปรากฏการณ์ของการสังเกตเป็นการสรุปจากการสังเกต ซึ่งจะทำให้การอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ กระจ่างชัดขึ้นกระตุ้นเกิดการคิดที่เชื่อมโยงกับการอธิบายความคิดรอบยอดซึ่งจะช่วยเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ดังนั้นผู้เรียนจึงควรที่จะสอบถามและรับฟังผู้อื่น หลักการเสริมต่อการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ใช้การเชื่อมโยงประสบการณ์ การให้คำแนะนำ การสร้างงานกลุ่มที่ทำหายเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงและให้กำลังใจในการพัฒนางาน

วิธีการสะท้อนคิดนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายและมีความเชื่อมโยงกับการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนในด้านกระตุ้นการคิดในการสร้างสรรค์ผลงานและการวางแผนเพื่อการทำงานร่วมกัน ส่วนการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนมีลักษณะของการทำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นการคิดและการให้กำลังใจให้แรงสนับสนุนในการทำงาน และจากการศึกษาผลของงานวิจัยที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การสะท้อนคิดสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับสูง

(Cheuaiam *et al.*, 2019) ส่วนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนระดับปานกลาง (Wintachai, 2018) ความพึงพอใจต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กับบรรยากาศที่อบอุ่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยความเคารพ ความไว้วางใจ สัมพันธภาพจะมีความเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการเรียน (Bell, 2021) สิ่งที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการเรียนคือการรับรู้ของผู้เรียนถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเรียนเครื่องมือที่ใช้ในการสอน ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจและความพึงพอใจ (Martínez-Roget *et al.*, 2020)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดจึงสนใจนำเทคนิคการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนมาพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเต็กวัยประถมศึกษาโดยมีการพัฒนาชุดกิจกรรมด้วยวิธีการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน มีกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 9 กิจกรรม ครอบคลุมเนื้อหาบทเรียนทั้งหมด 8 บทเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่ครอบคลุมสอดคล้องและเป็นระบบในสาขาวิชาที่ศึกษามีการหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการและการวางแผนการแก้ไขปัญหาพัฒนาการของนักเรียนวัยประถมศึกษาได้ และยังเป็นการพัฒนานวัตกรรมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1990) เพื่อแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนและ

มีความพึงพอใจต่อการเรียน กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการในบริบทการเรียนการสอนมีวงจรการเรียนรู้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นการ ทำงานของกลุ่มและให้การปรึกษาหารือ ร่วมมือกันทำงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการ ฝึกปฏิบัติตามที่กลุ่มกำหนด ผ่านกระบวนการ สะท้อนผลการปฏิบัติ (Nuangchaleram, 2018) โดยกิจกรรมในแต่ละวงจรมีการปรับปรุงแก้ไข กระบวนการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผล ที่ได้จากการดำเนินการตามวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติ การในชั้นเรียนสามารถนำไปสู่การสะท้อนผล (Reflect) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการสอน ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัย ประถมศึกษาโดยใช้การสะท้อนคิดและการเสริม ต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน

2) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ในรายวิชา พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษา ของนักศึกษาโดยใช้การสะท้อนคิดและการเสริมต่อ การเรียนรู้โดยเพื่อน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2564 จำนวน 28 คน (Academic Affairs, Roi-et Rajabhat University, 2021)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาในครั้งนี้ได้แก่

1) ชุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดย เพื่อน สำหรับผู้สอนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษากลับเป็นเอกสาร ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ แนวคิดสำคัญ และแนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) แนวคิด 3) จุดประสงค์ 4) การ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) การประเมินผล 6) สื่อ และอุปกรณ์การเรียนรู้ 7) เวลาที่ใช้ และขั้นตอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ เข้าสู่บทเรียน ขั้นสร้างการเรียนรู้ ขั้นเสริมต่อการ เรียนรู้ ขั้นสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้ การจัด กิจกรรมมีทั้งหมด 9 กิจกรรม ครอบคลุมเนื้อหา 8 บทเรียน โดยจัดกิจกรรมละ 2 ชั่วโมง 30 นาที การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชา พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษาด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดและการเสริมต่อ การเรียนรู้โดยเพื่อน มีทั้งหมด 9 กิจกรรม ดังนี้ 1) การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและ พฤติกรรมเด็กเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม ก่อนการเรียนรู้ 2) การศึกษาพัฒนาการกับ รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้เพื่อฝึกการใช้คำพูด เชิงบวกในการเสริมสร้างพัฒนาการให้กับนักเรียน 3) การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้กับการเสริมสร้าง พัฒนาการเพื่อออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 4) การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้กับการแก้ปัญหา พัฒนาการเพื่อออกแบบกิจกรรมในการให้ความ ช่วยเหลือนักเรียน 5) การสร้าง EF สำหรับเด็ก ประถมศึกษาเพื่อฝึกทักษะในการเสริมสร้าง EF ให้กับผู้เรียน 6) วิธีการสอนและสื่อสำหรับเด็ก ประถมศึกษาเพื่อฝึกฝนทักษะการจัดการเรียนรู้ 7) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ พัฒนาการและการเรียนรู้เพื่อสาคิธการจัการ

เรียนรู้อื่น 8) การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อฝึกทักษะการสังเกตบันทึกข้อมูลในการเสริมสร้างและแก้ปัญหาพัฒนาการ 9) การสรุปการเรียนรู้เพื่อสรุปองค์ความรู้ สะท้อนผล และถอดบทเรียนจากการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ากิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.50$, $S.D.=0.38$) แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนในรายวิชาพัฒนาการที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่

1) แบบบันทึกผลการเรียนรู้ โดยมีข้อคำถาม ได้แก่ การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การนำความรู้ไปใช้กับตนเองและการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ เทคนิคการสะท้อนคิด และเทคนิคการเสริมต่อการเรียนรู้ที่ใช้ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม และการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป ซึ่งข้อคำถามได้ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00

2) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ด้านแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาและการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการมอบหมายชิ้นงานและภาระงาน และด้านรางวัลประเมินผล ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ วัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ การทดสอบหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจ เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

โดยมีองค์ประกอบของแบบสอบถามครบทุกองค์ประกอบแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองหาค่าความเชื่อมั่นกับนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่เรียนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลการตอบแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา (มคอ.3) ร่วมกับการจัดกิจกรรมตามคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษา และให้นักศึกษานบันทึกการเรียนรู้หลังจากทำกิจกรรมทุกครั้ง รวมเวลาในการทำกิจกรรมทั้งสิ้น 9 สัปดาห์ โดยกำหนดเป็น 3 วงจรปฏิบัติการ Kemmis and McTaggart (1990)

วงจรปฏิบัติการที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก 1) ขั้นวางแผนปฏิบัติการ (Planning) แผนการเรียนในสัปดาห์ที่ 1-3 คือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมเด็ก การศึกษาพัฒนาการกับรอยเชื่อมต่อการเรียนรู้อ การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้กับการเสริมสร้างพัฒนาการ 2) ขั้นปฏิบัติการ (Action) นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) นักศึกษาเขียนบันทึกผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) และผู้วิจัยมีการนำผลมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยให้ผู้เรียนสรุป

ความสำเร็จและปัญหา อุปสรรคที่พบ และแนวทางการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างปัญหาที่พบ เช่น เวลาในการทำกิจกรรมมีน้อยเกินไปส่งผลให้งานไม่มีคุณภาพ การแก้ปัญหาคือเพิ่มเวลาในการทำงาน

วงจรปฏิบัติการที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก 1) ขั้นตอนแผนปฏิบัติการ แผนการเรียนในสัปดาห์ที่ 4-6 คือ การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้กับการแก้ปัญหาพัฒนาการ การสร้าง EF สำหรับเด็กประถมศึกษา วิธีการสอนและสื่อสำหรับเด็กประถมศึกษา (Planning) 2) ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action) นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม 3) ขั้นสังเกตการณ์ นักศึกษาประเมินการทำงานของตนเองและเพื่อน นักศึกษาเขียนบันทึกผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Observation) 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) และผู้วิจัยมีการนำผลมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยให้ผู้เรียนสรุปความสำเร็จและปัญหา อุปสรรคที่พบ และแนวทางการแก้ไขปัญหา ตัวอย่างปัญหาที่พบเช่น ไม่เข้าใจการนำเสนอของเพื่อนเนื่องจากสัญญาณอินเทอร์เน็ทขาดหาย การแก้ปัญหา คือ ให้แต่ละกลุ่มส่งไฟล์นำเสนองานให้เพื่อนในกลุ่มรวมเพื่อศึกษาเพิ่มเติม

วงจรปฏิบัติการที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก 1) ขั้นตอนแผนปฏิบัติการแผนการเรียนในสัปดาห์ที่ 7-9 คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล การสรุปการเรียนรู้ (Planning) 2) ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action) นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม 3) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) นักศึกษา ประเมินการทำงานของตนเองและเพื่อน นักศึกษา เขียนบันทึกผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล 4) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection) และผู้วิจัยมีการนำผลมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยให้ผู้เรียนสรุปความสำเร็จและปัญหา อุปสรรคที่พบ และแนวทางการแก้ไข

ปัญหา ตัวอย่างปัญหาที่พบ เช่น มีการเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนกิจกรรม เช่น ตัวอย่างการสาธิตการสอนหลากหลายวิชา การแก้ปัญหาคือเพิ่มวีดิทัศน์การสอนให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2) ผู้วิจัยศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยสรุปเทคนิคที่ใช้และสรุปภาพรวมสิ่งที่ได้เรียนรู้

3) ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน หลังจากได้ดำเนินการจัดกิจกรรมครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้ 1) การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษาโดยใช้การสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน มีการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป 2) การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ความพึงพอใจต่อการเรียนการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปและระดับความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียน การ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด เลขที่ 001/2565 ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัย

ผลการศึกษา

1. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน สำหรับผู้เรียนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กวัยประถมศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้หมายถึงเครื่องมือการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำแนวคิดเรื่องการเสริมต่อการเรียนรู้และการสะท้อนคิดมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 9 กิจกรรม โดยมีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อกิจกรรม 2) แนวคิด 3) จุดประสงค์ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ได้แก่ (4.1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (4.2) ขั้นสร้างการเรียนรู้ (4.3) ขั้นเสริมต่อการเรียนรู้ (4.4) ขั้นสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้ 5) การประเมินผล 6) สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ 7) เวลาที่ใช้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนซึ่งมีความสำคัญในการเริ่มต้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเริ่มต้นที่ดีผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่ดี มีความเป็นมิตร มีความอบอุ่น เพื่อให้สมาชิกในชั้นเรียนมีความคุ้นเคย ไว้วางใจซึ่งกันและกัน กิจกรรมเริ่มต้น ควรออกแบบให้ผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เช่น กิจกรรมพัฒนาสมอง กิจกรรมกายบริหาร โยคะ การฝึกกำหนดลมหายใจ เป็นต้น มีการบอกจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในแต่ละวัน รวมถึงสร้างข้อตกลงร่วมกัน มีการเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนรู้ในครั้งที่แล้ว 2) ขั้นการสร้างการเรียนรู้ เป็นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม การให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การวางแผนการทำงานอย่างเป็นลำดับขั้นตอน แบ่งบทบาทหน้าที่ในการทำงาน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายร่วมกัน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการพัฒนาทักษะทาง

ด้านความรู้ เจตคติ และฝึกฝนทักษะการปฏิบัติ 3) ขั้นเสริมต่อการเรียนรู้ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหรือสมาชิกกลุ่มแต่ละคนได้นำเสนอผลงานหลังจากที่ผู้เรียนได้สร้างงานที่ทำทายในชั้นสร้างการเรียนรู้ ผู้เสริมต่อการเรียนรู้คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ พร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับที่ละขั้นตอนเป็นระยะ ให้โอกาสผู้เรียนได้พูด เล่า อธิบาย ถามตอบคำถามและแสดงความคิดเห็น ช่วยชี้แนะสิ่งที่ดีและสิ่งที่ควรพัฒนา 4) ขั้นสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหรือสมาชิกกลุ่มแต่ละคนได้นำเสนอผลงานหลังจากที่ผู้เรียนได้สร้างงานที่ทำทายในชั้นสร้างการเรียนรู้ ผู้เสริมต่อการเรียนรู้คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ พร้อมให้ข้อมูลย้อนกลับที่ละขั้นตอนเป็นระยะ

2. ผลการเรียนรู้ในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาด้วยเทคนิคการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน มีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) จากข้อคำถามในประเด็นเทคนิคการสะท้อนคิดและเทคนิคการเสริมต่อการเรียนรู้ที่ใช้ คือ การพูดคุย การติชม การพูดคุยเชิงบวกในการสอน และการให้กำลังใจและการสร้างแรงจูงใจ

ผลการเรียนรู้พบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในการนำความรู้มาจัดระบบการสอนเด็กให้เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนตามระดับชั้นและความสามารถของผู้เรียน

จาก Table 1 แสดงให้เห็นว่าจากการบันทึกผลการเรียนรู้ในประเด็นเรื่องการนำความรู้ไปใช้ นักศึกษาเกิดผลการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและการแก้ปัญหาพัฒนาการมากที่สุด รองลงมาได้แก่การนำความรู้มาจัดระบบการสอนเด็กให้เหมาะสมกับช่วงชั้น และความสามารถของผู้เรียน และการใช้คำพูดเชิงบวกในการสอนนักเรียน การวางแผนออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และวิธีการส่งเสริมและแก้ไขพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม แสดง Table 1

Table 1 Importance of learning outcomes

The Time	Importance of Learning Outcomes	Frequency
1	Using Knowledge to organize teaching systems for learners with the nature and abilities of them	21
2	Using positive words in teaching	18
3	Applying theory to solve behavioral problems	14
4	Learning management to promote and solve developmental problems	22
5	Use knowledge about executive function (EF) to enhance skills for students and encourage them	18
6	Learning management by using effective teaching media	13
7	Creating an attractive classroom atmosphere	15
8	Application of teaching techniques and media	15
9	Prepare the activities and media to be consistent with the learners' age, curriculum, and objectives.	15

เมื่อผู้ดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนในรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้และประเมินผลครบทุกวงจรการเรียนรู้แล้ว จากนั้นจึงให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามความ

พึงพอใจต่อการเรียนผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียน พบว่า ความพึงพอใจต่อการเรียนมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X}=4.73$ นักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุดโดยแสดงผลดัง Table 2

Table 2 The mean and standard deviation

Factor	Level of Satisfaction		
	\bar{X}	S.D.	Level
Content and Preparation	4.68	0.15	Very High
Learning Activities	4.79	0.09	Very High
Assignment of Tasks	4.76	0.11	Very High
Measurement and evaluation	4.68	0.15	Very High
Total	4.73	0.13	Very High

จาก Table 2 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.73$, S.D.=0.13) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ความพึงพอใจด้านการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้สูงสุดในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.09) รองลงมาได้แก่ความพึงพอใจด้านการมอบหมายชิ้นงานและภาระงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.11) และความพึงพอใจด้านเนื้อหาและการเตรียมการสอนและด้านการวัดประเมินผล

อยู่ในระดับมากที่สุด($\bar{X}=4.68$, $S.D.=0.15$) สรุปได้ว่านักศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

1. การพัฒนาเครื่องมือในการจัดกิจกรรมและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาทั้งหมด 9 กิจกรรม มีองค์ประกอบ 7 ประการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 2) ชี้นำสร้างการเรียนรู้ 3) ชี้นำเสริมต่อการเรียนรู้

4) ชี้นำสะท้อนคิดและสรุปการเรียนรู้ ซึ่งหลักการสะท้อนคิดที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินกิจกรรมตามแนวคิดของ Gibbs (1988) โดยกล่าวถึงวิธีพัฒนาการคิดและการวัดประเมินการคิดที่ได้รับการยอมรับ 6 ขั้นตอน คือ 1) การบรรยาย (Description) 2) ความรู้สึก (Feelings) 3) การประเมิน (Evaluation) 4) การวิเคราะห์(Analysis) 5) การสรุป (Conclusions) และ 6) การวางแผนเพื่อการนำไปใช้ (Action Plan) และหลักการเสริมต่อการเรียนรู้ตามกรอบแนวคิดของการเสริมต่อการเรียนรู้ต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่อยู่ใกล้กับประสบการณ์ของผู้เรียน และสร้างสิ่งที่อยู่ไกลจากประสบการณ์ออกไป ดังนั้นการเริ่มต้นงานอ่านใหม่ๆ การเสริมต่อการเรียนรู้ควรเป็นรูปธรรมเป็นสภาพภายนอกที่มองเห็น ทฤษฎีของวิกอตสกี (Vygotsky) แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ควรเป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม(Vygotsky, 1978; Rotchu, 2020) และการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนที่ใช้คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสะท้อนผลการเรียนรู้เพื่อชื่นชมการให้ข้อเสนอแนะและการให้กำลังใจ โดยในการเสริมต่อการเรียนรู้ผู้เสริมต่อการเรียนรู้ (Scaffolders) ไม่จำกัดว่าต้องเป็นพ่อแม่ครู ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ใหญ่เท่านั้นแม้แต่เพื่อนที่มีความรู้ ความเข้าใจหรือทักษะในบางเรื่องที่มากกว่าผู้เรียน ก็สามารถทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือได้ หากพบว่ามีความ

ปรับปรุง คอยถาม-ตอบกับผู้เรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับและเสริมแรง ชื่นชม หรือให้กำลังใจ (Wintachai, 2018) และการเขียนบันทึกการเรียนรู้เครื่องมือที่นิยมใช้ในการสะท้อนคิด (Kanthong, 2021) กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมมีความสอดคล้องกับหลักการสะท้อนคิดซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนตนเองทั้งความรู้สึกรู้สึก การฝึกปฏิบัติของตนเอง เรียนรู้ปัญหาจากสถานการณ์จริง ค้นหาวิธีแก้ไข และนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นได้ (Wichainate, 2014) และสอดคล้องกับหลักการเสริมต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการร่วมกันแก้ปัญหาและผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในขณะร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ มีการสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน มีความกระตือรือร้นและตอบสนองกันในการทำงาน มีการพัฒนาขอบเขตความสามารถในการเรียนรู้ตามศักยภาพสูงสุดของผู้เรียน และมีการส่งเสริมการกำกับและควบคุมตนเอง (Berk & Winsler, 1995) และรูปแบบการจัดกิจกรรมมีกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจนใช้วิธีการบริหารจัดการชั้นเรียนเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้สร้างเป้าหมายหลักในชั้นเรียน โดยการมอบหมายให้ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด (Wechayaluck, 2019) โดยใช้วิธีการสะท้อนคิดและเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน 2. การศึกษาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนักศึกษาเขียนความคิดเห็นลงในบันทึกผลการเรียนรู้ของผู้เรียนพบว่า นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และได้ใช้ทักษะการสะท้อนคิด คือการจัดระบบความคิด การวิเคราะห์ การพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาผลการเรียนรู้ใช้ การวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น การบันทึกผลการเรียนรู้ครั้งที่ 1 “ได้นำความรู้มาจัดระบบการสอนเด็กให้เหมาะสมกับช่วงชั้นและความสามารถของผู้เรียน” การบันทึกผลการเรียนรู้ในครั้งที่ 4 “ การปรับ

การเรียนการสอนให้เข้ากับสถานการณ์และคำหนึ่งถึงวัยของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาพัฒนาการ” การบันทึกผลการเรียนรู้ในครั้งที่ 8 “การประยุกต์ใช้เทคนิคและสื่อการสอนเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน” ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Duangsri and Tananitkunroj (2019) ได้ศึกษาผลของการพัฒนาทักษะการสะท้อนคิดในการสอนภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการชี้แนะทางปัญญา พบว่า หลังจากที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาการสะท้อนคิดด้วยกระบวนการชี้แนะทางปัญญาแล้วแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ที่แลกเปลี่ยนกับเพื่อนนักศึกษาช่วยให้นักศึกษามีการสะท้อนคิดตัดสินใจเลือกวิธีการในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ มีทักษะการแก้ปัญหาและออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผลของการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนมีการวิเคราะห์จากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาได้มีการคิดใคร่ครวญและเกิดการเรียนรู้หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรม ตัวอย่าง เช่น การบันทึกผลการเรียนรู้ในครั้งที่ 2 “ได้เรียนรู้บทเรียนโดยการพูดคุยกันกับเพื่อนและอาจารย์ ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้รับฟังการติชมเพื่อพัฒนางานในครั้งต่อไป, มีความพอใจในผลงานของตนเองเพราะทำเต็มที่แล้ว เมื่อต้องเป็นครูในอนาคตจะใช้คำพูดเชิงบวกในการสอนและการให้กำลังใจผู้เรียน” การบันทึกผลการเรียนรู้ในครั้งที่ 5 “ การเสริมต่อการเรียนรู้ที่ใช้คือการให้กำลังใจและสร้างแรงจูงใจ” การที่นักศึกษาได้เกิดการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาเกิดทักษะทางความรู้และทักษะทางปัญญาจากการเรียนรู้ด้วยการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อน ซึ่งสนับสนุนแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้ตามแนวคิดของวิกอตสกี (Vygotsky's) ซึ่งเป็นวิธีการสอนที่ช่วยสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาระดับของการเรียนรู้ในการเสริมต่อการเรียนรู้จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการสร้างความรู้และเกิดความรู้ใหม่ที่ลึกซึ้งมากขึ้น (Raymond,

2000; Van der Stuyf, 2002) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chun and Cennamo (2022) ได้สรุปว่าการศึกษารูปแบบของการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนของนักศึกษาในวิทยาลัยพบว่า การเสริมต่อการเรียนรู้โดยการใช้คำถามส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้และช่วยเสริมสร้างความสามารถทางอภิปัญญาให้กับผู้เรียนและการคิดเชิงเหตุเพื่อแก้ปัญหา นอกจากนี้ในการวิเคราะห์ผลของการเสริมต่อการเรียนรู้โดยเพื่อนจากการเขียนบันทึกในแบบบันทึกผลการเรียนรู้นักศึกษาได้ระบุถึงผลการเรียนรู้รายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน ได้เรียนรู้การออกแบบวิธีการส่งเสริมและแก้ไขพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การบันทึกผลการเรียนรู้ในครั้งที่ 5 “เด็กแต่ละคนเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ครูควรมีวิธีการป้องกันหรือรับมือกับปัญหาหลากหลายรูปแบบได้อย่างถูกต้องเหมาะสม” การบันทึกผลการเรียนรู้ในครั้งที่ 9 “เทคนิคและวิธีการสอนที่กลุ่มของตนและเพื่อนกลุ่มอื่นนำเสนอจะนำไปใช้ในการฝึกสอนหรือการเป็นครูในอนาคตเพื่อจะให้เด็กสนใจและเข้าใจในบทเรียน” ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ Phumkaew (2019) ที่ได้ศึกษาผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครูพบว่า นักศึกษามีความสามารถในการสะท้อนคิดเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นอาทิ สามารถบรรยายความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ที่พบได้ละเอียดและครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีความมั่นใจมากขึ้นเป็นลำดับในการแลกเปลี่ยนประเด็นจากการสังเกต สามารถประเมินประสบการณ์ที่ได้รับ และสรุปแนวทางแก้ไขปัญหาที่สมเหตุสมผลมากขึ้น และสามารถระบุแนวทางนำไปใช้ในอนาคตและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Herli *et al.* (2021) ทำการศึกษาผลการใช้กิจกรรมการเขียนสะท้อนคิดของนักศึกษาครูในช่วงการกลับมาของโรคระบาด

พบว่า นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เชิงลึกจากการเขียน มีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น มีการเติบโต การจดจำได้รับประสบการณ์ที่ทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จและมีความพึงพอใจในการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแสดงถึงการใช้ทักษะการสะท้อนคิดในการวิเคราะห์ ประเมินสิ่งที่ควรนำไปปฏิบัติในการประกอบอาชีพครู การตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเองทั้งในบทบาทของการเป็นผู้เรียนและการเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพในอนาคตเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาและการเสริมต่อการเรียนรู้ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ การยอมรับฟังความคิดเห็นและการสะท้อนกลับของผู้อื่นทั้งสิ่งที่ทำได้ดีแล้วและสิ่งที่ควรพัฒนาหรือสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขการเสริมสร้างพลังกลุ่มด้วยการพูดคุยและการให้กำลังใจ

ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านพบว่านักศึกษามีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุดแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศในชั้นเรียนโดยใช้กิจกรรมการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และผู้เรียนมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ Thammajak (2022) ทำการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่ากิจกรรมการสะท้อนคิดด้วยคำถามทำให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหา ก่อนการลงมือปฏิบัติงาน ผู้เรียนจึงมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมากที่สุด ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และใช้วิธีการสะท้อนคิดและการเสริมต่อการเรียนรู้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และเสริมสร้างทักษะเชิง

สมรรถนะเพื่อให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถประกอบอาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สามารถนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปปรับใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกันได้ โดยปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของรายวิชา

1.2 การเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ ควรมีการสะท้อนผลร่วมกันทุกครั้งเพื่อปรับปรุงการเขียนให้มีคุณภาพและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

1.3 เนื่องจากช่วงเวลาในการทำวิจัยอยู่ในช่วงของสถานการณ์โรคระบาด Covid 19 จึงมีการจัดกิจกรรมและการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ หากนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์ปัจจุบัน อาจปรับการเขียนบันทึกผลการเรียนรู้เป็นการเขียนในสมุดบันทึกได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการสร้างเครื่องมือวัดประเมินผลเพิ่มเติม เช่น แบบประเมินทักษะการสะท้อนคิด แบบประเมินทักษะการเสริมต่อการเรียนรู้ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฯลฯ เพื่อให้การวัดประเมินผลมีความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังเข้าร่วมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

References

- Academic Affairs, Roi-et Rajabhat University. (2021). *Student statistics*. <https://www.academic.reru.ac.th/>
- Bell, K. (2021). *Increasing undergraduate student satisfaction in higher education: The importance of relational pedagogy*. *Journal of Further and Higher Education*, 46(4), 490-503. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2021.1985980>
- Berk, L. E., & Winsler, A. (1995). *Scaffolding children's learning: Vygotsky and early childhood education* (NAEYC Research into Practice Series, Vol. 7). National Association for the Education of Young Children.
- Cheuaiam, S., Triudomsri, S., & Chaiyawut, P. (2019). Effects of practical teaching with reflection on clinical skilled nursing and satisfaction in nursing for principles and techniques in nursing. *Udonthani Hospital Medical Journal*, 27(2), 150-157.
- Chun, J., & Cennamo, K. (2022). A theoretical model of peer learning incorporating scaffolding strategies. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 33(3), 385-397.
- Driver, R. (2012). Constructivist approaches to science teaching. In L. P. Steffe & J. Gale (Eds.), *Constructivism in education* (pp. 403-418). Routledge.
- Duangstri, P., & Tananitkunroj, T. (2019). Developing the skill of reflective practice for EFL teaching through cognitive coaching: A case study of the pre-service teachers of English education program, Loei Rajabhat University. *Journal of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus*, 30(2), 97-111.
- Gibbs, G. (1988). *Learning by doing: A guide to teaching and learning methods*. Oxford Brookes University.
- Herli, S., Susilawati, S., & Muhammad, H. (2021). Reflective writing in the pandemic period: A university students' reflection. *Journal of Educational Technology & Online Learning*, 4(1), 56-65.
- Kanthong, S. (2021). Development of learning management for enhancing reflective thinking of student teachers in peace educational for teachers course, Princess of Naradhiwas University. *Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences*, 8(2), 180-197.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1990). *The action research planner*. Deakin University Press.
- Nuangchalerm, P. (2018). *Action research on teaching*. Klungnavitthayapress.
- Office of the Higher Education Commission. (2009). *Thai qualifications framework for higher education (TQF:HEd)*. <https://qa.srru.ac.th/tqf2552>

- Phumkaew, P. (2019). Development of a model of organizing for learning for enhancement of reflective thinking ability of student teacher. *Journal of Education Measurement Maharakham University*, 25(1), 188-205.
- Quaye, S. J., & Harper, S. R. (2015). *Student engagement in higher education: Theoretical perspectives and practical approaches for diverse populations* (2nd ed.). Routledge.
- Raymond, E. (2000). Cognitive characteristics. In *Learners with mild disabilities*. Allyn & Bacon.
- Rianrila, P. (2020). Research studies on reflective thinking. *Journal of Education Loei Rajabhat University*, 14(2), 1-13.
- Roi-et Rajabhat University. (2021). *Mission of Roi-et Rajabhat University*. <https://www.reru.ac.th/>
- Martínez-Roget, F., Freire Esparís, P., & Vázquez-Rozas, E. (2020). University student satisfaction and skill acquisition: Evidence from the undergraduate dissertation. *Education Sciences*, 10(2), Article 29. <https://doi.org/10.3390/educsci10020029>
- Rotchu, P. (2020). The development of English reading comprehension ability based on local context reading materials with scaffolding technique of undergraduate students. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(10), 154-156.
- Thammajak, O. (2022). The development of creative thinking by using reflective approach on the design and development of Thai teaching innovation of student teachers, Thai Language program, faculty of education Chaiyaphum Rajabhat University. *Journal of Saengkhomkham Buddhist Studies*, 7(2), 279-299.
- Van der Stuyf, R. R. (2002). Scaffolding as a teacher strategy. *Adolescent and Development*, 52(3), 5-18.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- Waiyakoon, S., Khlasing, J., & Koraneekij, P. (2015). Development of an instructional learning object design model for tablet using game-based learning with scaffolding to enhance mathematical concepts for mathematic learning disability students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 1489-1496.
- Wechayaluck, N. (2019). *Classroom management* (2nd ed.). Cupress.
- Wichainate, K. (2014). Reflective thinking: Teaching students to develop critical thinking in nursing practice. *Journal of the Police Nurse*, 6(2), 188-199.
- Wintachai, J. (2018). Using peer scaffolding to improve student learning in a psychoeducational assessment subject. *Journal of Educational Studies Chulalongkorn University*, 46(3), 29-44.

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือบทความวิจัย
(Instructions for the Authors)

วารสาร Organizational Innovation & Culture มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริม เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่า ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ ของนักวิจัย นักวิชาการ และบุคลากรทางวิชาชีพต่างๆ โดยมีขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 2 ประเภท คือ บทความทั่วไป และบทความวิจัย กำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

บทความและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ใน Journal of Organizational Innovation & Culture นี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ก่อน ซึ่งจะมีผู้พิจารณา 3 คน (Double Blind) เพื่อให้วารสาร มีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการ งานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัย รวมทั้ง ข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาลงวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. ภาษา เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วย ตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดี่ยวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมีอย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามีอย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วย โปรแกรม Microsoft Word ด้วยรูปแบบอักษร Browallia New

3. จำนวนหน้า บทความและบทความวิจัย ไม่ควรเกิน 15 หน้า

4. การส่งบทความและรูปแบบการเขียน สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ skjournal.msu.ac.th

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. บทความวิจัย

1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับรัด และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษา วิจัยไม่ใช่คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

1.2 **ชื่อผู้นิพนธ์และที่อยู่** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของ ผู้นิพนธ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 **บทคัดย่อ (abstract)** ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็น เนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษาผลงานและการวิจารณ์ อย่างต่อเนื่องกัน **ไม่ควร เกิน 350 คำ** หรือ 15 บรรทัด **ไม่ควรมีคำย่อ** และให้บทคัดย่อภาษาไทย ขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 **คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords)** ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 **บทนำ (introduction)** เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและ เหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างคร่าวๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 **วัสดุ อุปกรณ์และวิธีการศึกษา** ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่ทำมาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทาง สถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 **ผลการศึกษา (results)** แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษา วิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมากตัวแปรมาก ควรใช้Table แผนภูมิแทน **ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง หรือแผนภูมิ** ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบ กับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 **วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion)** ชี้แจงว่าผล การศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงาน ไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถาม การวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 Table รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นTable คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบาย อยู่ด้านล่าง โดยใช้ข้อความภาษาอังกฤษทั้งหมด

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง และในนิพนธ์ต้นฉบับต้องเป็นภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิง ต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทความคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (APA 7.0)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง

2.2 ผู้แต่ง

2.3 บทคัดย่อ

2.4 คำสำคัญ

2.5 บทนำ

2.6 เนื้อหา

2.7 บทสรุป

2.8 เอกสารอ้างอิง

3. บทวิจารณ์หนังสือ

3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม

3.2 ชื่อผู้วิจารณ์

3.3 บทวิจารณ์

รูปแบบการอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามรูปแบบ “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)

1. หนังสือ (ในรูปแบบรูปเล่ม)

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง:

วิธาน ฐานะวุฒม์. (2547). หัวใจใหม่-ชีวิตใหม่. ปิตติศึกษา.

2. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), เลขหน้า. /https://doi.org/เลขdoi

ตัวอย่าง:

มานะ สินธุวงษานนท์. (2549). ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารครุศาสตร์, 18(2), 115-116.

3. รายงานการประชุมเชิงวิชาการ (Proceeding)

ชื่อ-สกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม (น. เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง:

พัชรภาภ ต้นติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสิ (บ.ก.), การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ผลงานวิจัยระดับชาติ (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ-สกุล. (ปี./วัน/เดือน). ชื่อคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวส์วาไรตี้: 'สื่อพิพิธภัณฑ' เชื่อม ยุคสมัย เข้าถึงด้วย 'มิติใหม่' อินเทอร์เน็ต. เติลนิวส์, 4.

5. หนังสือ (ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์)

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). URL

ตัวอย่าง:

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ ต่ำกว่า 3-5 ปี. http://drive.google.com/file/d/1HiTwiRh1Er73h VYIMh1cYWzQiaNI_Vc/view

Reference are written in "Publication Manual of the American Psychological Association" (7th Edition)

1. Book

Mertens, D.M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). SAGE.

2. Academic Journal

Herbst-Damm, K.L., & Kulik, J.A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. *Health Psychology, 24*, 225-229. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3. Conference Proceeding

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (p. 97-108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

4. Newspaper/Online Newspaper

Brody, J.E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*. <http://www.nytimes.com>

5. E-book

Dahlberg, G., & Moss, P. (2005). *Ethics and politics in early childhood education*. <https://epdf.tips/ethics-and-politics-in-early-childhood-education-contesting-early-childhood.html>

รูปแบบการเขียนบทความ

**ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ (Browallia New 18 pt. หน้า)
กึ่งกลางหน้ากระดาษ**

Journal of Organizational Innovation & Culture, xx(x). xx-xx.

ISSN: xxxx-xxxx (Online) ISSN: xxxx-xxxx (Print)

<https://skjournal.msu.ac.th>

Accept Submission (xx/xx/xx): Revisions Required (xx/xx/xx): Accept Review (xx/xx/xx)

ชื่อผู้พิมพ์ภาษาอังกฤษ 1, 2, 3 (Browallia New 16 pt. บาง)

เชิงอรรถรายละเอียดผู้พิมพ์ภาษาอังกฤษ (Browallia New 12 pt. บาง)

* Corresponding author: (ชื่อผู้ประพันธ์หลัก) (Browallia New 12 pt. บาง)

Citation (Browallia New 14 pt. หน้า)

นามสกุลผู้พิมพ์, ชื่อผู้พิมพ์ (ใช้แค่ตัวอักษรแรก) (xxxx). ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ. ชื่อวารสารภาษาอังกฤษ (ตัวเอน), xx-(x), x-xx. (Browallia New 12 pt. บาง)

Abstract (Browallia New 14 pt. หน้า)

เนื้อเรื่อง (Browallia New 14 pt. บาง) (จำนวนคำไม่เกิน 350 คำ)

.....
.....
.....

Keywords: (หัวข้อ Browallia New 14 pt. หน้า)

เนื้อเรื่อง (Browallia New 14 pt. บาง) ระบุไม่เกิน 5 คำ

.....

ชื่อเรื่องภาษาไทย (Browallia New 18 pt. หน้า) ชิดซ้าย

ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย¹,²,³ (Browallia New 16 pt. บาง)

เชิงอรรถรายละเอียดผู้พิมพ์ภาษาอังกฤษ (Browallia New 12 pt. บาง)

* ผู้ประพันธ์หลัก: (ชื่อผู้ประพันธ์หลัก) (Browallia New 12 pt. บาง)

อ้างอิง (Browallia New 14 pt. หน้า)

ชื่อผู้พิมพ์ นามสกุลผู้พิมพ์, (xxxx). ชื่อเรื่องภาษาไทย. ชื่อวารสารภาษาไทย (ตัวเอน), xx-(x), x-xx. (Browallia New 12 pt. บาง)

บทคัดย่อ (Browallia New 14 pt. หน้า)

เนื้อเรื่อง (Browallia New 14 pt. บาง)
.....
.....
.....

คำสำคัญ: (หัวข้อ Browallia New 14 pt. หน้า)

เนื้อเรื่อง (Browallia New 14 pt. บาง) ระบุไม่เกิน 5 คำ
.....

บทนำ (Introduction) (Browallia New 14 pt. หน้า)

(เนื้อเรื่อง Browallia New 14 pt. ปกติ)
.....
.....
.....

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา (Materials and Methods) (Browallia New 14 pt. หน้า)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

วิธีวิจัย และการวางแผนการทดลองทางสถิติ

การเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

(เนื้อเรื่อง Browallia New 14 pt. ปกติ)
.....

ผลการศึกษา (Results) (Browalia New 14 pt. หน้า)

(เนื้อเรื่อง Browalia New 14 pt. ปกติ)

วิจารณ์และสรุปผล (Discussion and Conclusion) (Browalia New 14 pt. หน้า)

(เนื้อเรื่อง Browalia New 14 pt. ปกติ)

References (Browalia New 14 pt. หน้า)

(เนื้อเรื่อง Browalia New 14 pt. ปกติ)

*** หมายเหตุ**

1. เนื้อหาตั้งแต่ บทนำ ถึง กิตติกรรมประกาศ ให้แบ่ง 2 คอลัมน์
2. เอกสารอ้างอิง ให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด และแทรกในเนื้อหา
3. คำอธิบายภาพ และตาราง ให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด